

No white flag and no surrender

Irlantilaisen tasavaltalaisideologian rooli *Republican Bulletinin* ja *Saoirs*en Sinn Féiniä koskevassa uutisoinnissa vuosina 1986–1994

Mika Harju

Pro gradu -tutkielma

Yleinen historia

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Huhtikuu 2021

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos / Humanistinen tiedekunta

HARJU, MIKA: *No white flag or no surrender*. Irlantilaisen tasavaltalaisideologian rooli *Republican Bulletinin* ja *Saoirs*en Sinn Féiniä koskevassa uutisoinnissa vuosina 1986–1994

Pro gradu -tutkielma, 87 s.

Yleinen historia

Huhtikuu 2021

Tiivistelmä:

Tutkin pro gradu -työssäni tasavaltalaisen Republican Sinn Féin -puolueen puoluehhdissään *Republican Bulletin* ja *Saoirse* aatteelliseen kilpailijaansa Sinn Féiniin kohdistamaa kritiikkiä vuosina 1986–1994. Keskeisin tutkimuskysymykseni oli, mitä roolia tasavaltalainen ideologia näytteli tässä kritiikissä. Kartoitin tutkimuksessani myös käsittelemälläni ajanjaksolla ilmenneitä ajallisia muutoksia tasavaltalaisideologian saamien erilaisten painotusten muodossa.

Tutkimuksessani selvisi, että tasavaltalaisideologia näytteli merkittävää roolia Sinn Féiniin kohdistetussa kritiikissä. Vuosina 1986–1990 hallitseviksi teemoiksi muodostuivat abstentionismi ja aseellinen vastarinta miehittäjänä nähtyä brittivaltaa vastaan Irlannissa. Sinn Féinin katsottiin tehneen kohtalokkaita kompromisseja näiden tasavaltalaisideologialle keskeisten periaatteiden suhteen, kun taas Republican Sinn Féin ei ollut valmis minkäänlaisiin myönnytyksiin. Vuonna 1991 *Saoirs*en osoittama kiinnostus Sinn Féiniä vaikutti laskevan, mutta aukko lähdeaineistossa ei salli varmoja johtopäätöksiä asian suhteen. Vuodesta 1992 vuoteen 1993 lehti keskittyi toistamaan tuttuja teemoja. Abstentionismi, aseellinen vastarinta ja Sinn Féinin luisuminen osaksi vallitsevaa järjestelmää näyttäytyivät uutisoinnissa keskeisessä roolissa.

Vuonna 1993 *Saoirs*en Sinn Féiniä käsittelevät uutiset kävivät läpi merkittävän muutoksen. Republican Sinn Féin ei tyytynyt enää pelkästään kritisoimaan Sinn Féinin toimintaa, vaan esitti omia ajatuksiaan Irlannin yhteiskunnallisten olojen järjestämisestä ja pysyvän rauhan saavuttamisesta. Vuonna 1994 *Saoirse* nosti säännöllisesti esiin vaatimukset nk. Hume-Adams-dokumentin julkistamisesta, sillä sen uskottiin pitävän sisällään Sinn Féinin tekemiä lisämyönnytyksiä tasavaltalaisuuden periaatteiden suhteen. Puolueen uskottiin hyväksyneen nk. unionistien veto-oikeuden ja poistaneen vaatimukset brittien vetäytymisestä asialistaltaan. IRA:n elokuussa 1994 julistaman aselevon myötä *Saoirse* katsoi IRA:n ja Sinn Féinin pettäneen edeltäneet tasavaltalaisten sukupolvet. Aselepo näyttäytyi *Saoirs*en mukaan myös Sinn Féinin abstentionismista luopumisesta alkaneiden kompromissien väistämättömänä huipentumana.

ASIASANAT: aatehistoria – Irlanti – tasavaltalaisuus – politiikka – 1900-luku – ideologia – terrorismi – IRA – toisinajattelu

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1 Aatteiden jakama Irlanti.....	1
1.2 Tutkimuskysymykset ja rajaukset.....	2
1.3 Alkuperäisaineisto.....	4
1.4 Tutkimustilanne	8
1.5 Teoreettinen viitekehys	10
2. Historia ja ideologia: tasavaltalaisuus 1900-luvun Irlannissa	17
2.1 Abstentionismi ja aseellinen vastarinta ehdottomina periaatteina: Sinn Féin ja IRA vuosina 1905–1962	17
2.2 Tasavaltalaisuuden kivijalka murenee: Sinn Féin ja IRA vuosina 1963–1986.....	25
3. Abstentionismi ja aseellinen vastarinta: vuodet 1986–1990	30
3.1 Abstentionismin puolustajat.....	30
3.2 Aseellinen vastarinta uhattuna?	45
4. Kohti IRA:n aselepoa: vuodet 1991–1994	52
4.1 Sinn Féinin luisuminen osaksi vallitsevaa järjestelmää	52
4.2 Rauhansuunnitelmasta Hume-Adams-dokumentin julkistamisvaatimukseen.....	60
4.3 25 years for what?	71
5. Lopuksi	77
LÄHTEET	84
LIITTEET	87

1. Johdanto

1.1 Aatteiden jakama Irlanti

Ideologioissa on pohjimmiltaan kyse arvoista; ne pyrkivät kertomaan meille, kuinka meidän tulisi toisiamme kohdella ja kuinka meidän tulisi elää yhdessä. Ideologiat omaavat myös käsityksen ideaalisesta yhteiskunnasta, jossa ruumiillistuvat kaikki ne arvot, joihin aatejärjestelmän sisällä uskotaan.¹ Tämä ideaalinen ”hyvä yhteiskunta” tarjoaa vuorostaan kriteerit arvioida vallitsevia yhteiskunnallisia olosuhteita, jotka tuomitaan epätäydellisiksi ideaaliseen esikuvaansa verrattuna. Aatejärjestelmä tarjoaa myös näkemyksen siitä, kuinka vallitsevasta epätäydellisyyden tilasta on mahdollista edetä kohti parempaa yhteiskuntaa.²

Ideologioiden roolia Irlannin historiassa on vaikea aliarvioida. 1800-luvulta lähtien Irlannin politiikkaa on käytännössä dominoinut kaksi nationalistista aatesuuntausta, kaksi kilpailevaa visiota ”hyvästä yhteiskunnasta”: nationalismi ja unionismi. Irlannin kontekstissa nationalismi viittaa itsehallintoa tai itsenäisyyttä tavoittelevaan aatteeseen, useimpien nationalistien ollessa roomalaiskatolisia. Myös Irlannin ja Britannian liittoa kannattava unionismi, jota kannattavat pääasiassa protestantit, voidaan nähdä nationalistisena aatesuuntana, yhtenä brittinationalismin muotona. Nationalismista on kehittynyt myös oma äärimuotonsa: tasavaltalaisuus. Unionismin äärimuoto tunnetaan vuorostaan lojalismina. Näiden aatesuuntien valta-asemasta kertoo omaa kieltään muiden kilpailevien aatteiden, kuten vaikkapa työväenliikkeen, suhteellisen vähäpätöiseksi jäänyt rooli Irlannin historiassa.³ Siobhan Fenton on korostanut näiden ideologisten jakolinjojen valtaisa merkitystä kuvatessaan Pohjois-Irlantia paikkana, jossa ”suurin osa ihmisistä elää, työskentelee, opiskelee tai rakastuu sen perusteella, kummalle puolelle on syntynyt”.⁴

Ideologiset jakolinjat ovat heijastuneet myös Irlannin ja Pohjois-Irlannin poliittiselle kentälle keskenään kilpailevien nationalististen ja tasavaltalaisten puolueiden muodossa. Esimerkiksi Irlannin sisällissodan (1922–1923) perintö elää edelleen Irlannin tasavallassa kahden poliittista kenttää dominoivan puolueen muodossa. Vuonna 1926 perustetun

¹ Adams 2001, 3.

² Schwarzmantel 1998, 2.

³ Mirala 2004, 204, 218.

⁴ Fenton 2018, 98.

Fianna Fáilin historialliset juuret juontavat Irlannin kahtiajaon sinetöineen anglo-irlantilaisen rauhansopimuksen vuonna 1921 torjuneisiin tasavaltalaisiin, jotka päätyivät sopimuksen hyväksymisen seurauksena syttyneen sisällissodan häviäväksi osapuoleksi. Sopimuksen hyväksyneet tasavaltalaiset, sisällissodan voittanut osapuoli, olivat vuorostaan perustamassa Irlannin tasavallan toista valtapuoluetta, Fine Gaelia, vuonna 1933. Pohjois-Irlannin kontekstissa roomalaiskatolisten enemmistön edustajana näyttäytyi pitkään vuonna 1970 perustettu Social Democratic and Labour Party (SDLP). Pohjois-Irlannin 1990-luvulle ajoittuneen rauhanprosessin myötä SDLP:n kilpailijaksi nousi yhdistynyttä, brittivallasta vapaata Irlantia aseellisella kampanjallaan tavoitelleen puolisolitaallisen tasavaltalaisorganisaatio Provisional IRA:n (PIRA) poliittisena siipenä nähty Sinn Féin -puolue. Menestyksekkään rauhanprosessin myötä Sinn Féin ohitti 2000-luvulle tultaessa SDLP:n roomalaiskatolisten enemmistön suosiossa mitattuna.

Sinn Féinin muutos militantin tasavaltalaisuuden edustajasta valtavirran perustuslailliseksi nationalistipuolueeksi ei kuitenkaan tapahtunut ongelmitta. Sinn Féin, rauhanprosessi ja Pohjois-Irlantiin rauhanprosessin jälkeen luodut poliittiset instituutiot herättivät tasavaltalaispiireissä myös tyytymättömyyttä ja kritiikkiä. Näistä pettyneistä tasavaltalaisista käytetään useimmiten nimitystä ”toisinajattelevat tasavaltalaiset”. Heidän muodostamia organisaatioita ovat mm. vuonna 1997 perustettu 32 County Sovereignty Movement ja vuonna 2006 perustettu Éirígí. Mutta toisinajattelevalla tasavaltalaisuudella on huomattavasti kauemmas historiaan ulottuvat juuret. Republican Sinn Féin (RSF) on kritisoinut tasavaltalaisideologiastaan johdetuin argumentein Sinn Féiniä ja Irlannin saaren poliittista status quota johdonmukaisesti aina vuoteen 1986 ajoittuvasta perustamisestaan saakka. Rauhanprosessin käynnistyttyä 1990-luvulla, puolueen kriittinen katse suuntautui nopeasti myös näiden rauhanpyrkimysten suuntaan. Republican Sinn Féin tarjoaakin mielenkiintoisen kurkistusaukon tasavaltalaisten sisäisiin kiistoihin tasavaltalaisideologian ”oikeista” tulkinnoista.

1.2 Tutkimuskysymykset ja rajaukset

Tutkin pro gradussani vuonna 1986 perustetun tasavaltalaisen Republican Sinn Féin - puolueen aatemaailmaa. Lähestyn aihetta keskittymällä RSF:in puoluelehtien *Republican Bulletinin* ja *Saoirsenn* Sinn Féiniä koskeviin artikkeleihin, uutisiin ja mielipidekirjoituksiin vuosina 1986–1994. Koska käyttämäni aineisto keskittyy vain Sinn

Féiniä käsitteleviin teksteihin, en pyri antamaan tutkimuksessani tyhjentävää esitystä RSF:in tasavaltalaisesta aatemaailmasta. Tarkoitukseni on tuoda pikemminkin esiin se kuva, joka RSF:in tasavaltalaisesta ideologiasta piiryy näiden Sinn Féiniä käsittelevien erilaisten tekstien kautta. Keskeistä tutkimusaiheeni kannalta onkin selvittää, mitkä tasavaltalaisen ideologian aspektit nousevat esiin näissä kirjoituksissa. Tutkimusaiheeni kannalta kiinnostavana kysymyksenä näyttäytyy myös, millaisia representaatioita Sinn Féinistä luodaan puoluelehtien kautta? Tutkin myös vastaavalla tavalla, millaisen kuvan RSF pyrkii antamaan itsestään suhteessa aatteelliseen kilpailijaansa Sinn Féiniin. Koska kyseessä on historian tutkimuksellinen työ, myös ajallinen aspekti näyttelee roolia tutkimuksessani. Selvitän työssäni, mitkä tasavaltalaisideologian aspektit nousevat esiin Sinn Féiniä koskevien kirjoitusten kautta eri aikoina vuosina 1986–1994 ja mikä näitä erilaisia painotuksia selittää.

Whitingin mukaan irlantilainen tasavaltalaisuus on luonteeltaan relationaalista ja alati muuttuvien vallitsevien olosuhteiden muovaamaa, joten ilmiötä tutkittaessa tulee ottaa huomioon myös kontekstuaaliset tekijät asettamalla tasavaltalaisuus laajempaan viitekehykseen. Käytännössä tämä tarkoittaa globaalien ja paikallisten vaikutteiden huomioimista tasavaltalaisuutta muovaavina tekijöinä. Whitingin mukaan esimerkiksi kylmä sota ja brittihallituksen harjoittama politiikka toimivat esimerkkeinä irlantilaista tasavaltalaisuutta historian saatossa muovanneista makrotason tekijöistä. Mikrotasolla tasavaltalaisuus on ollut vuorovaikutuksessa sekä paikallisten yhteiskunnallisten ja taloudellisten olosuhteiden että tietoisuuteen ja ideologiaan liittyvien muutosten kanssa. Samalla tasavaltalaisuus on tullut myös näiden erilaisten kontekstuaalisten tekijöiden muovaamaksi.⁵ Koska mikro- ja makrotason kontekstuaaliset tekijät vaikuttavat olennaisella tavalla tasavaltalaisuuden saamiin muotoihin, pidän erityisen tärkeänä ottaa ne huomioon. Käytännössä tämä ilmenee tutkimuksessani siten, että RSF:in puoluelehtien Sinn Féiniä koskevista teksteistä löytyvät ideologiset painotukset asetetaan aina historialliseen kontekstiinsa tuomalla esiin ne mikrotason ja/tai makrotason tekijät, jotka ovat olleet vaikuttamassa näiden painotusten saamiin muotoihin. *Republican Bulletinin* ja *Saoirsén* artikkelien perusteella selkeimpänä RSF:in ideologisiin painotuksiin vaikuttavana mikrotason tekijänä näyttäytyy vuosina 1986–1994 Sinn Féinin toiminta, etenkin puolueen läpikäymät ideologiset muutokset. Tästä johtuen Sinn Féinin toiminnan analysointi ja historia nousee käsittelyluvuissa tärkeään asemaan.

⁵ Whiting 2014, 51.

Tutkimusongelman lisäksi keskeisen tutkimuksellisen rajauksen muodostaa käsittelemäni ajanjakso. Olen rajannut tutkimukseni vuosiin 1986–1994, ja rajausta ei suinkaan ole mielivaltainen. Koska Republican Sinn Féiniä käsitellään tutkimuskirjallisuudessa pääsääntöisesti toisinajattelevan tasavaltalaisuuden edustajana ja koska toisinajattelevat tasavaltalaiset pelkistetään usein Pohjois-Irlannin rauhanprosessiin kriittisesti suhtautuneiden ryhmien edustajiksi, eivät rauhanprosessin alkuvuodet, saati sitten sitä edeltäneet vuodet, saa useinkaan osakseen erityisen suurta huomiota. Toisinajattelevia tasavaltalaisia koskevan tutkimuksen painottumista vuonna 1998 solmitun Pitkänperjantain sopimuksen jälkeisiin vuosiin selittää osaltaan myös se, että monet näistä toisinajattelevista tasavaltalaisorganisaatioista on perustettu vasta vuoden 1998 jälkeen. Rajaamalla tutkimukseni vuosiin 1986–1994 pyrin tuomaan lisää valoa edelleen melko hämäränä pysyvään vaiheeseen toisinajattelevan tasavaltalaisuuden historiassa. Tutkimuksen päättäminen vuoteen 1994 on mielekästä, sillä Provisional IRA:n elokuussa 1994 medialle välittämä aselepojulistus muodostaa merkittävän kontekstuaalisen muutoksen. Provisional-liikkeen suhtautuminen poliittiseen väkivaltaan muuttuu aselevon myötä radikaalisti. Olen rajannut tämän aselevon jälkeisen ajan sen herättämiä välittömiä reaktioita lukuun ottamatta työni ulkopuolelle. Viimeinen rajaukseen olennaisesti vaikuttanut tekijä on huomattavasti käytännöllisempi. Republican Sinn Féin aloitti puoluelehden julkaisutoiminnan vuonna 1986 ja tämä toiminta on jatkunut nykypäivään saakka. Käytettävissä olevaa aineistoa kattaa siis Republican Sinn Féinin varhaishistorian, joka mahdollistaa Pitkänperjantain sopimusta edeltäneiden vuosien yksityiskohtaisen tarkastelun.

1.3 Alkuperäisaineisto

Käytän tutkimukseni alkuperäislähteenä Republican Sinn Féinin julkaisemaa puoluelehteä *Saoirse - Irish Freedom*. Puolueen äänenkannattaja alkoi ilmestyä nimellä *Republican Bulletin – Iris na Poblachta* jo marraskuussa 1986, eli varsin nopeasti Republican Sinn Féinin perustamisen jälkeen. Tutkimuskirjallisuudessa vakiintuneen käytännön mukaisesti käytän lehdistä lyhennettyjä nimiä *Saoirse* ja *Republican Bulletin*. Lehden ilmestyminen oli pitkälti Republican Sinn Féinin perustajiin kuuluneen ja pitkään

puolueen puheenjohtajana toimineen Ruairí Ó Brádaigh'n (1932–2013)⁶ veljen Seán Ó Brádaigh'n (s. 1937)⁷ ja pojan Ruairí Óg Ó Brádaigh'n (s. 1962)⁸ ansiota. Seán Ó Brádaigh'lla oli aikaisempaa kokemusta tasavaltalaisten eri puoluelehtien parissa työskentelystä jo 1950-luvulta saakka, ja hän oli esimerkiksi perustamassa Provisional IRA:n poliittisen siiven Sinn Féinin puoluelehteä *An Phoblachtia*⁹ 1970-luvulla. *Republican Bulletin* vaihtoi nimensä *Saoirse - Irish Freedom*iksi toukokuussa 1987 Ruairí Óg Ó Brádaigh'n ottaessa kotoilleen sen päätoimittajana toimimisen.¹⁰ Óg Ó Brádaigh toimi tässä tehtävässä koko tutkimukseni kattaman ajanjakson.¹¹ Puoluelehdet ovat olleet siis alusta saakka tiiviisti sidoksissa Republican Sinn Féinin poliittiseen 'eliittiin'. Tämän takia ei olekaan perusteltua puhua mistään erillisestä *Republican Bulletinin* tai *Saoirs*en poliittisesta linjasta. Puoluelehtien voidaan katsoa näiden taustakytkösten perusteella olevan varsin tiukasti puolueen keskeisten vaikuttajien kontrollissa, joten Republican Sinn Féinin ja sen puoluelehtien linjauksia käsitellään tutkimuksessani käytännössä identtisinä.

Formaatiltaan lehti on aina ollut melko vaatimaton ja ilmestynyt kerran kuukaudessa. *Republican Bulletin* aloitti ilmestymisensä marraskuussa 1986. Ensimmäistä neljäsviuta numeroaan lukuun ottamatta lehden sivumääräksi vakiintui kahdeksan, ja sitä julkaistiin A4-formaatissa. Formaatti säilyi samana lehden vaihdettua nimensä *Saoirse*ksi toukokuussa 1987. Marraskuussa 1987 *Saoirse* alkoi ilmestyä kahdeksansivuisena tabloidina, ja uusi formaatti jäi pysyväksi. Ainoa jatkossa tapahtunut merkittävä muutos oli, että lehti tuplasi 1990-luvun kuluessa sivumääränsä kuuteentoista.¹² Vaatimaton sivumäärä on siis toiminut rajoittavana kehikkona, joka on pakottanut lehden tiettyyn "taloudellisuuteen" julkaisemissaan artikkeleissa, puheissa, lausunnoissa ja yleisönosastokirjoituksissa. Monet lähdemateriaalinani käyttämäni tekstit ovat lyhyitä, ja niissä ei siis ole välttämättä tilaa monimutkaisten asiakokonaisuuksien nyanssien analyttiselle erittelylle. Historiallisen kontekstualisoinnin ja aatehistoriallisen analyysin

⁶ Ruairí Ó Brádaigh toimi pitkän uransa aikana mm. Sinn Féinin puheenjohtajana (1970–1983) ja Republican Sinn Féinin puheenjohtajana (1987–2009).

⁷ Seán Ó Brádaigh on luonut pitkän uran tasavaltalaisliikkeen sisällä. Hän on toiminut mm. Sinn Féinin tiedotuspäällikkönä (director of publicity) ja puolueen julkaisemien lehtien päätoimittajana. Ó Brádaigh siirtyi RSF:n riveihin puolueen irtauduttua Sinn Féinistä vuonna 1986. Puolueen nimi, jonka tarkoitus oli erottaa se Sinn Féinistä, oli hänen ehdottamansa. Ks. White 2006, ix, 99, 134, 158, 309.

⁸ Ruairí Óg Ó Brádaigh'on toiminut Republican Sinn Féinin tiedotuspäällikkönä. Ks. White 2006, 112, 336.

⁹ English 2004, 115, White 2006, 78, 154.

¹⁰ White 2006, 312–313. White väittää tosin tässä yhteydessä virheellisesti *Saoirs*en korvanneen *Republican Bulletinin* jo huhtikuussa.

¹¹ McGlinchey 2019, 23.

¹² Republican SINN FÉIN Poblachtach. <https://republicansinnfein.org/nuacht-news/saoirse/>

kannalta alkuperäisaineiston ajoittainen niukkuus voi asettaa omia haasteitaan, mutta ei mitään, mistä tutkimuskirjallisuuteen ja alkuperäisaineistoon huolellisesti perehtymällä ei selviäisi. Lehdestä löytyy pidempiäkin tekstejä, esimerkiksi tärkeiksi nähtyjä poliittisia puheita ja poliittisia julistuksia, jotka saattavat olla jopa useamman sivun mittaisia. Lehden rajallisen sivumäärän voi kuitenkin nähdä myös tutkimusta helpottavanakin tekijänä, sillä *Republican Bulletin* ja *Saoirse* joutuvat käytännön pakosta keskittymään olennaiseen ja tuomaan esille asioita, jotka koetaan selvästi tärkeiksi niin toimitus- kuin lukijakunnankin keskuudessa. Jos jokin asia on ylipäättään päätynyt lehden sivuille, voi sillä lähtökohtaisesti olettaa olevan erityistä merkitystä Republican Sinn Féinin kannalta katsottuna.

Saoirse ja sen edeltäjä *Republican Bulletin* eivät tietenkään ole ilmestyneet tyhjiössä, vaan ne on mahdollista sijoittaa laajempaan historiallis-yhteiskunnalliseen kontekstiin. Pohjois-Irlannin levottomuuksien puhjettua 1960-luvun lopulla tasavaltalaisiin kohdistui median taholta puolueellista, Britannian hallinnon vallitsevaa ideologiaa heijastelevaa uutisointia, joka ilmeni pääsääntöisesti uutismedioiden tapana demonisoida tasavaltalaiset. Hallituksen terrorismin vastaisen toiminnan ja vastahakoisen valtamedian puristuksessa esimerkiksi Sinn Féin pyrki kuitenkin aktivistiensa mediakampanjoinnin avulla saavuttamaan mahdollisimman paljon julkista huomiota marginalisoidusta asemastaan käsin. Sinn Féinin puoluelehti *An Phoblacht/Republican News* ja muut propagandatuotokset toimivatkin pääasiallisena keinona tuoda julki puolueen viestiä sensuurin ja mediapannojen rajoittaessa tarjolla olevaa liikkumavaraa valtamediassa. Prioriteetit kuitenkin muuttuivat Pohjois-Irlannin rauhanprosessin käynnistyessä 1990-luvun alussa. Tuolloin koettiin tarpeelliseksi integroida Sinn Féin osaksi valtamediaa ja esittää puolue uskottavana rauhanneuvotteluiden osapuolena. Sinn Féiniä koskeva aikaisempi uutisointi terrorismisyytöksineen siirtyikin taka-alalle tässä uudessa kontekstissa. Kun RSF irtaantui Provisional-liikkeestä vuonna 1986, ja se joutui kokemaan Sinn Féiniin verrattavissa olevaa kohtelua valtamedian taholta. Mutta koska puolue suhtautui kielteisesti rauhanprosessiin, ja koska se ei suostunut luopumaan brittivastaisen väkivallan hyväksyvistä näkökannastaan, ei se koskaan kokenut vastaavaa rehabilitaatiota valtamedian keskuudessa kuin Sinn Féin 1990-luvulla. Republican Sinn Féinin käsittely valtavirran mediassa sulautui osaksi laajempaa toisinajattelevia tasavaltalaisia koskevaa diskurssia 2000-luvulle tultaessa, jossa toisinajattelevat tasavaltalaiset pyrittiin esittämään menneisyyteen haikailevina, väkivaltaan

pakkomielleisesti suhtautuvina toimijoina, pettureina ja pahoina, epäinhimillisinä yksilöinä. Tätä taustaa vasten onkin ymmärrettävää, että Republican Sinn Féin joutui tyytymään aatteellista kilpailijaansa huomattavasti vähäisempään näkyvyyteen ja heikompaan vaikuttavuuteen viestinnässään.¹³

Kotisivuillaan Republican Sinn Féin liittää itse *Saoirs*en osaksi pitkää tasavaltalaisten julkaisemien lehtien jatkumoa aina 1700-luvulta nykypäivään, nähdessä näiden julkaisujen funktiona sekä kansan puhuttelemisen että vallankumouksellisille liikkeille tärkeän vastapainon tarjoamisen valtamedian syöttämälle *status quota* ylläpitävälle viestinnälle.¹⁴ Kyseessä on siis poliittinen julkaisu, joka on sitoutunut Republican Sinn Féinin edustaman tasavaltalaisen aatemaailman esilletuontiin ja edistämiseen sivuillaan. Republican Sinn Féinin oma käsitys *Saoirs*en funktiosta asettuu sulavasti osaksi Hoeyn näkemystä, jonka mukaan tasavaltalaisten ”aktivistimediat” ja ”aktivistijournalismi” ovat osa etnis-uskonnollisesti jakautuneen Pohjois-Irlannin moninaista mediakenttää, jonka eri edustajat käyvät propagandasotaa kyetäkseen kontrolloimaan konfliktia ja rauhanprosessia koskevaa hallitsevaa narratiivia. Koska toisinajattelevien tasavaltalaisten näkemykset asettuvat poikkiteloin valtavirtaa edustavien valtiollisten eliittitoimijoiden, ja rauhanprosessin myötä myös tasavaltalaiskenttää dominoivan Sinn Féinin näkemyksiin nähden, tästä oppositionalisesta asemasta tulee toisinajattelevaa tasavaltalaisuutta määrittävä piirre, ja samalla syy tehdä toisinajattelijoista näkymättömiä. Tällaiset Republican Sinn Féinin kaltaiset marginalisoidut ryhmät voivat tulla näkyviksi ainoastaan tuottamiensa ja jakelemiensa tekstien, kuten esimerkiksi *Republican Bulletin*in ja *Saoirs*en, kautta.¹⁵

Koska *Republican Bulletin* ja *Saoirse* ovat siis luonteeltaan propagandistisia julkaisuja, joiden kautta Republican Sinn Féin pyrkii ottamaan osaa Pohjois-Irlannin konfliktia ja rauhanprosessia koskevan narratiivin määrittelyyn ja muokkaamiseen, muutama lähdekriittinen huomio lienee paikallaan. Ensiksikin *Republican Bulletin* ja *Saoirse* eivät välitä kovinkaan neutraalia kuvaa ilmestymisaikansa vallitsevasta todellisuudesta. RSF:in antagonistinen asenne valtiollisia instituutioita ja Sinn Féiniä kohtaan värittää kaikkea niitä koskevaa uutisointia, joten esimerkiksi Sinn Féinin toiminnasta on mahdoton välittää erityisen objektiivista kuvaa pelkästään *Saoirse*en tukeutumalla. Tätä

¹³ Hoey 2018, 4–5, 45; Whiting 2012, 485.

¹⁴ Republican SINN FÉIN Poblachtach. <https://republicansinnfein.org/nuacht-news/saoirse/>

¹⁵ Hoey 2018, 8–11.

varten on turvauttava muihin aikalaislähteisiin ja tutkimuskirjallisuuteen. Mutta aatehistoriallisen tutkimuksen näkökulmasta *Republican Bulletin* ja *Saoirse* ovat sitä vastoin erittäin hedelmällisiä. Lehden propagandistinen kirjoittelu kärjistyksineen ja omissiioineen valaisee tehokkaasti tekstien takaa löytyvää tasavaltalaista ideologiaa, joka on pro graduni pääasiallinen fokus.

Viimeinen tärkeä alkuperäisaineistoon liittyvä seikka on sen kattavuus. Käyttämäni Indianapolisin yliopiston ylläpitämä digitaalinen arkisto sisältää paljon Irlannin historiasta kiinnostuneelle hyödyllistä aineistoa, pääasiassa digitoituja lehtiä. Kokoelmasta löytyy digitoituina versioina myös käyttämäni *Republican Bulletinin* ja *Saoirs*en numeroita. Kokoelma on kattava, mutta ei valitettavasti täydellinen. Ajanjakson 1986–1994 puuttuvat numerot löytyvät alla olevasta listasta:

1987: november

1990: june

1991: march, april, may, june, july

Puutteet ovat siis pääosin mitättömiä, mutta vuoden 1991 kohdalla *Saoirs*en puuttuvat numerot muodostavat jo ongelmia uskottavien johtopäätösten tekemisen suhteen. Tutkimukseni vuotta 1991 käsittelevässä osuudessa aukko lähdeaineistossa on otettu kuitenkin huomioon oman lähdekriittisen kappaleen muodossa. *Saoirse – Irish Freedom*in edustajan kanssa käydyn lyhyen sähköpostien vaihdon perusteella aukko lähdeaineistossa ei ole paikattavissa, sillä lehdellä ei ole omaa digitaalista arkistoa menneistä numeroistaan.¹⁶

1.4 Tutkimustilanne

Koska pro graduni nivoutuu osaksi tasavaltalaisuuden aatehistorian, perinteisen poliittisen historian ja toisinajattelevien tasavaltalaisten tutkimusta, näyttäytyy tämä luonnollisesti myös käyttämäni tutkimuskirjallisuuden eklektisyytenä. Toisinajattelevia tasavaltalaisia koskeva tutkimus alkoi yleistyä 2010-luvulle tultaessa. Syynä ilmiötä kohtaan tunnetun kiinnostuksen kasvuun lienee ollut vuoden 2009 maaliskuuhun

¹⁶ Sinn Fein Poblachtach Saoirse 2021.

ajoittuneet kaksi terrori-iskua, joissa menehtyi kaksi brittisotilasta ja poliisi. Koska vastuun näistä paljon medianäkyvyyttä saaneista teoista otti kaksi toisinajattelevan tasavaltalaisuuden edustajiksi katsottua puolisotilaallista organisaatiota, Real IRA (RIRA) ja Continuity IRA (CIRA), alkoi ilmiö kiinnostaa nopeasti myös tutkijoita.

Tämän aihetta kohtaan heränneen kiinnostuksen myötä ilmestyneistä teoksista on tutkimukseni aiheen kannalta hyödyllisimmäksi osoittautunut Martyn Framptonin *Legion of the Rearguard. Dissident Irish Republicanism*.¹⁷ Framptonin teos perehtyy kattavasti tasavaltalaisuuden aatehistoriaan ja käy läpi tunnetuimpien toisinajattelevaa tasavaltalaisuutta edustavien liikkeiden historiaa, omistaen yhden luvun kokonaan Republican Sinn Féinin historian ja ideologian käsittelylle. Myös Sophie A. Whitingin tasavaltalaisuutta ja toisinajattelevaa tasavaltalaisuutta käsittelevä teos *Spoiling the Peace? The Threat of Dissident Republicans to Peace in Northern Ireland*¹⁸ on ollut tutkimusaiheeni kannalta varsin hyödyllinen. Lähestymistavaltaan valtio-opin suuntaan kallistuva teos sisältää varsinkin tasavaltalaisuuden ja toisinajattelevan tasavaltalaisuuden määrittelyn kannalta erittäin hyödyllistä analyyttistä pohdintaa.

IRA:n historialle tunnusomaista pirstaloitumista kilpaileviin toisinajatteleviin tasavaltalaisliikkeisiin käsittelee Andrew Sanders teoksessaan *Inside the IRA. Dissident Republicans and the War for Legitimacy*.¹⁹ Poikkiteieteellisemmästä näkökulmasta toisinajattelevaa tasavaltalaisuutta käsitellään P.M. Currien ja Max Taylorin toimittamassa teoksessa *Dissident Irish Republicanism*.²⁰ Myös Marisa McGlincheyn teos *Unfinished Business. The Politics of 'dissident' Irish Republicanism*²¹ sisältää tutkimusaiheeni kannalta hyödyllistä ja kiinnostavaa informaatiota. Haastatteluaineistoon pohjautuva teos tuo hyvin esiin toisinajattelevien tasavaltalaisten omaa itseymmärrystä ja analysoi myös tarkkanäköisesti heidän edustamaansa ideologiaa.

Viimeisenä on vielä syytä mainita Robert W. Whiten kirjoittama *Ruairí Ó Brádaigh. The Life and Politics of an Irish Revolutionary*.²² Republican Sinn Féinin perustajiin kuuluneen, ja sen pitkäaikaisena puheenjohtajana toimineen Ó Brádaigh'n elämäkerta

¹⁷ Frampton 2011.

¹⁸ Whiting 2014.

¹⁹ Sanders 2012.

²⁰ Currie & Taylor 2011.

²¹ McGlinchey 2019.

²² White 2006.

painottuu pääasiassa aikaan ennen Republican Sinn Féiniä, mutta toimii perusteellisena ja erinomaisesti taustoitettuna johdatuksena puolueen historian kannalta poikkeuksellisen merkittävän henkilön elämään ja aatemaailmaan.

Koska tutkimukseni keskittyy Sinn Féinin käsittelyyn *Republican Bulletin*issa ja *Saoirsessa*, myös Sinn Féiniin keskittyvä tutkimus on osoittautunut tutkimusaiheeni kannalta välttämättömäksi. Puoluetta käsittelevää tutkimuskirjallisuutta löytyy runsaasti ja erityisen hyödyllisiksi historiallisiksi yleisesityksiksi ovat osoittautuneet Brian Feeneyn *Sinn Féin. A Hundred Turbulent Years* ja Brendan O'Brienin *The Long War. The IRA & Sinn Féin*.²³ Olen hyödyntänyt myös Sinn Féinin aatehistoriaan ja politiikkaan keskittyviä teoksia. Näistä tärkeimpinä voidaan mainita Agnès Maillotin *New Sinn Féin. Irish Republicanism in the Twenty-First Century* ja Kevin Beanin *The New Politics of Sinn Féin*.²⁴ Erityisesti Maillotin teos on osoittautunut hyödylliseksi tasavaltalaisuuden aatehistorian ymmärtämisen kannalta. Koska Sinn Féinin kytkökset IRA:han ovat olleet historian saatossa varsin läheiset, myös IRA:ta käsittelevät teokset ovat osoittautuneet tarpeellisiksi. Erityisesti Richard Englishin analyttinen yleisesitys IRA:n historiasta, *Armed Struggle. The History of the IRA*²⁵, sisältää tutkimukseni kannalta olennaista informaatiota. Myös Ed Moloneyn *A Secret History of the IRA* ja Peter Taylorin *Provos. The IRA & Sinn Féin* kuuluvat IRA:n historiaa käsittelevien teosten klassikoihin.²⁶

Republican Sinn Féinin syntyhistoria sekä *Republican Bulletinin* ja *Saoirs*en artikkelien historiapainotteinen sisältö vaativat myös Irlannin poliittisen historian laajempien suuntaviivojen tuntemista ja esittelyä. Vaikka monet edellä mainituista teoksista valaisevatkin Irlannin historiaa esimerkiksi myös näiltä osin, olen hyödyntänyt tutkimuksessani myös muutamia Irlannin historian yleisesityksiä. Esimerkiksi Feargal Cochranen *Northern Ireland. The Reluctant Peace*²⁷ on osoittautunut hyödylliseksi pro gradun kirjoittamisprosessin aikana.

1.5 Teoreettinen viitekehys

²³ Feeney 2002; O'Brien 1999.

²⁴ Maillot 2005; Bean 2007.

²⁵ English 2003.

²⁶ Moloney 2007; Taylor 1998.

²⁷ Cochrane 2013,

Tutkimukseni keskeisimpänä käsitteenä voidaan pitää ”tasavaltalaisuutta”. Tasavaltalaisuuden tutkimus, ja yritykset määrittellä käsitteen sisältö, muodostavat oman tutkimushaaransa, jota keskityn seuraavaksi esittelemään. Aloitan johdatukseni tasavaltalaisuudesta käytyihin teoreettisiin keskusteluihin mahdollisimman yleisellä tasolla, painopisteen ollessa tasavaltalaisuuden ydinperiaatteissa. Esittelen myös lyhyesti tasavaltalaisuuden irlantilaisessa kontekstissaan, joka vaatii myös ”toisinajattelevana tasavaltalaisuutena” tunnettuun poliittiseen ilmiöön tutustumista.

Tasavaltalaisen ideologian ”ytimen” määrittely ei ole erityisen helppo tehtävä, sillä ”tasavaltalaisuus” käsitteenä on saanut lukuisia erilaisia alueellisia tulkintoja. Esimerkiksi Englannissa ”tasavaltalaisuus” viittaa yleisessä kielenkäytössä monarkian vastaisuuteen, kun taas Yhdysvaltojen kontekstissa termillä ”tasavaltalainen” (Republican) tarkoitetaan poliittisen kentän oikealle laidalle sijoittuvaa henkilöä.²⁸ Koska tasavaltalaisuus tuntuu pakenevan eksakteja määritelmiä, ovat tutkijat alkaneet puhua siitä yhä enemmän tietynlaisena poliittisen kielenkäytön muotona tyhjentävästi määriteltävissä olevan poliittisen ohjelman sijaan.²⁹ Sophie A. Whitingin mukaan tasavaltalaisuudelle on kuitenkin mahdollista määrittellä kolme tunnusomaista periaatetta, jotka ovat johdettavissa käsityksestä kansasta vallan perimmäisenä lähteenä. Nämä kolme ydinperiaatetta ovat vapaus, kansalaiskunto [civic virtue] ja keskinäinen riippuvuus, jotka on valjastettu edistämään vapautta, tasa-arvoa ja veljeyttä.³⁰

Tasavaltalaisaate painottaa kansalaisten yhtäläisen vapauden takaamista valtion tai tasavallan tärkeimpänä tehtävänä. Kansalaisten vapaudella viitataan erityisesti sellaiseen vapauden muotoon, jossa yksilöt voivat elää elämäänsä vapaana muiden potentiaalisesti vahingollisesta vallasta.³¹ Se että henkilöitä pyritään suojelemaan muiden ylivalta tarkoittaa sitä, että tasavaltalaisuudelle tunnusomainen vapauskäsitte on luonteeltaan *positiivinen*. Esimerkiksi taloudellinen ja poliittinen ylivalta rajoittavat yksilönvapautta, joten vapauden tosiasiallinen toteutuminen vaatii poliittisia interventioita, joilla pyritään rajoittamaan jonkin ryhmän valtaa toisen ryhmän ylitse. Tasavaltalaisille vapaus ei

²⁸ Daly & Hickey 2015, 2.

²⁹ Donnelly 2020, 1261.

³⁰ Whiting 2014, 38. Ks. myös Daly & Hickey 2015, 9.

³¹ Pettit 2012, 5.

näyttäytyä myöskään luonnostaan annettuna oikeutena, vaan poliittisena saavutuksena.³²

Kansalaiskunnan periaate viittaa Whitingin mukaan aktiiviseen kansalaisyhteiskuntaan vapauden toteutumisaikana. Kansalaisten aktiivisen poliittisen osallistumisen on tarkoitus sitoa valtio kansaan, politiikan noustessa näin jokapäiväisen elämän keskiöön. Kansalaisten välistä keskustelua ja väittelyä edistävien poliittisten instituutioiden, desentralisaation ja kansalaisten hallitsemien kansallisten instituutioiden kautta kansalaiskunta valjastetaan palvelemaan tasa-arvopyrkimyksiä. Yhteiskunnallinen koheesio näyttäytyy tasavaltalaisuudessa kansalaisten yhteisesti jakamia arvoja kohti pyrkimisen ja yhtäläisten poliittisten mahdollisuuksien tuloksena, ollen näin riippumaton esimerkiksi etnisestä tai kulttuurisesta taustasta. Tasa-arvo kansalaisten välillä ilmenee poliittisessa muodossa, eli sananvapautena, viranhakuoikeutena ja tasa-arvoisena kohteluna lain edessä. Myös sosioekonominen tasa-arvo näyttäytyy keskeisenä keskinäistä riippuvuutta rohkaisevana tekijänä, joten varallisuuden uudelleenjakamiseen liittyvät keinot nähdään suositeltavina tasavallan vakauden takaamiseksi. Kansalaiskunnan tasa-arvoa edistävä vaikutus näyttäisi olevan sidoksissa siihen, että kansalaiset ovat valmiita tekemään uhrauksia oman etunsa suhteen yleisen hyvän puolesta. Tällaisen näkemyksen taustalta löytyvä käsitys ihmisluonnosta on siis varsin optimistinen.³³

Tasavaltalaisuuden kolmas keskeinen periaate on keskinäinen riippuvuus. Yhteisöjen järjestäytyminen keskinäistä riippuvuutta tukevalla tavalla mahdollistaa harkinnan, väittelyn ja pohdinnan siitä, kuinka poliittisia ja yhteiskunnallisia asioita on parasta hallinnoida. Keskinäinen riippuvuus on käytännössä tasavaltalaisten veljeyspyrkimysten realisaatio. Poliitiikan pohjautuessa ihmisten keskinäiseen riippuvuuteen toisistaan kaikille yhteisen taustan sijaan, tasavaltalaisuus tarjoaa parempia työkaluja käsitellä kulttuurisia ja moraalisia eroavaisuuksia yhteiskuntien sisällä, toisin kuin vaikkapa puhtaasti nationalismin varaan rakentuvat eksklusiiviset järjestelmät.³⁴ Esiteltyjen ydinperiaatteiden universaalius tekee tasavaltalaisuudesta kuitenkin helposti mukautuvan ja vaikeasti määriteltävän ideologian. Määrittely-yrityksiä vaikeuttaa entisestään

³² Whiting 2014, 38. Termi *positiivinen vapaus* on peräisin filosofi ja aatehistorioitsija Isaiah Berliniltä (1909–1997). Berlin viittasi termillä yksilön kykyyn hallita rationaalisesti omaa elämäänsä, eli yksilön autonomiaan. Vapauden tematiikkaa käsitellessään Berlin puhui myös *negatiivisesta vapaudesta*, jolla hän tarkoitti inhimillisen toiminnan ihmistekoisten esteiden poissaoloa. Ks. Sihvola 2001, 15–16.

³³ Whiting 2014, 38–39.

³⁴ Whiting 2014, 39–40.

tasavaltalaisuuden erilaiset alueelliset tulkinnat, johon edellä on jo lyhyesti viitattu.

Seuraavaksi käyn lyhyesti läpi, mitä tasavaltalaisuudella Irlannin kontekstissa tarkoitetaan. Irlannin poliittisessa diskurssissa termi ”tasavaltalaisuus” viittaa useimmiten väkivaltaisiin ja lakien ulkopuolella toimiviin nationalistisiin liikkeisiin, jotka ovat pyrkineet tavoittelemaan Irlannin kansallista suvereniteettia ja itsemääräämisoikeutta fyysiseen voimankäyttöön turvautumalla. Historiallisesti Irlannin tasavaltalaisten ajattelussa korostui käsitys vapaudesta ulkoisesta vallasta sosiaalisten ja taloudellisten tekijöiden sijaan, mutta heidän nationalistinen retoriikkansa lainasi kuitenkin paljon vaikutteita klassisesta sekä 1700-luvun tasavaltalaisesta traditiosta. 1960-luvulla puhjenneiden Pohjois-Irlannin levottomuuksien ja vuonna 1969 perustetun, yhtenäistä Irlantia tavoitelleen Provisional IRA:n aseellisen kampanjan myötä tasavaltalaisuus liitettiin yhä useammin etnis-uskonnolliseen nationalismiin. Tämä poikkesi merkittävästä edeltäneestä tavasta liittää tasavaltalaisuus vanhempaan, suvaitsevaisempaan jakobinistiseen traditioon, jota esimerkiksi Theobald Wolfe Tone (1763–1798) ja United Irishmen -järjestö olivat edustaneet noustessaan kapinaan brittivaltaa vastaan 1700-luvun lopulla. Pohjois-Irlannin rauhanprosessin myötä termi ”tasavaltalaisuus” ymmärretään nykypäivän Irlannissa kasvavassa määrin kansalaisuuden kautta etnonationalismin sijaan, termin viitatessa kansalaisuuden, kirkon ja valtion erottamisen sekä oikeusvaltioperiaatteen kaltaisiin asioihin.³⁵

Tasavaltalaisuutta koskevan laajemman poliittisen diskurssin lisäksi on syytä tarkastella myös tasavaltalaistoimijoiden omaa ideologista itseymmärrystä Irlannin kontekstissa. Laajoja yleistyksiä on kuitenkin vaikea esittää, sillä pelkästään Irlannista on löydettävissä useita eri ryhmiä, joilla on hyvin erilaisia käsityksiä siitä, mitä he katsovat tasavaltalaisuuden edustavan. Tasavaltalaisuutta voidaan tulkita monin eri tavoin ja sen edustamiin ihanteisiin voidaan pyrkiä monin eri keinoin. Pelkästään Irlannin tasavaltalaisten joukosta löytyy väkivaltaan hyväksyvästi ja kielteisesti suhtautuvia, perustuslaillisia ja vallankumouksellisia, pragmaattikkoja ja periaatteisiinsa jyrkän ehdottomasti suhtautuvia puristeja.³⁶

Whitingin mukaan Irlannin kontekstissa esiintyviä tasavaltalaisuuden eri tulkintoja on

³⁵ Daly & Hickey 2015, 3–4.

³⁶ Whiting 2014, 51.

kuitenkin mahdollista ymmärtää *puristien* ja *pragmaatikkojen* välisen jakolinjan kautta. Sekä puristit että pragmaatikot väittävät edustavansa ”aitoja” tasavaltalaisia arvoja. Puristien mukaan brittivallan alainen Irlanti ei voi koskaan olla aidosti vapaa ja brittivallasta vapaa Irlanti on mahdotonta saavuttaa parlamentaarisen osallistumisen tai toiminnan kautta. Vapaus voidaan saavuttaa vain *separatismiin* kautta, ja näitä separatistisia pyrkimyksiä on mahdollista tukea tarvittaessa fyysisen voimankäytön avulla. Separatismiin lopullisena tavoitteena on suvereeni, yhtenäinen Irlanti, jonka puitteissa tasa-arvon ja veljeyden ihanteiden on mahdollista toteutua. Puristit painottavatkin vapautta ja itsenäisyyttä muiden tavoitteidensa ennakkoehtoina.³⁷ Republican Sinn Féinin ehdoton, traditionalistinen suhtautuminen separatistisen tasavaltalaisuuden periaatteisiin sijoittaa puolueen osaksi puristien leiriä.

Pragmaatikot ovat sen sijaan parlamentaarisen politiikan ja perustuslaillisuuden vapauden periaatteen yläpuolelle. Pragmaatikot pitävät puristeista poiketen parlamentaarista osallistumista hyväksyttävänä jo ennen yhtenäisen Irlannin saavuttamista. Vaikka yhtenäinen Irlanti on edelleen myös pragmaatikkojen tavoitteena, se voidaan kuitenkin saavuttaa vain Irlannin nationalistien ja unionistien yhteisellä suostumuksella. Puristeille tämä yhteinen suostumus näyttyy taas nk. 'unionistien veto-oikeutena'.³⁸ Unionistit pystyisivät siis halutessaan kansallisesta vähemmistöasemastaan huolimatta estämään Irlannin yhdistymisen, vaikka väestön ylivoimainen enemmistö päättäisi toisin. Käytännössä kansan enemmistön demokraattisesti ilmaisema tahto jäisi siis toteutumatta.³⁹ Sinn Féinin suhtautuminen tasavaltalaisuuteen näyttyy puolueen toiminnan valossa (valmius kompromisseihin, parlamentarismiin hyväksyminen ja tasavaltalaisuuden periaatteiden taktisen roolin korostaminen ideologisen ehdottomuuden sijaan) selvästi pragmaattisena. RSF:in purismin ja Sinn Féinin pragmatismien välinen jänniteinen suhde nouseekin esiin toistuvasti tutkimuksessani.

Jos tasavaltalaisuuden määrittely on jo lähtökohtaisesti hankalaa, niin asiaa mutkistaa entisestään se, että Irlannin kontekstissa tasavaltalaisuuden rinnalla puhutaan usein myös

³⁷ Whiting 2014, 57–58. Myös Marisa McGlinchey on esittänyt Whitingin karkean kahtiajaon mieleen tuovia ajatuksia Irlannin tasavaltalaisten rivejä halkovista jakolinjoista. Puristin ja pragmaatikon sijaan McGlinchey käyttää termejä *periaate* ja *taktiikka*, ja painottaa niiden välistä antagonistista suhdetta irlantilaiselle tasavaltalaisuudelle ominaisena piirteenä. Ks. McGlinchey 2019, 4.

³⁸ Whiting 2014, 58.

³⁹ McGlinchey 2019, 99.

nk. toisinajattelevista tasavaltalaisista [dissident republicans], poliittisesta ilmiöstä, joka kumpuaa osittain puristien ja pragmatistien välisen jakolinjan synnyttämästä maaperästä. Jo terminä 'toisinajatteleva tasavaltalaisuus' osoittautuu nopeasti ongelmalliseksi. Se vaikuttaa pitävän sisällään oletuksen siitä, että on olemassa jokin selkeästi määriteltävissä oleva 'tasavaltalaisuus', josta toisinajattelijat ovat erkaantuneet. Edellä esittämäni Whitingin ajatukset kuitenkin asettavat tällaisen käsityksen kyseenalaiseksi korostaessaan tasavaltalaisuudelle annettujen tulkintojen moninaisuutta historian saatossa. Käytännössä nämä tulkintaerot ilmenevät valtavirran narratiivien toisinajatteleviksi tasavaltalaisiksi kutsumien organisaatioiden moninaisuutena. Tasavaltalaisuuden militanttiin separatismiin sitoutuneita muotoja edustavat esimerkiksi Republican Sinn Féin ja vuonna 1997 perustettu 32 County Sovereignty Movement, jotka suhtautuvat kriittisesti Pohjois-Irlannin rauhanprosessiin ja Sinn Féiniin. Myös vuosina 2001–2008 ilmestynyt *The Blanket* -verkkojulkaisu keskittyi kritisoimaan Sinn Féiniä ja rauhanprosessia. *The Blanket*in ympärille keskittynyt eklektinen ryhmä entisiä Provisional-liikkeen jäseniä päätyi kuitenkin sanoutumaan irti aseellisesta toiminnasta, nähdessä sen hyödyttömänä Irlannin ja Pohjois-Irlannin nykyolosuhteissa. Vuonna 2006 perustettu éirígí [nouskaa] on keskittynyt kritisoimaan Irlannin vallitsevia olosuhteita ja Sinn Féinin ”elitismiä” radikaaleista, sosialistisista lähtökohdista. Puolueen suhde väkivaltaan on herättänyt kysymyksiä, mutta éirígí vaikuttaisi asettuvan osaksi toisinajattelevan tasavaltalaisuuden militanttiin separatismiin sitoutuneita ilmenemismuotoja.⁴⁰

Tutkijoiden yritykset määritellä toisinajatteleva tasavaltalaisuus eivät ole synnyttäneet yksimielistä konsensusta, mutta tulkinnoista on kuitenkin löydettävissä yhteneväisiäkin piirteitä. Morrison pyrkii määrittelemään toisinajattelevan tasavaltalaisuuden suhteessa ”valtavirran” tasavaltalaisuuteen, jonka pääasiallisena edustajana näyttäytyy Sinn Féin -puolue. Toisinajattelevia tasavaltalaisia ovat Morrisonin mukaan siis ne tasavaltalaisen ideologian viitekehyksen puitteissa vaikuttavat toimijat, jotka suhtautuvat kriittisesti Sinn Féinin toimintaan.⁴¹ Myös Horgan on painottanut toisinajattelevalle tasavaltalaisuudelle tunnusomaisena piirteenä kriittistä suhtautumista ”valtavirran” tasavaltalaisuutta kohtaan, jonka pääasiallisena edustajana näyttäytyy Sinn Féin.⁴² Frampton käyttää termiä yleisenä kattokäsitteenä, joka pitää sisällään niin väkivaltaisia

⁴⁰ Frampton 2011, 97, 157, 160–161, 230, 239–240.

⁴¹ Morrison 2015, 2.

⁴² Horgan 2013, 13.

kuin rauhanomaisia ilmenemismuotoja. Myös Frampton viittaa toisinajattelevilla tasavaltalaisilla niihin toimijoihin, jotka ovat irtaantuneet tasavaltalaisuuden valtavirtaa edustavasta Sinn Féin -puolueesta ja laajemmasta Provisional-liikkeestä ylipäänsä. Toisinajattelevista tasavaltalaisista tekee toisinajattelijoita se, että he suhtautuvat kriittisesti rauhanprosessiin ja/tai Pohjois-Irlannin poliittiseen status quoon. Monet näistä toisinajattelevista tasavaltalaisista kieltävät kuitenkin olevansa toisinajattelijoita, vaan katsovat pikemminkin pysyneensä uskollisena tasavaltalaisuuden opinkappaleille, toisin kuin esimerkiksi Sinn Féin.⁴³

Pattersonin mukaan termi ”toisinajatteleva tasavaltalainen” on ongelmallinen, koska se antaa ymmärtää implisiittisesti, että väkivaltaan yhä turvautuvien toisinajattelijoiden toiminta kumpuaa heidän vastustuksestaan Pohjois-Irlannin rauhanprosessia, rauhanprosessin kulminaatiopisteenä nähtyä vuoden 1998 Pitkänperjantain sopimusta sekä sopimuksen jälkeen syntyneitä Pohjois-Irlannin hallintorakenteita kohtaan. Tämä käsitys pitää Pattersonin mukaan paikkansa vain osittain ja jättää huomiotta useita muita toimintaa motivoivia tekijöitä, kuten vaikkapa tasavaltalaisuuden periaatteita kohtaan tunnetun uskollisuuden ja salaliittoteorian soluttautujien masinoiman Sinn Féinin toimimisesta brittihallituksen sätkynukkena rauhan aikaansaamiseksi. Tämän salaliittoteorian kanssa kulkee usein käsi kädessä näkemys siitä, että Provisional IRA:n aseellinen kampanja olisi voinut johtaa tasavaltalaisten kannalta parempaan lopputulokseen, jos brittihallinnon mahdollisesti ohjaileman Sinn Féinin poliittinen johto ei olisi päätenyt ajamaan aseellista toimintaa alas.⁴⁴

McGlincheyn mukaan voidaan puhua ”valtavirran narratiivista”, jossa tasavaltalaisuus samaistetaan pitkälti Irlannin johtavan tasavaltalaispuolue Sinn Féinin harjoittaman politiikan kanssa, ja toisinajattelevat tasavaltalaiset nähdään vain pelkkänä reaktiona Provisional-liikkeen toiminnalle. McGlinchey itse korostaa myös perhetaustan, tasavaltalaisuuden valtavirtaa edustavan Provisional-liikkeen läpikäymien ideologisten muutosten, Provisional-liikkeen koetun petollisuuden ja aseellisen kampanjan jatkamiseen uskomisen merkitystä toisinajattelevaa tasavaltalaisuutta selittävinä tekijöinä. Tässä suhteen hänen näkemyksensä eivät eroa suuresti Pattersonin vastaavista. McGlinchey tuo Framptonin tavoin esiin, että monet tasavaltalaisuuden valtavirrasta

⁴³ Frampton 2011, 8.

⁴⁴ Patterson 2011, 65–72.

irtaantuneet eivät pidä itseään toisinajattelijoina. Monet katsovat pikemminkin pitävänsä yhä kiinni samoista periaatteista kuin aina ennenkin. Heidän näkökulmastaan Sinn Féin on pikemminkin poikennut periaatteistaan matkallaan militantista tasavaltalaisuudesta valtavirran poliittiseksi puolueeksi ja puolueen edustajia voidaan siis pitää tosiasiallisina ”toisinajattelijoina”.⁴⁵

Koska tasavaltalaisuus on niin muuntautumiskykyinen ja vaikeasti määriteltävissä, ja koska tasavaltalaisuutta on mahdollista tulkita monin toisistaan poikkeavin tavoin, ei ole lopulta kovinkaan mielekäästä pyrkiä rakentamaan tästä ideologiasta jonkinlaista tyhjentävää ja autenttista käsitystä, johon tasavaltalaisiksi itseään kutsuvia liikkeitä sitten voidaan verrata niiden tasavaltalaisuuden asteen määrittelemiseksi. Whitingin mukaan rakentavin tapa lähestyä tasavaltalaisuutta niin Irlannin kontekstissa kuin muuallakin on antaa jokaisen ideologian edustajan tulla tutkituksi tapauskohtaisesti sen oman tasavaltalaisen identiteetin puitteissa, eikä suhteessa muihin tasavaltalaisuuden representaatioihin tai näitä toimijoita edeltäneisiin tasavaltalaisuuden muotoihin. Sen sijaan, että tasavaltalaisuus nähtäisiin jonkinlaisena yhtenäisenä kollektiivisen identiteetin muotona, on rakentavampaa hyödyntää tulkinnallista viitekehystä, jossa otetaan huomioon monimutkaiset suhteet yhteiskunnallisten rakenteiden, yksilöiden ja ryhmäorganisaatioiden välillä Irlannin tasavaltalaisuutta analysoitaessa. Irlantilainen tasavaltalaisuus näyttäytyy näin tarkasteltaessa ilmiönä, joka on luonteeltaan joustava ja sopeutumiskykyinen, omaksuen vallitsevien olosuhteiden sanelemia muotoja.⁴⁶

Koska pro graduni sisältää runsaasti organisaatioiden nimiä ja joitain iirinkielisiä termejä, olen lisännyt työni loppuun lukemista helpottavan listan käyttämistäni lyhenteistä ja vieraskielisistä termeistä.

2. Historia ja ideologia: tasavaltalaisuus 1900-luvun Irlannissa

2.1 Abstentionismi ja aseellinen vastarinta ehdottomina periaatteina: Sinn Féin ja IRA vuosina 1905–1962

Sinn Féiniä koskevat artikkelit ovat haastavaa luettavaa Irlannin historiaa huonosti tuntevalle. Artikkeleissa esiintyy tiuhaan tahtiin vuosilukuja, historiallisia tapahtumia ja

⁴⁵ McGlinchey 2019, 10–11.

⁴⁶ Whiting 2014, 59–60.

tasavaltalaisille merkittävien henkilöiden nimiä, jotka jäävät monelle asiaan vihkiytymättömälle todennäköisesti varsin etäisiksi. Teksteistä nousee myös esiin tiettyjä Republican Sinn Féinin edustamalle tasavaltalaisuudelle keskeisiä periaatteita ja näkemyksiä, jotka ovat tutkimukseni ymmärrettävyyden kannalta syytä käydä läpi seikkaperäisesti. Nämä aineistosta esille nousseet teemat ovat abstentionismi (Republican Sinn Féinin edustajien käytäntö olla ottamatta osaa sekä Irlannin tasavallan ja Pohjois-Irlannin laittomina nähtyjen parlamenttien että ”vierasta valtaa” edustavan Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin toimintaan) ja aseellinen vastarinta miehittäjänä nähtyä brittivaltaa vastaan.

Ennen tasavaltalaisuuden 1900-luvun aatehistoriaan siirtymistä käyn lyhyesti läpi tasavaltalaisuuden ja historian suhdetta yleisellä tasolla. Pattersonin mukaan brittivaltaa vastaan käydyssä taistelussa menehtyneiden muistamista voidaan pitää yhtenä Irlannin tasavaltalaistradition keskeisenä piirteenä, ja usein kaatuneiden muistoa on hyödynnetty nykyhetkeä koskevien strategioiden oikeuttamisessa.⁴⁷ Tässä muistamisen kulttuurissa myös tietyt avaintapahtumat, kuten esimerkiksi United Irishmen -järjestön vuonna 1798 masinoima kansannousu ja vuoden 1916 kapinallisten tarttuminen aseisiin brittivallan päättämiseksi Irlannissa, esitetään ajan yläpuolelle nousevina hetkinä. Irlannin historian kontekstissa muistaminen toimiikin voimakkaana työkaluna, jota hyödynnetään oman toiminnan oikeuttamisessa menneiltä sukupolvilta saadun mandaatin muodossa.⁴⁸ Republican Sinn Féin suhtautuminen historiaan ei muodosta poikkeusta näihin tasavaltalaisuudelle tyypillisiin piirteisiin. *Republican Bulletin* ja *Saoirse* omistavat valtavan määrän palstatilaa menneisyyden käsittelylle. Irlannin historia, muistotilaisuudet ja menehtyneiden tasavaltalaisten kuolinilmoitukset biografoineen tuntuvat usein saavan enemmän huomiota osakseen kuin päivänpoliittisten tapahtumien käsittely. Jopa tasavaltalaisuuden mittapuulla historian opetukset ja historian antama legitimitetti näyttävät Republican Sinn Féinin ajattelussa hämmästyttävän tärkeässä roolissa. Framptonin mukaan Republican Sinn Féinin suhtautuminen historiaan omaakin suorastaan ”kvasiuskonnollisen pohjavireen”.⁴⁹ Historia näyttääkin *Republican Bulletinin* ja *Saoirs*en sivuilla melkein pä universaalina kielenä, jonka sanastoa hyödyntämällä lähestulkoon kaikki pyritään ilmaisemaan.

⁴⁷ Patterson 2011, 81.

⁴⁸ Whiting 2014, 42.

⁴⁹ Frampton 2011, 55.

Abstentionismilla osana tasavaltalaista ideologiaa on pitkät historialliset juuret. Abstentionismin ohjelmallisena poliittisena taktiikkana esitteli Irlannille Arthur Griffith (1871–1922), Sinn Féinin -puolueen⁵⁰ vuonna 1905 perustanut journalisti. Griffith toi esille kirjoituksessaan *Resurrection of Hungary* vuodelta 1904, kuinka unkarilaisten valittujen edustajien omaksuma tapa olla ottamatta osaa Itävallan keisarillisen parlamentin toimintaan käytännössä halvaannutti kyseisen instituution toiminnan. Griffith päätyikin suosittelemaan kirjoituksessaan, että irlantilaiset omaksuisivat samankaltaisen lähestymistavan Englannin parlamentin suhteen, pyrkien saavuttamaan abstentionismin kautta Irlannille suosiollisia myönnytyksiä. Griffithiä itseään ei kuitenkaan voinut pitää tasavaltalaisena. Hän ei halunnut katkaista Irlannin ja Englannin välisiä yhteyksiä täydellisesti, vaan suosi omana ratkaisunaan kaksoismonarkiaa, jonka puitteissa Irlanti olisi kuitenkin nauttinut poliittisesta ja taloudellisesta autonomiasta. Lisäksi hänen suhtautumisensa poliittista väkivaltaa kohtaan oli kielteinen.⁵¹

Griffithin edustama ”kolmas tie” poliittisen väkivallan ja parlamentarismien välillä sai kuitenkin lopulta väistyä. Vuonna 1916 puhjennut Pääsiäiskapina, pääasiassa Dubliniin keskittynyt epäonnistunut kansannousu brittivaltaa vastaan, muutti hänen puolueensa luonnetta perustavalla tavalla, vaikka Sinn Féinillä organisaationa ei ollut juurikaan tekemistä Pääsiäiskapinan suunnittelun tai järjestämisen kanssa. Kapinan alkaessa pääsiäismaanantaina 24.4.1916 kapinan johtajiin lukeutunut Patrick Pearse (1879–1916) luki Irlannin tasavallan perustamisjulistuksen kapinallisten valtaaman Dublinin pääpostitoimiston edustalle kokoontuneelle vaatimattoman kokoiselle väkijoukolle. Nopeasti kukistettu kapina onnistui kuitenkin elvyttämään aseellisen vastarinnan tradition, sekä vaatimukset Irlannin ja brittikruunun välisen yhteyden täydellisestä katkaisemisesta.⁵² Martyn Framptonin mukaan Pääsiäiskapina ”pyhitti” käsityksen siitä, että pieni, valistunut etujoukko saattoi toimia harhaanjohdettujen massojen puolesta. Aina Pääsiäiskapinasta saakka tasavaltalaiselle ideologialle on ollut tyypillistä vankkumaton usko pienen, aseistetun vähemmistön oikeuteen toimia Irlannin kansan intressien puolesta, antoipa tämä samainen kansa tukensa näille pyrkimyksille tai ei. Patrick Pearse jätti tuleville tasavaltalaisille myös vahvan ideologisen perinnön. Kapinaa edeltäneissä kirjoituksissaan Pearse loi kirjoitustensa kautta käsityksen separatistisesta traditiota, joka ulottui aina vuoden 1169 normanni-invaasioon saakka. Pääsiäiskapina asettui luontevasti

⁵⁰ Sinn Féin on iiriä ja tarkoittaa suomeksi ”me itse”.

⁵¹ Maillot 2005, 8; English 2003, 14; English 2006, 259–260; Boyce 1995, 296–297.

⁵² Maillot 2005, 9; Townshend 2015, 160, 314–315, 327.

osaksi tätä samaista historiallista jatkumoa. Pearsen kirjoitusten ytimen muodosti vaatimus Irlannin kansallisesta itsenäisyydestä, ja tämä itsenäisyysvaatimus oli pysynyt muuttumattomana läpi Pearsen maalaileman pitkän, separatistisen historian.⁵³

Sekä abstentionismin että aseellisen vastarinnan periaatteet näyttelivät keskeistä roolia Irlannin siirtyessä vuosien 1919–1923 vallankumoukselliseen vaiheeseen historiassaan. Vuoden 1918 joulukuussa itsenäisyysmielisten separatistien valtaama Sinn Féin otti osaa Britannian parlamenttivaaleihin ja voitti valtaosan Ulsterin unionistien hallitsemien vaalipiirien ulkopuolella tarjolla olleista parlamenttipaikoista⁵⁴ Tasavaltalaisten mukaan vuoden 1918 parlamenttivaalien äänestystulos ratifioi Pääsiäiskapinan yhteydessä annetun tasavallan perustamisjulistuksen.⁵⁵ Abstentionistisia ehdokkaina valituiksi tulleet edustajat eivät ottaneet vastaan voittamiaan paikkoja, vaan perustivat vaaleja edeltäneiden lupauksensa mukaisesti vuonna 1919 Dubliniin oman parlamenttinsa, Dáil Éireannin (tasavaltalaiset käyttävät tästä parlamentista myös nimitystä *ensimmäinen Dáil*). Abstentionismin avulla Sinn Féin onnistui siis luomaan Irlannille omat, britti-instituutioille rinnakkaiset poliittiset instituutiot. Sinn Féin otti vastuulleen Irlannin hallinnon keskeisten aspektien hoitamisen ja pystyi nyt väittämään saavuttaneensa Irlannille ainakin rajatussa määrin itsehallinnollisen aseman. Tämä synnytti voimallisen myytin abstentionismista jonain pelkkää taktiikkaa suurempana asiana. Abstentionismi näyttäytyi nyt välttämättömänä avaintekijänä Irlannin itsenäisyyden saavuttamisen kannalta.⁵⁶

Brittihallitus säati vuonna 1920 Government of Ireland Actin, joka jakoi Irlannin käytännössä kahteen erilliseen hallintoalueeseen. Etelän 26 kreivikuntaa ja pohjoisen kuusi kreivikuntaa tulivat saamaan asetuksen myötä omat erilliset parlamenttinsa. Parlamenttivaalit näihin uusiin instituutioihin järjestettiin toukokuussa 1921, mutta Sinn Féin ei halunnut olla missään tekemisissä niiden kanssa, sillä ne jäivät kauas itsenäisen Irlannin ihanteesta. Sinn Féinin vaaliehdokkaat lupasivat ottaa voittamansa paikat Dáil Éireannissa, joka näyttäytyi heille Irlannin ainoana laillisena parlamenttina. Sinn Féin voitti lopulta 128 tarjolla olleista 132 paikasta. Sinn Féinin ehdokkaat kokoontuivat vaalien jälkeen ja muodostivat nk. *toisen Dailin*. Tasavaltalaisten ajattelussa

⁵³ Frampton 2011, 12–13.

⁵⁴ Mirala 2005, 215.

⁵⁵ Frampton 2011, 55.

⁵⁶ Maillot 2005, 9–10.

ensimmäinen ja toinen Dáil näyttäytyvät ainoina laillisina ja aidosti edustuksellisina parlamentteina, jotka Irlannilla on koskaan ollut, sillä ensimmäisen valitsi vuonna 1918 koko Irlannin äänestäjäkunta ja toisen perusti brittien sijaan Sinn Féin itse. Näiden tapahtumien myötä abstentionismi sai jälleen uuden ulottuvuuden tasavaltalaisten ajattelussa. Taktiikan sijaan abstentionismi näyttäytyi nyt täysin ehdottomana periaatteena, jota ei tullut kyseenalaistaa missään olosuhteissa. Sekä Yhdistyneen kuningaskunnan ”ulkomaisessa” parlamentissa että pohjoisen ja etelän ”laittomissa” parlamenteissa istuminen nähtiin nyt petturuutena vuoden 1916 Pääsiäiskapinassa, Irlannin itsenäisyysodassa ja niitä edeltäneissä separatistisissa kansannousuissa menehtyneiden patriottien muistoa kohtaan. Abstentionismi sai valtavan merkityksen tasavaltalaisten ajattelussa, symboloiden heidän haluttomuuttaan hyväksyä minkäänlaisia kompromissiratkaisuja, ja kuvastaen tasavaltalaisten vahvaa uskoa historian tarjoamien esimerkkien ja ennakkotapausten voimaan.⁵⁷

Dáil Eireannin varhaishistoria ja abstentionismin lujittuminen ehdottomaksi periaatteeksi tapahtuivat Irlannin itsenäisyysodan (1919–1921) muodostamaa taustaa vasten. Dáil Éireannin kieltäytyttyä tunnustamasta brittivaltaa, puhkesi Irish Republican Army (IRA) nimellä tunnettujen Dáilin joukkojen ja brittien välillä lopulta sota. Irlannin itsenäisyysota päättyi anglo-irlantilaisen sopimuksen [*Anglo-Irish Treaty*] myötä. Sopimus käytännössä sinetöi Irlannin jakamisen unionistien hallitsemaan Pohjois-Irlantiin ja nationalistien hallitsemaan Irlannin vapaavaltioon.⁵⁸ Irlannin vapaavaltio oli kuitenkin toivottaman kaukana vuoden 1916 perustamisjulistuksen asettamasta ihanteesta. Kahtia jaetun Irlannin lisäksi vapaavaltion täytyi myös sietää erinäisiä brittivallan reliikkejä, kuten kenraalikuvernöörin virkaa ja kansanedustajien kruunulle vannomaa uskollisuudenvallaa.⁵⁹ Dáil äänesti vuonna 1922 sopimuksen hyväksymisestä äänin 64 puolesta ja 57 vastaan. Samana vuonna myös Irlannin kansan enemmistö äänesti sopimuksen hyväksymisen puolesta. Tapahtunut jakoi sekä Sinn Féinin että IRA:n kahtia.⁶⁰ Anglo-irlantilaista sopimusta vastustaneiden tasavaltalaisten vähemmistö aloitti sisällisodan vuonna 1922 korjatakseen tapahtuneen vääryyden. Mutta vuoteen 1923 mennessä heidän joukkonsa (nk. *irregulars*) oli lyöty perusteellisesti vapaavaltion joukkojen toimesta ja tappion kokeneiden tasavaltalaisten palvoma tasavalta tuomittiin

⁵⁷ Maillot 2005, 11–12.

⁵⁸ Mirala 2005, 215.

⁵⁹ English 2003, 30.

⁶⁰ Maillot 2005, 12.

jäämään haavekuvaksi. Vuosien 1913–1923 vuosikymmenen mittaisen ”Irlannin vallankumouksen” aikana fyysiseen voimankäyttöön uskoneet tasavaltalaiset olivat siis tarttuneet kolmasti aseisiin ja tulleet kukistetuiksi joka kerta. IRA:n nimen alla taistelleet tasavaltalaiset olivat haastaneet toiminnallaan maltillisemmat ryhmät, jotka pyrkivät neuvotteluratkaisuun Irlannin tulevaisuuden suhteen. IRA ei kuitenkaan suostunut minkäänlaisiin kompromisseihin tavoitellessaan itsenäistä Irlantia. Sekä Irlannin Yhdistyneen kuningaskunnan osana säilyttänyt ”home rule” -tyyppinen ratkaisu että Irlannin kahtiajaon seurauksena syntynyt, Brittiläiseen kansainyhteisöön kuulunut Irlannin vapaavaltio näyttäytyivät syvästi puutteellisina. Käytännössä ne olivat yhtä sietämättömiä tasavaltalaisille kuin puhdas brittivalta. Brittien valta Irlannissa oli mahdollista päättää vain aseiden voimalla ja juuri tämän tavoitteen nimissä IRA:n johtajat olivat antaneet sodanjulistuksensa. Tämä voimankäytön ylevöittäminen ainoaksi toimivaksi ratkaisuksi brittivallan päättämiseksi on näytelty tasavaltalaisuudessa keskeistä roolia meidän päiviimme saakka.⁶¹

Sisällissodassa koetun tappion myötä IRA pyrki uudistamaan organisaatiotaan. Vuonna 1923 tälle uudelle IRA:lle laadittiin perustuslaki, joka hyväksyttiin vuoden 1925 jäsenkokouksessa. Perustuslaissaan IRA sitoutui ”suojelemaan, kunnioittamaan ja ylläpitämään Irlannin tasavallan itsenäisyyttä”, sinetöiden näin vihamielisen suhtautumisensa jaetun Irlannin poliittisia instituutioita kohtaan. 1920-luvulla tasavaltalaisten rivit alkoivat kuitenkin rakoilla. Monet tasavaltalaiset alkoivat kyseenalaistaa väkivallan roolia toiminnassaan. Esimerkiksi tasavaltalaisten johtohenkilöihin jo Pääsiäiskapinasta saakka kuulunut Eamon De Valera (1882–1975) päätyi suhtautumaan kielteisesti ajatukseen väkivaltaisuuksien uudelleen aloittamisesta anglo-irlantilaisen sopimuksen vääryyksien korjaamiseksi ja alkoi suosia poliittista osallistumista keinona ajaa tasavaltalaisten tavoitteita. Sinn Féinin abstentionismin muodossa ilmenevä ehdoton ja legalistinen vastustus Irlannin vapaavaltion poliittisia instituutioita kohtaan ei kuitenkaan sallinut tällaista irtiottoa. Puolueen mukaan vapaavaltio esti jo pelkällä olemassaolollaan Irlannin tasavaltaa syntymästä, joten sen parlamentaaristen instituutioiden toimintaan ei ollut sallittua osallistua. Puolueen otettua osaa vuoden 1923 parlamenttivaaleihin, sen abstentionismiin sitoutuneet ehdokkaat eivät saaneet kuin neljä paikkaa uudesta, 153 paikkaisesta parlamentista. De Valera ja monet muut tasavaltalaiset näkivät abstentionismin johtavan lopulta Sinn Féinin täydelliseen

⁶¹ Frampton 2011, 14–15.

poliittiseen merkityksettömyyteen. De Valera päätyi lopulta eroamaan Sinn Féinistä vuonna 1926 ja perustamaan jo samana vuonna uuden Fianna Fáil -nimisen puolueen, joka sitoutui työskentelemään vallitsevan järjestelmän sisällä ja ottamaan vastaan parlamenttivaaleissa voittamansa paikat.⁶² Fianna Fáil onnistui tuomaan mukanaan merkittävän osan rauhansopimusta vastustaneista tasavaltalaisista osaksi valtavirran parlamentaarisia vaikuttamiskanavia, joka heikensi merkittävästi IRA:n asemaa, vaikka organisaatio jatkoikin toimintaansa satunnaisten iskujen muodossa 1920-luvulla.⁶³

Myös Sinn Féin jatkoi toimintaansa sisällissodan jälkeisinä vuosina, mutta 1920-luvun loppuun mennessä puolue oli vajonnut täysin marginaaliseen asemaan. Puolueen alennustilaa selitti osaltaan De Valeran mukanaan Fianna Fáiliin viemät tasavaltalaiset, mutta myös se, että Sinn Féinin IRA:han yhdistävät siteet oli katkaistu. Vuonna 1925 IRA:n jäsenkokous päätti, että IRA jatkaisi toimintaansa puhtaasti sotilaallisena organisaationa.⁶⁴ 1930-luvulle tultaessa tasavaltalaisten sisäiset kiistat jatkuivat edelleen. Nyt rivien rakoilua aiheutti jo 1920-luvulla alkaneet keskustelut tasavaltalaisuuden ja vasemmistolaisen politiikan yhdistämisestä. Vuonna 1931 IRA:n johtajisto tuki uuden *Saor Éire*ksi nimetyn poliittisen, vallankumouksellisen rintaman perustamista. Vaikka tämä poliittinen aloite jäi lyhytkestoiseksi, pyrki IRA:n johtajat edelleen tukemaan poliittista radikalismia. Tämä IRA:n vieminen poliittisesti vasemmalle johti lopulta skismaan, kun IRA kielsi vuonna 1934 jäsenkokouksessaan uuden poliittisen puolueen perustamisen. Kiellon seurauksena IRA:n poliittisesti radikaalimmat jäsenet jättivät organisaation perustaakseen kokonaan uuden vasemmistolaisen organisaation. Militanttien ja poliittiseen vaikuttamiseen pyrkivien tasavaltalaisten keskinäisistä kiistoista huolimatta IRA ei kuitenkaan päätenyt hylkäämään politiikkaa täydellisesti. Esimerkiksi vuonna 1935 IRA pyrki vaikuttamaan bussi- ja raitiovaunuliikennettä koskevaan lakkoon, jonka seurauksena se joutui suoralle törmäyskurssille Irlannin vapaavaltion valtapuolueeksi nousseen Fianna Fáilin kanssa. Fianna Fáil ei kohdellut entisiä aate- ja taistelutovereitaan silkkihansikkain, vaan iski tasavaltalaisten johtajistoa vastaan massapidätysten muodossa. Pidätykset päättivät Fianna Fáilin miltei vuosikymmenen kestäneen ambivalentin suhtautumisen IRA:han. Pelkkä IRA:n olemassaolo muodosti haasteen Irlannin vapaavaltion olemassaololle, sillä organisaatio piti vapaavaltiota laittomana entiteettinä. Fianna Fáilin olii valtaan noustuaan lopulta

⁶² Frampton 2011, 16–17.

⁶³ English 2004, 44–45.

⁶⁴ Frampton 2011, 18; Maillot 2005, 13.

pakko vastata tähän haasteeseen. Vuonna 1936 IRA julistettiin laittomaksi ja vapaavaltion hallitus jatkoi tasavaltalaisiin kohdistuneita massapidätyksiä.⁶⁵

Vapaavaltion painostuksen alla IRA:n sisällä ymmärrettiin nopeasti tilanteen vakavuus. Suora yhteenotto vapaavaltion kanssa oli mahdotonta voittaa. IRA päätyikin muuttamaan toimintansa strategista painopistettä ja alkoi suunnata vuonna 1939 sotilaallista toimintaansa Englannin suuntaan pommi-iskujen muodossa. Kampanja Englannissa edusti IRA:n uskoa voimankäyttöön toimivana ratkaisuna toivottamaltakin vaikuttavassa tilanteessa. Englannin emämaalla toteutettu kampanja oli pitkälti IRA:n tuolloisen esikuntapäällikön Sean Russellin käsialaa. Pommikampanja näyttäytyi monelle IRA:n jäsenelle kuitenkin kyseenalaisena. Tukahduttaakseen eriävät mielipiteet ja antaakseen lisäuskottavuutta pommikampanjalleen Russell päätyi kääntymään toisen Dáilin yhä elossa olevien jäsenien puoleen saadakseen heidän tukensa suunnitelmilleen. Tasavaltalaisten tosiuskovien silmissä toinen Dáil oli yhä teoriassa olemassa ja sen seitsemän yhä vaikuttavaa jäsentä muodostivat Irlannin tasavallan tosiasiallisen hallituksen. Toinen Dáil ei antanut pelkästään siunaustaan Russellin suunnittelemaalle kampanjalle vaan siirsi myös poliittisen auktoriteettinsa IRA:lle. Tämän päätöksen myötä IRA:sta tuli Irlannin tasavallan hallituksen ruumiillistuma ja tasavaltalaisuuden ylin poliittinen auktoriteetti. Päätös myös sinetöi Sinn Féinin IRA:lle alisteisen aseman. Poliittinen puolue oli aina vastuussa IRA:lle eikä päinvastoin. Näiden kahden organisaation välillä vallinnut ja IRA:lle suosiollinen tilanne pysyi käytännössä muuttumattomana useita vuosikymmeniä.⁶⁶

Käytännössä unholaan vaipunut, vaikkakin nimellisesti yhä olemassa ollut Sinn Féin herätettiin uudestaan eloon IRA:n jäsenkokouksen toimesta vuonna 1948. IRA:n ylimmäksi auktoriteetiksi hyväksynyt Sinn Féin nähtiin yhä tarkoituksenmukaisena keinona ajaa IRA:n tavoitteita. 1940-luvulla IRA muutti jälleen myös sotilaallisen toimintansa strategisia painopisteitä. Vuonna 1949 IRA:n aseellinen toiminta keskitettiin Pohjois-Irlantiin ja vastaavasti kaikki aseellinen toiminta edellisenä vuonna tasavallaksi julistautuneessa Irlannissa päätettiin lopettaa. IRA:n aseellisen kampanjan pääasialliseksi tavoitteeksi muodostui nyt kahtia jaetun Irlannin yhdistäminen; tavoite, joka ei ollut näytellyt edeltävinä vuosina kovinkaan merkittävää roolia IRA:n diskurssissa.⁶⁷ IRA:n

⁶⁵ Frampton 2011, 18–20, 24–25.

⁶⁶ Frampton 2011, 26–27; Maillot 2005, 14.

⁶⁷ Maillot 2005, 14–15.

muuttuneet prioriteetit tulivat esiin niin kutsutun ”rajakampanjan” aikana. Tämä vuosina 1956–1962 käyty kampanja suunnattiin sotilastukikohtia, viestiliikennettä ja julkista omaisuutta vastaan ja toiminnan tarkoituksena oli Pohjois-Irlannin lamauttaminen. Rajakampanjan pääasiallinen tavoite oli kuitenkin ”itsenäinen, yhtenäinen, demokraattinen Irlannin tasavalta”. IRA:n asettama tavoite jäi kuitenkin lopulta pelkäksi haaveeksi. Vuonna 1962 täysin vaille laajempaa kansan antamaa tukea jäänyt rajakampanja päätettiin IRA:n yksimielisellä päätöksellä.⁶⁸

2.2 Tasavaltalaisuuden kivijalka murenee: Sinn Féin ja IRA vuosina 1963–1986

Rajakampanjan päättyminen epäonnistumiseen johti IRA:n sisällä käytyihin keskusteluihin organisaation tulevaisuudesta. Pian rajakampanjan päätyttyä IRA päätyi jälleen hakeutumaan poliittisesti vasemmalle ja kohti osallistuvaa politiikkaa puhtaan militarismin sijaan. 1960-luvun loppuun mennessä tämä johti tasavaltalaisuuden historiasta tuttuun skismaan organisaation sisällä traditionalististen militanttien separatistien sekä IRA:ta/Sinn Féiniä kohti vasemmistoradikalismia ja aktiivista poliittista osallistumista ajaneiden tahojen välillä. Skismaan johtaneet tekijät tapahtuivat Pohjois-Irlannissa puhjenneiden väkivaltaisuuksien muodostamaa yhteiskunnallista taustaa vasten. Nämä Pohjois-Irlannin levottomuudet, *The Troubles*, käynnistyivät 1960-luvun lopulla ja päättyivät vasta vuonna 1998 solmitun Pitkänperjantain sopimuksen myötä. Levottomuudet saivat alkunsa, kun katolilaiset alkoivat vaatia tasavartaista kohtelua väestön enemmistön muodostaneiden protestanttien kanssa. Katolilaisten kokema syrjintä ilmeni käytännössä monin tavoin. Esimerkiksi vaalipiirit oli rajattu niin, että ne suosivat protestanttien pysymistä vallankahvassa. Katolilaiset kokivat syrjintää myös työelämässä ja julkisen sektorin tarjoamien asuntojen jakamisessa. Katolilaisten kansalaisoikeusliikkeen keulakuvaksi muodostui Northern Ireland Civil Rights Association (NICRA). Tilanne kärjistyi kuitenkin nopeasti väkivaltaisiksi yhteenotoiksi, kun kansalaisoikeusliikettä purkautui kaupunkien kaduille protestimarssien muodossa. Levottomuuksiin ottivat osaa niin katolilaiset, protestantit kuin Pohjois-Irlannin virkavaltakin. Tässä polarisoituneessa ilmapiirissä ihmiset jakautuivat yhä selvemmin etnisten jakolinjojen mukaan. Väkivallaton kansalaisoikeusliikettä siirtyikin taka-alalle, kun katolilaiset alkoivat nähdä tärkeämpänä asuinalueidensa

⁶⁸ English 2004, 73, 75.

suojelemisen protestanttien väkivallalta.⁶⁹

IRA:lla oli ollut oma osuutensa kansalaisoikeusliikkeen syntymisessä. IRA:n esikuntapäällikkö Cathal Goulding (1923–1998) oli luvannut vuonna 1966 kansalaisoikeusliikkeen tasavaltalaisarmeijan tuen, ja vuonna 1967 perustetun NICRA:n johtokomiteaan kuului IRA:n jäsen.⁷⁰ Kansalaisoikeusliikettä nähtiin sekä keinona kasvattaa tasavaltalaisten tukijoukkoja että tilaisuutena heikentää unionistista valtiota. Mutta tasavaltalaiset eivät osanneet ennakoida kuinka väkivaltainen unionistien vastareaktio tuli lopulta olemaan. Levottomuuksien alettua monet tasavaltalaiset katsoivat IRA:n epäonnistuneen perinteisessä tehtävässään katolisen/nationalistisen väestön suojelijana. IRA:n asevarastot olivat olleet esimerkiksi täysin riittämättömät väkivaltaisten yhteenottojen puhjettua. Kun Gouldingin ympärille keskittynyt ryhmittymä painotti Pohjois-Irlannin eskaloituvista levottomuuksista huolimatta edelleen poliittisen toiminnan ensisijaisuutta, tasavaltalaisliikkeen sisällä vallitsevat erimielisyydet kärjistyivät lopulta äärimilleen.⁷¹

Goulding oli pyrkinyt viemään tasavaltalaisliikettä yhä selkeämmin poliittisen kentän vasemmalle laidalle ja kohti osallistuvaa, parlamentaarista politiikkaa. Goulding ja hänen seuraajansa näkivät kansalaisoikeusliikkeen keinona edistää sosialistisia tavoitteita, ja tulivat johtopäätökseen, että parlamentaariseen politiikkaan osallistuminen oli ainoa keino saada aikaan merkittäviä poliittisia uudistuksia.⁷² Tätä tavoitetta silmällä pitäen Gouldingin ympärille keskittynyt ryhmittymä ajoi joulukuussa 1969 IRA:n jäsenkokouksessa läpi päätöksen hankkiutua eroon yhdestä tasavaltalaisuuden ideologisista kivijaloista, abstentionismista.⁷³ IRA:n jäsenkokouksen päätöksen myötä tasavaltalaiset olivat vapaita ottamaan osaa parlamentaariseen toimintaan Irlannissa, Pohjois-Irlannissa ja jopa Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentissa Westminsterissä. Tämä oli liikaa militanttiin separatismiin ja abstentionismiin sitoutuneille traditionalistisille tasavaltalaisille, joihin lukeutuivat mm. Ruairí Ó Brádaigh ja Daithí Ó

⁶⁹ McEvoy 2008, 29–30, 34.

⁷⁰ English 2003, 91. Matt Treacy on kuitenkin esittänyt tutkimuksessaan, että IRA:n ja Sinn Féinin osuus kansalaisoikeusliikkeen ”ohjaamisessa” on ollut huomattavasti pienemmässä roolissa kuin mitä esimerkiksi English antaa ymmärtää. Ks. Treacy 2014, 6–7, 191–192.

⁷¹ Frampton 2011, 35.

⁷² Maillot 2005, 17.

⁷³ Moloney 2007, 71.

Conaill (1938–1991)⁷⁴. Perinteiseen tasavaltalaisuuteen sitoutuneet aktivistit marssivat ulos jäsenkokouksesta protestina Gouldingin johtaman vasemmistosiiven uudistuksia kohtaan. IRA jakautui ulosmarssin seurauksena käytännössä kahtia.⁷⁵ Myös IRA:n poliittinen siipi Sinn Féin jakautui abstentionismia koskeneen päätöksen seurauksena kahtia tammikuussa 1970.⁷⁶

Ulosmarssin jälkeen Goulding ja hänen seuraajansa jatkoivat toimintaansa Official Sinn Féinin ja Official IRA:n nimien alla. Official Sinn Féin muuttui vuodesta 1973 eteenpäin yhä selkeämmin marxilaiseksi puolueeksi, muuttaen nimensä ensin Sinn Féin The Workers' Partyksi ja lopulta vuonna 1982 yksinkertaisesti Workers' Partyksi. Muutosprosessin myötä puolue ajautui yhä kauemmas perinteisestä separatistisesta tasavaltalaisuudesta ja pyrki ajamaan poliittisia tavoitteitaan normaalin parlamentarismen puitteissa.⁷⁷ Ulosmarssin järjestänyt traditionalistit järjestivät rivinsä uudelleen ja jatkoivat toimintaansa Provisional IRA:na (PIRA) ja Provisional Sinn Féininä,⁷⁸ Provisional-liike vakiinnutti nopeasti asemansa militantin tasavaltalaisuuden suurimpana ja vaikutusvaltaisimpana edustajana, ja se sitoutui pitämään kiinni tasavaltalaisen ideologian kahdesta historiallisesta tukipilarista. Ensiksikin abstentionismin mukaisesti se ei ottanut osaa parlamentaariseen toimintaan Yhdistyneen kuningaskunnan, Irlannin ja Pohjois-Irlannin parlamenteissa. Toiseksi Provisional-liike ei suostunut luopumaan väkivallasta miehittäjinä nähtyjä brittivallan edustajia vastaan, nähden aseellisen vastarinnan ainoana ja oikeutettuna keinona päättää brittivalta Irlannissa sekä saavuttaa lopulta itsenäinen, yhtenäinen Irlanti. IRA aloittikin nopeasti pitkän ja verisen kampanjan tavoitteidensa saavuttamiseksi.⁷⁹ IRA:n lopulta omaksuma strategia tultiin tuntemaan nimellä ”long war”. IRA pyrki käymään pitkää ja kuluttavaa uuvutusotaa, jonka myötä brittien pysyminen Pohjois-Irlannissa muodostuisi inhimillisesti, poliittisesti ja taloudellisesti niin kalliiksi, että Lontoossa istuva hallitus katsoisi lopulta parhaaksi vetäytyä pois.⁸⁰

⁷⁴ Republican Sinn Féinin perustajiin lukeutunut Daithí Ó Conaill ehti toimia uransa aikana sekä Sinn Féinin että Republican Sinn Féinin varapuheenjohtajana.

⁷⁵ Frampton 2011, 35–36.

⁷⁶ Feeney 2002, 250.

⁷⁷ English 2004, 176–177.

⁷⁸ Tutkimuskirjallisuudessa Provisional Sinn Féinistä ei käytetä juurikaan puolueen koko nimeä. Vakiintuneen käytännön mukaisesti käytän tästä eteenpäin Provisional Sinn Féinistä nimitystä Sinn Féin. Vastaavan vakiintuneen käytännön mukaisesti käytän tästä eteenpäin Provisional IRA:sta nimitystä IRA.

⁷⁹ Frampton 2011, 36.

⁸⁰ English 2003, 215.

PIRA:n käymä aseellinen kampanja ei kuitenkaan lopulta tuottanut haluttua tulosta. Gerry Adamsin (s. 1948) ja Martin McGuinnessin (1950–2017) ympärille keskittyneiden, kokonaan uutta sukupolvea edustaneiden tasavaltalaisjohtajien ajattelu alkoikin muuttua pragmaattisempaan suuntaan. Pikkuhiljaa PIRA:n poliittisena siipenä nähtyä Sinn Féiniä pyrittiin nostamaan tapahtumien keskiöön tasavaltalaisarmeijan kustannuksella. Jälleen kerran abstentionismi alkoi näyttäytyä esteenä tasavaltalaisliikkeen tavoitteiden ajamisen kannalta, kun nuoremmat tasavaltalaisjohtajat alkoivat painottaa poliittisen toiminnan tärkeyttä.⁸¹

Sinn Féinin tulevan poliittisen kehityksen kannalta merkittävänä tapahtumana näyttäytyi tasavaltalaisvankien vuonna 1981 järjestämä nälkälakko. Nälkälakkoon johtanutta kehitystä selitti tasavaltalaisvangeille vuonna 1972 myönnetty erikoiskategorian status [Special Category Status], jonka myötä tasavaltalaisvankien ei tarvinnut esimerkiksi pukeutua vanginunivormuun tai ottaa osaa vankilassa tapahtuvaan työntekoon. Vangit kuitenkin menettivät erikoiskategorian statuksensa vuonna 1976: kaikki 1.3.1976 jälkeen tuomitut tasavaltalaiset tulivat suorittamaan tuomionsa tavallisten vankien tavoin.⁸² Erikoiskategorian statuksen menettämisen myötä tasavaltalaisvangit aloittivat protestoinnin saadakseen takaisin menettämänsä erikoisoikeudet. Eskaloituvat protestit huipentuivat vuoden 1981 nälkälakkoon. Nälkälakko ei kuitenkaan onnistunut taivuttamaan brittihallitusta myönnetyksiin, joten 1970-luvun 1980-luvulle tultaessa tasavaltalaisliike alkoi ajautua yhä selkeämmin Adamsin ja hänen seuraajiensa käsiin, joilla oli valta ajaa läpi haluamia muutoksia. Muuttuneesta suhtautumisesta politiikkaan kertoi esimerkiksi tasavaltalaisliikkeen 1980-luvun alussa omaksuma *armalite and ballot box -strategia*⁸³, jonka myötä IRA:n aseellinen kampanja ja Sinn Féinin poliittinen toiminta alettiin nähdä toisiaan täydentävinä osatekijöinä. Vuoden 1981 *Ard Fheis*issään [vuosikokous] Sinn Féin teki jo kompromisseja abstentionismin suhteen, antaen Pohjois-Irlannin paikallisvaaleihin ja eurovaaleihin osallistuvien ehdokkaidensa ottaa vastaan voittamansa paikat.⁸⁴

⁸¹ Frampton 2011, 38, 47.

⁸² Hennessey 2016, 10–11, 14.

⁸³ Armalite viittaa Provisional IRA:n käyttämän rynnäkkökiväärin merkkiin. Armalite and ballot box -strategian nimi on taas johdettu Sinn Féinin julkisuuspäällikkönä [Director of Publicity] toimineen Danny Morrisonin (s. 1953) vuonna 1981 puolueensa *ard fheis*issä esittämästä kuuluisasta lauseesta: *Who here really believes that we can win the war through the ballot box. But will anyone here object if with a ballot paper in this hand and an Armalite in this hand we take power in Ireland?* Ks. O'Brien 1999, 127.

⁸⁴ Maillot 2005, 25, 27.

Sinn Féin ei kuitenkaan yrityksistään huolimatta onnistunut saamaan aikaan merkittävää poliittista läpimurtoa. Irlannin tasavallan parlamenttivaalit, joihin Sinn Féin osallistui vuonna 1982, olivat täydellinen epäonnistuminen. Puolueen keräämä prosenttien äänisaalis oli niin huono, että Adams ja hänen ympärilleen kerääntyneet pohjoisirlantilaiset tasavaltalaisjohtajat alkoivat kyseenalaistaa abstentionismin hyödyllisyyden. Abstentionismi alkoi näyttäytyä esteenä Sinn Féinin purkimyksille kasvattaa suosiotaan Irlannin tasavallassa. Vuonna 1983 Adams syrjäytti Ruairí Ó Brádaigh'n Sinn Féinin puheenjohtajana ja tie abstentionismin hylkäämiseen näytti olevan lopultakin auki. Koska abstentionismi oli kuitenkin tasavaltalaisen ideologian kulmakiviä, joutui Adams seuraajineen käyttämään vuosia aikaa luodakseen edellytykset periaatteesta luopumiselle. Syynä kärsivällisyyteen oli pelko tasavaltalaisliikkeen jakautumisesta kahtia, kuten vuosina 1969/1970 oli jo tapahtunut.⁸⁵

Vuonna 1986 Adams ja hänen tukijansa kokivat lopulta olevansa tarpeeksi vahvassa asemassa ajaakseen läpi haluamansa muutokset. Lokakuussa 1986 IRA:n jäsenkokous äänesti abstentionismista luopumisen puolesta Irlannin parlamentin suhteen, tultuaan ensin vakuuttuneeksi siitä, että parlamentaariseen politiikkaan osallistumisen rinnalla IRA:n brittivastaista aseellista kampanjaa tulnaisiin eskaloimaan. Marraskuussa 1986 Sinn Féin äänesti vuorostaan Irlannin parlamenttia koskevan abstentionismin hylkäämiseen puolesta. Haluttu muutos Sinn Féinin perustuslakiin herätti vahvaa vastustusta Ruairí Ó Brádaigh'n ympärille keskittyneiden ”traditionalistien” keskuudessa. Tämän opposition mukaan abstentionismista luopuminen rikkoi tasavaltalaisuuden ydinperiaatteita vastaan. Ó Brádaigh'n mukaan Sinn Féinin perustuslaki kielsi jo pelkän keskustelun abstentionismista luopumisesta. Tämä keskustelua koskeva kieltä tulisi poistaa ensin perustuslaista, ja vasta tämän jälkeen olisi ollut mahdollista arvioida abstentionismin hyötyjä ja haittoja. Ó Brádaigh puolusti myös abstentionismin merkitystä fundamentaalisenä ja absoluuttisena periaatteena, mutta lopulta hänen edustamansa traditionalistinen tasavaltalaisuus veti lyhyemmän korren. Sinn Féinin *Ard Fheis* äänesti abstentionismin hylkäämiseen puolesta suhteessa Irlannin parlamenttiin. Päätöksen myötä Ó Brádaigh seuraajineen marssi ulos Sinn Féinin *Ard Fheis*istä, aivan kuten he olivat tehneet vuonna 1970, ja valmistautuivat perustamaan uutta poliittista organisaatiota, Republican Sinn Féiniä, joka tulisi pysymään uskollisena tasavaltalaisuuden

⁸⁵ Frampton 2011, 48.

periaatteille.⁸⁶ Ulosmarssin myötä toisinajatteleva tasavaltalaisuudeksi kutsuttu poliittinen ilmiö sai syntynsä, kun Ó Brádaigh seuraajineen perusti puoluepoliittisten pyrkimystensä kanavaksi Republican Sinn Féinin.⁸⁷ Toisaalta ulosmarssin myötä tapahtunut militanttien tasavaltalaisten poistuminen edesauttoi Sinn Féinin kehittymistä maltillisempaan suuntaan, pois aseellisen vastarinnan tieltä.⁸⁸ Kun vanhoilliset tasavaltalaiset marssivat ulos Sinn Féinin *Ard Fheisistä* vuonna 1986, he näkivät abstentionismin selkeästi tasavaltalaisuuden pitkästä historiasta kumpuavan myyttisen viitekehyksen sisällä, pysyvänä ja ehdottomana periaatteena, kun taas Gerry Adams⁸⁹ seuraajineen näki abstentionismin roolin puhtaasti taktisena. Tapahtumat heijastelivat siis osaltaan tasavaltalaisuudelle tyypillistä jakautumista puristeihin ja pragmaattikkoihin.

Vuoden 1986 marraskuisen ulosmarssin jälkeen tasavaltalaisten vanhoilliseen siipeen kuuluneet suuntasivat tiensä kohti Dublinin lähiöalueella sijaitsevaa West County Hotelia. Paikalle kokoontuneet järjestivät nopeasti rivinsä uudelleen ja ottivat Ruairí Ó Brádaigh'n veljen Seánin ehdotuksesta uuden puolueen nimeksi Republican Sinn Féin, tarkoituksenaan erottua näin Provisional IRA:sta ja sen poliittisesta siivestä Sinn Féinistä. Vaikka vastaperustetun puolueen materiaaliset resurssit olivat niukat, sen johtohenkilöillä oli mittava määrä kokemusta vallankumouksellisen poliittisen puolueen johtamisesta. Varsin nopealla aikataululla Republican Sinn Féinillä oli jo käytössään toimitilat Dublinissa ja puolue julkaisi *Republican Bulletin* -puoluelehtensä ensimmäisen numeron jo marraskuussa 1986.⁹⁰

3. Abstentionismi ja aseellinen vastarinta: vuodet 1986–1990

3.1 Abstentionismin puolustajat

Republican Bulletinin ja *Saoirsenn* Sinn Féiniä käsitteleviä kirjoituksia dominoi vuosina 1986–1990 abstentionismin teema, Tasavaltalaisuuden historiassa keskeistä roolia näytellyt periaate näyttäytyi Republican Sinn Féinille ehdottoman velvoittavana, ja sen

⁸⁶ Frampton 2011, 48–50, 52–53.

⁸⁷ McGlinchey 2019, 19.

⁸⁸ Whiting 2018, 26.

⁸⁹ Adams kertoo muistelmateoksessaan *Hope and History. Making Peace in Ireland* suhtautuneensa Irlannin parlamenttia koskeneeseen abstentionismiin taktiikkana. Adamsin pragmaattisen argumentin mukaan Irlannin parlamenttia koskevasta abstentionismista oli syytä luopua, mikäli parlamentin toimintaan osallistumalla oli mahdollista viedä eteenpäin tasavaltalaisten tavoitteita. Ks. Adams 2004, 45.

⁹⁰ White 2006, 308–309, 312.

pieninkin kyseenalaistaminen näyttäytyi kohtalokkaana harha-askeleena pois aidon tasavaltalaisuuden tieltä. Abstentionisminsa Irlannin tasavallan parlamentin suhteen hylänneeseen Sinn Féiniin kohdistettiin murskakritiikkiä sekä *Republican Bulletinin* että *Saoirsen* sivuilla. Etenkin Sinn Féinin huono vaalimenestys ja tasavaltalaisten muistotilaisuudet tarjosivat runsaasti tilaisuuksia tuoda esiin abstentionismista luopumisen katastrofaalisia seurauksia. Vuosin

Suuntaviivat abstentionismin tulevalle käsittelylle määriteltiin jo *Republican Bulletinin* ensimmäisessä numerossa. Ruairí Ó Brádaigh'n 2.11.1986 West County Hotelissa median edustajille antama lausunto julkaistiin lehdessä näyttävästi kokonaisuudessaan. Lausunnon oli tarkoitus kertoa *Republican Bulletinin* lukijoille, millaisia periaatteita Republican Sinn Féin puolueena katsoi edustavansa. Irlannin kansan historiallinen oikeus aseelliseen vastarintaan englantilaisia vastaan nostettiin pahaenteisesti esiin, mutta abstentionismi sai tätäkin enemmän tilaa lausunnossa. Sinn Féinin päätös hylätä periaate soti kahta puolueen perustuslakiin kirjattua ”fundamentaalista periaatetta” vastaan:

(a) That the allegiance of Irishmen and Irishwomen is due to the Sovereign Irish Republic proclaimed in 1916.

(b) That the sovereignty and unity of the Republic are inalienable and non-judicable

Myös historia valjastettiin tuomitsemaan Sinn Féinin tekemä päätös. Lausunnossa todettiin, että kuuden vuosikymmenen kokemukset olivat jo opettaneet, ettei Irlannin vapaus ollut voitettavissa Irlannin tasavallan parlamentin toimintaan osallistumalla; vastaavat aikaisemmat yritykset olivat päättyneet aina täydelliseen epäonnistumiseen. Republican Sinn Féinin oma kanta abstentionismin suhteen oli yksiselitteinen: yksikään Irlannin kansallisen vapauden ja suvereniteetin historiallista aatetta palveleva ei voinut tunnustaa ”brittien luomien” Irlannin, Pohjois-Irlannin ja Englannin parlamentti-instituutioiden legitimitettä. Republican Sinn Féin vannoi sen sijaan uskollisuutta vuonna 1916 julistetulle tasavallalle, jolle Irlannin kansa oli antanut tukensa vuonna 1918.⁹¹ Abstentionismi näyttelikin niin keskeistä roolia RSF:in ideologiassa, että irtaannuttuaan Sinn Féinistä puolue teki ainoastaan yhden muutoksen orjallisesti seuraamaansa Sinn Féinin perustuslakiin vuodelta 1917. Muutoksen myötä puolueen

⁹¹ Historic Sinn Féin Declaration, *Republican Bulletin*, november 1986.

abstentionismiin Pohjois-Irlannin, Irlannin ja Britannian parlamenttien suhteen oli mahdollista tehdä muutoksia vain muutosehdotuksen saadessa 100 % kannatuksen *Ard Fheisissä*.⁹² Abstentionismin suhteen Republican Sinn Féin oli valmis tekemään poikkeuksen vain kunnallisvaalien kohdalla, sillä kunnanvaltuustojen ei katsottu ulottavan suvereenia valtaa hallinnoimiensa alueiden yli. Puolueen jäsenet olivat näin vapaita ottamaan osaa kunnallisvaaleihin ja osallistumaan kunnanvaltuustojen toimintaan paikan voitettuaan. Käytännössä Republican Sinn Féin osallistui kunnallisvaaleihin vain Irlannin tasavallassa, sillä Pohjois-Irlannissa ehdokkaita vaadittiin sanoutumaan irti väkivallasta. Tämä esti Republican Sinn Féinin mukaan puolueen ehdokkaita osoittamasta tukea taistelulle Irlannin vapauden puolesta sekä kieltämään Irlannin kansan oikeuden käyttää voimakeinoja päättääkseen Irlannin miehityksen brittien taholta. Muilla Pohjois-Irlannin hallintotasoilla tapahtuviin vaaleihin puolue oli kuitenkin valmis ottamaan osaa abstentionismin puitteissa.⁹³

Yksi keskeinen keino rummuttaa RSF:in viestiä abstentionismista vuosina 1986–1990 oli Sinn Féinin vaalimenestyksen ruotiminen *Republican Bulletinin* ja *Saoirsén* sivuilla. Tämä lyhyt periodi piti sisällään useita tärkeitä vaaleja, joissa Sinn Féin sai mahdollisuuden testata kannatustaan. Sinn Féinin epäonneksi menestys vaaliurnilla jäi vaatimattomaksi. Puolueen otettua osaa vuonna 1987 järjestettyihin Irlannin parlamenttivaaleihin tulokset olivat suorastaan katastrofaaliset: Sinn Féin onnistui keräämään vain 1,7 % annetuista äänistä. Abstentionismista luopuminen ei ollut vaikuttanut siis mitenkään Sinn Féinin suosioon Irlannin tasavallan äänestäjien keskuudessa. Britannian parlamenttivaalit samana vuonna olivat vastaavanlainen pannukakku: puolueen kannatus tipahti vuoden 1983 13,4 %:sta 11,4 %:iin.⁹⁴ Vuosi 1989 jatkui yhtä alavireisenä. Sinn Féinin otti osaa Pohjois-Irlannissa järjestettyihin paikallis- ja europarlamenttivaaleihin ja oli myös ehdolla Irlannin parlamenttivaaleissa. Puolueen menestys jäi tälläkin kertaa vaatimattomaksi. Paikallisvaaleissa Sinn Féin menetti 16 paikkaa ja europarlamenttivaaleissa SDLP:n [Social Democratic and Labour Party] John Hume suorastaan murskasi Sinn Féiniä edustaneen Danny Morrisonin. Hume edustama maltillinen, perustuslaillinen nationalismi nautti siis kiistatta Pohjois-Irlannin nationalistisen väestöosan enemmistön suosiosta.⁹⁵ Myös Irlannin parlamenttivaaleissa

⁹² McGlinchey 2019, 128.

⁹³ Frampton 2011, 68–69.

⁹⁴ Feeney 2002, 336.

⁹⁵ O'Brien 1999, 176, 196.

Sinn Féin joutui tyytymään tälläkin kertaa reilusti alle 2 %:n äänisaaliiseen.⁹⁶

Sinn Féin oli vaalitulosten jälkeen pakotettu pohtimaan IRA:n aseellisen kampanjan asettamia rajoituksia puolueen poliittisille pyrkimyksille. Osallistuminen vaaleihin oli Sinn Féinin kannalta aina riskialtista toimintaa. Huono menestys saattoi syödä puolueen moraalialia ja puolueen jäsenten uskoa siihen, että Sinn Féin eteni kohti tavoitteitaan. Toisaalta menestys vaaleissa saattoi imaista puolueen liian syvälle valtiollisten rakenteiden uumeniin, osaksi vakiintunutta järjestelmää. Mutta toistuvien vaalitappioiden myötä Sinn Féinin oli pakko harkita poliittisten kompromissien tekemistä.⁹⁷ Aseellisen kampanjan ja vaaliuurnan yhteensovittaminen alkoi osoittautua käytännössä mahdottomaksi tehtäväksi, mikäli Sinn Féin halusi tavoitella tosissaan laajempaa kansansuosiota vaaleissa.

Miten Sinn Féinin vaalimenestys näkyi *Republican Bulletinin* ja *Saoirsén* sivuilla? Puolueen heikko menestys Irlannin parlamenttivaaleissa helmikuussa 1987 sai osakseen peiteltyä vahingoniloa huokuneen lyhyen vaalianalyysin. *Republican Bulletinin* maaliskuun numerossa löytynyt artikkeli oli saanut kuvaavan otsikon *Election Fiasco*. Analyysin mukaan Sinn Féinin vuoden 1986 marraskuun *Ard Fheisissä* antama ainoa peruste abstentionismista luopumiselle – sitä kautta saavutettava kasvava tuki tasavaltalaisliikkeelle Irlannin tasavallan väestön keskuudessa – oli osoittautunut vaaliuurnilla täysin kestävämmäksi. Syy surkeaan vaalimenestykseen oli *Republican Bulletinin* mukaan sangen yksinkertainen: *This indicates clearly the people's withdrawal of support and respect for those who abandon a fundamental principle.*⁹⁸ Abstentionismista luopuminen oli siis pääasiallinen syy Sinn Féinin surkeaan vaalimenestykseen. Periaatteistaan tinkinyt, selkärangan puole oli menettänyt kaiken uskottavuutensa potentiaalisten äänestäjiensä silmissä.

Irlannin parlamenttivaalien jälkimainingeissa *Republican Bulletin* huomioi myös Sinn Féinin *An Phoblacht/Republican Newsissä* [Sinn Féinin puoluelehti] helmikuussa 1987 esittämät väitteet Dáil Éireannin toimintaan osallistumisensa seurauksista. *Republican Bulletin* tarttui Sinn Féinin esittämien väitteiden ristiriitaisuuteen lyhyessä uutisessaan. Yhtäältä Sinn Féin väitti, että sen osallistuminen Dáilin toimintaan tulisi järjestyttämään

⁹⁶ Whiting 2018, 48.

⁹⁷ O'Brien 1999, 175–177.

⁹⁸ Election fiasco, *Republican Bulletin*, march 1987.

kyseistä instituutiota sen perustuksia myöten, ja paljastamaan Dáiliin pesiytyneen korrupktion. Toisaalta Sinn Féin oli väittänyt samaisessa puoluelehtensä numerossa, että sen osallistuminen Irlannin tasavallan parlamenttivaaleihin ei tulisi aiheuttamaan minkäänlaisia ”vallankumouksellisia muutoksia Leinster Houseen”. Artikkelin päättyikin ivalliseen toteamukseen: *A little confused, eh.*⁹⁹ Periaatteettomuutensa lisäksi Sinn Féin oli siis myös epäjohdonmukainen poliittisessa ajattelussaan.

Britannian parlamenttivaalien alla *Saoirse* (*Republican Bulletinin* viimeinen numero ilmestyi huhtikuussa 1987, jonka jälkeen julkaisu vaihtoi nimensä *Saoirse – Irish Freedomiksi*) toi julki epäilyksensä Gerry Adamsin antamaa lausuntoa kohtaan, jonka mukaan Sinn Féin ei tulisi ottamaan vastaan vaaleissa mahdollisesti voittamiaan parlamenttipaikkoja, vaan puolueen abstentionismi suhteessa Westminsteriin oli yhä voimassa. *Saoirs*en julkaisema kunnallispolitiikassa vaikuttaneiden ja RSF:ille lojaalien tasavaltalaisten antamassa lausunto muistutti lukijoita, että vuonna 1983 Adams oli luvannut, ettei hän tulisi puolueen puheenjohtajana myöskään johdattamaan Sinn Féiniä Irlannin parlamenttiin, vaan tekisi niin kuin *Ard Fheis* sanoo. Vuonna 1987 Adams oli kuitenkin johdattamassa puolueorganisaatiota kohti Irlannin parlamenttia. Adams ei myöskään ollut maininnut lausunnossaan erikseen Stormontia¹⁰⁰. Mikäli Pohjois-Irlannin parlamentti herätettäisiin taas henkiin, oli siis mahdollista, että Adams olisi valmis johdattamaan Sinn Féinin myös Stormontiin. Tämän *Saoirs*en julkaiseman kriittisen lausunnon takana olleet kunnanvaltuutetut penäsivätkin kärkkäästi, että jos *Ard Fheis* käskee Adamsin ottamaan osaa Westminsterin tai Stormontin toimintaan, niin onko hän tällöin valmis istumaan jommassakummassa nukkeparlamentissa, tai jopa molemmissa? ¹⁰¹ Lausunto pyrki selvästi kyseenalaistamaan Gerry Adamsin luotettavuutta henkilönä, erottuen näin puhtaasti ideologiasta kumpuavasta kritiikistä.

11.6.1987 järjestettyjen Britannian parlamenttivaalien jälkeen *Saoirse* raportoi vaalituloksista heinäkuun numerossaan. Lehdessä tuotiin esille, kuinka Sinn Féinin äänimäärä oli laskenut 20 000 äänellä sitten vuoden 1983 parlamenttivaalien. *Saoirse* piti pääasiallisena syynä äänimäärän laskuun Sinn Féinin edellisvuonna hylkäämää

⁹⁹ On the road...?, *Republican Bulletin*, april 1987.

¹⁰⁰ Stormont viittaa Pohjois-Irlannin parlamenttiin. 1970-luvun alun väkivaltaisuuksien uhatessa riistäytyä hallinnasta, ja paikallisten toimijoiden epäonnistuessa sovinnon saavuttamisessa, alettiin Pohjois-Irlantia hallita suoraan Lontoosta käsin (nk. *direct rule*) vuodesta 1972 lähtien aina vuoteen 1999 saakka. Ks. Cochrane 2013, 102–103.

¹⁰¹ Statement from Ulster councillors, *Saoirse*, june 1987.

abstentionismia, joten analyysi toisti Irlannin parlamenttivaalien jälkeen esitetyn argumentin huonon vaalimenestyksen perimmäisistä syistä.¹⁰²

Puhdasoppisen tasavaltalaisuuden näkökulmasta Irlannin ja Pohjois-Irlannin poliittiset instituutiot rikkoivat pelkällä olemassaolollaan Irlannin kansakunnan suvereniteettia ja turmelivat poikkeuksetta kaikki niiden toimintaan osallistuvat. Tämä oli historian jo useaan kertaan osoittamaa väistämättömyyttä, jolta ei voinut välttyä, olivatpa ympäröivät olosuhteet millaiset tahansa. Niinpä näiden Irlannin jakoa ylläpitävien instituutioiden kanssa ei voinut tehdä minkäänlaista yhteistyötä. Reformismin sijaan aidot vallankumoukselliset tasavaltalaiset saattoivat vain vastustaa näitä instituutioita, tämän pitäessä sisällään myös valtioon kohdistuvan väkivallan harjoittamisen eri muodoissaan.¹⁰³ Näistä periaatteista Sinn Féin oli sanoutunut irti tunnustaessaan Irlannin parlamentin legitimitietin. Puoluetta ei voinut siis pitää enää tasavaltalaisena, tätä manttelia kantoi nyt Republican Sinn Féin.

Kun Pohjois-Irlannin paikallisvaalit ja europarlamenttivaalit oli pidetty, Sinn Féinin surkea äänisaalis Irlannin huomioitiin luonnollisesti *Saoirs*en sivuilla. Sinn Féinin äänestysprosentti jäi paikallisvaaleissa 1,2 %:iin ja pudotusta edellisiin vaaleihin nähden oli 0,7 %:a. Tämä kaikki huolimatta siitä, että vuoden 1986 *Ard Fheisissä* Sinn Féinin edustajat olivat puhuneet ”seuraavien parlamenttivaalien jälkeisistä vaaleista” suurena läpimurtona. Miksi vaalit sitten olivat menneet näin huonosti Sinn Féinin osalta? Vastaus oli *Saoirs*essa siteeratun Ruairí O Brádaigh'n analyysin mukaan yksinkertainen: syy Sinn Féinin vaaleista toiseen jatkuvaan katastrofaaliseen kannatuksen laskuun oli puolueen jakautuminen kahtia vuonna 1986. Jo viidettä kertaa Irlannin historiassa sitten vuoden 1921 yritys muuttaa vallankumouksellinen liike perustuslailliseksi ja reformistiseksi poliittiseksi puolueeksi oli johtanut surkeaan lopputulokseen. *Saoirs*en aikaisemmista artikkeleista tuttu teema, Sinn Féinin harjoittaman politiikan ristiriitaisuus, nähtiin myös yhtenä syynä huonoon vaalimenestykseen. Europarlamenttivaalien kohdalla Sinn Féinin yritys vastustaa nimellisesti täyttä EEC-jäsenyyttä, samalla kun puolue kuitenkin yritti käytännössä tulla osaksi EEC:tä tavoittelemalla paikkoja sen toimielimissä, nähtiin myös äänestäjiä karkottaneena tekijänä.¹⁰⁴

¹⁰² Leinster House stance costs votes, *Saoirse*, july 1987.

¹⁰³ Frampton 2011, 56–57.

¹⁰⁴ Electoral failures, *Saoirse*, july 1989.

*Saoirs*en välittämä kuva Sinn Féinin vaalimenestyksestä vuosien 1987–1990 aikana oli vahvasti reduktionistinen: lähes kaikki palautui lopulta abstentionismista luopumiseen. Tämä perisynti oli johtanut Sinn Féinin pois oikean ja puhtaan tasavaltalaisuuden tieltä. Hinta periaatteettomuudesta koitui lopulta maksettavaksi vaaliurnilla, ihmisten kääntäessä Sinn Féinille tylästi selkensä. Mutta *Saoirs*en vaalianalyysit jäivät kuitenkin melko pintapuolisiksi, ideologian vahvasti leimaamiksi raapaisuiksi. Vakava pohdinta vaikkapa IRA:n yhä jatkuneen aseellisen kampanjan roolista huonon vaalimenestyksen selittäjänä loisti esimerkiksi poissaolollaan. Toisaalta, koska RSF piti voimakeinojen käyttämistä brittivallan päättämiseksi Irlannissa Irlannin kansan historiallisena oikeutena, olivat myös sen puoluelehdet *Republican Bulletin* ja *Saoirse* kyvyttömiä kritisoimaan Sinn Féiniä IRA:n harjoittaman väkivallan pohjalta. Sinn Féinistä pyrittiin antamaan varsin negatiivinen kuva. Puolue, joka suhtautui tasavaltalaisuuden ydinperiaatteisiin puhtaan pragmaattisesti, ei kyennyt myöskään edes ideologiseen johdonmukaisuuteen, joka ilmeni avoimina ristiriitaisuuksina yhtäältä sanojen ja toisaalta tekojen välillä. Sinn Féin luisui väistämättä kohti paljon parjattua reformismia, unohtaen vallankumoukselliset juurensa, kunnes sen tasavaltalaisuudesta ei olisi lopulta mitään jäljellä.

Sinn Féinin huonon vaalimenestyksen lisäksi abstentionismi nousi esiin myös vuoden 1986 *Ard Fheisin* tasavaltalaisten keskuuteen luomien jakolinjojen muodossa. Joulukuussa 1986 *Republican Bulletin* julkaisi esimerkiksi lausunnon, jossa Sinn Féin - puolueen paikallisosasto Cumann Wolfe Tone¹⁰⁵ ilmoitti *Republican Bulletinin* kautta, ettei se voinut pysyä enää uskollisena abstentionismin suhteen periaatteistaan tinkineelle puolueelle. Cumann Wolfe Tone vanhoikin nyt uskollisuuttaan Republican Sinn Féinille, ainoalle poliittiselle puolueelle, joka torjui yhä brittivallan ja sen ”koloniaaliset parlamentit” Pohjois-Irlannissa ja Irlannin tasavallassa. Cumann Wolfe Tonelle Republican Sinn Féin näyttäytyi myös ainoanapuolueena, joka oli valmis jatkamaan vastarintaa brittivaltaa vastaan niin kauan, että Irlannin kansan vuoden 1916 itsenäisyysjulistuksen pohjalta demokraattisesti äänestämä vuoden 1918 tasavalta oli mahdollista ”aktivoida uudestaan”.¹⁰⁶

Irlannin tasavaltalaispiirien lisäksi Sinn Féinin luopuminen abstentionismista Irlannin

¹⁰⁵ Cumann Wolfe Tone vaikutti antamansa lausunnon mukaan Tallaghtissa, Dublinin kreivikunnassa. Paikallisosaston liittyminen Republican Sinn Féinin riveihin saattaa antaa osaltaan lisätukea mm. Ed Moloneyn esiintuomalle käsitykselle, jonka mukaan Republican Sinn Féiniä muodostamassa olleet tasavaltalaiset olivat pääosin lähtöisin Irlannin tasavallasta. Ks. Moloney 2007, 289.

¹⁰⁶ Tallaght Sinn Féin, *Republican Bulletin*, december 1986.

parlamentin suhteen, ja tästä seurannut RSF:in irtaantuminen puolueesta, noteerattiin myös Yhdysvalloissa asti, jossa tasavaltalaisliikkeen tukijat kävivät läpi vastaavanlaisen rivien jakautumisen kahteen erilliseen aatteelliseen leiriin. Provisional IRA:n/Sinn Féinin tukiryhmänä ja varainkeruuorganisaationa toimineen Irish Northern Aid Committeeen (NORAI) perustaja Michael Flannery ei kyennyt sovittamaan omaa tasavaltalaisuuttaan yhteen abstentionismia koskevan luopumispäätöksen kanssa ja päätyi eroamaan NORAI:sta. Myöhemmin hän oli perustamassa Cumann na Saoirse [Organization of Freedom], Republican Sinn Féiniin kytköksissä olevaa amerikanirlantilaista, abstentionismiin sitoutunutta varainkeruuorganisaatiota yhdessä pitkän linjan tasavaltalaisveteraanien George Harrisonin ja Joe Stynesin kanssa.¹⁰⁷ Tämä Yhdysvaltojen tasavaltalaispiirien rakoilu näkyi myös *Republican Bulletinin* sivuilla. George Harrisonin ja Thomas Falveyn¹⁰⁸ antama lausunto ilmestyi lehdessä joulukuussa ja kaksikko ilmoitti jyrkkäsanaisen kantansa abstentionismista luopumiseen:

We categorically reject any move for elected representation of Sinn Féin to enter Leinster House government, an institution imposed on Ireland in 1922 by British guns and bayonets, to serve the interests of British imperialism.

The long list of crimes committed by this institution of treachery against those who remained true to the oath they had taken to defend the Republic proclaimed by Pearse, Connolly, Tom Clarke and their comrades, if necessary in arms, is endless. Its savagery and excesses even exceed its masters in Westminster.¹⁰⁹

Kuten vanhoilliseen ja puhdasoppiseen tasavaltalaisuuteen sitoutuneilta veteraaneilta saattoi odottaakin, sekä Harrison että Falvey ilmoittivat antavansa tukensa niille, jotka olivat valmiita seisomaan lujina abstentionismin takana ja jotka pyrkivät reformismin sijaan korvaamaan sortavat brittivaltaa edustavat instituutiot kokonaan uusilla, vapautta edustavilla ja tasavaltalaisilla vastineilla.¹¹⁰ Lienee selvää, että Harrisonin ja Falveyn lojaliteetit suuntautuivat Republican Sinn Féinin suuntaan, vaikka tätä ei eksplisiittisesti lausunnossa tuotukaan ilmi. Sinn Féiniä he taas syyttivät reformismiin sortumisesta, joka näyttäytyi heidän kaltaisilleen traditionalisteille yksiselitteisen tuomittavana asiana.

¹⁰⁷ Wilson 1995, 278–279.

¹⁰⁸ Morrisonin mukaan Harrisonin ja Falveyn toiminta ei rajoittunut pelkkään varainkeruuseen, vaan he toimittivat IRA:lle myös aseita. Ks. Morrison 2015, 140.

¹⁰⁹ Support from U.S. exiles, *Republican Bulletin*, december 1986.

¹¹⁰ Ibid.

Myös erilaiset muistotilaisuudet ja historialliset juhlapäivät näyttelivät merkittävää roolia *Republican Bulletinin* ja *Saoirs*en julkaisemien artikkelien joukossa. Usein muistotilaisuudet ja historialliset vuosipäivät toimivat tilaisuutena tuoda esiin Republican Sinn Féinin poliittisia linjauksia, joko puoluelehdissä julkaistujen virallisten lausuntojen muodossa, tai katkelmina niissä esitetyistä puheista; ei ollut tosin harvinaista, että erityisen tärkeiksi nähdyt puheet saatettiin julkaista jopa kokonaisuudessaan. Tällaiset viralliset lausunnot ja julkiset tilaisuudet toimivat myös otollisina tilaisuuksina suunnata kritiikkiä Sinn Féiniä kohtaan. Tässäkin kontekstissa abstentionismi nousi hallitsevaksi teemaksi. Esimerkiksi vuoden 1916 Pääsiäiskapinan 71-vuotisjuhlallisuuksien kunniaksi antamassaan lausunnossa RSF toi esiin omaa uskollisuuttaan tasavaltalaisuuden periaatteille, joista Sinn Féinin katsottiin abstentionismista luopumisen myötä irtautuneen. Lausunnosta kuulsivat läpi oikeastaan kaikki tasavaltalaisuudelle keskeiset teemat. Näihin lukeutui vetoaminen historialta ja tasavaltalaisuudelta saatua mandaattia saattaa Irlannin itsenäisyysprojekti päätökseen, abstentionismin korottaminen rikkomattoman periaatteen asemaan, ja aseellisen vastarinnan tärkeys. Lausunnosta oli myös mahdollista lukea Sinn Féiniin kohdistuva syytös suoranaisestä petturuudesta, kuten alla olevasta katkelmasta tulee esille:

For the men and women of 1916 there was to be no half-way house, no stepping stones to freedom, no Westminster, Stormont or Leinster House. That has been the position of those who fought, suffered and died for Irish Freedom in the centuries of resistance to British rule before the great event we commemorate today, and in the struggle down the years since 1916.

That is also the position of Republican Sinn Féin in 1987. The constitution of Sinn Féin to which we adhere says that for a Sinn Féin elected representative to accept and take part in any parliament other than that of the All-Ireland Republic of 1916 is "an act of treachery to be dealt us such".¹¹¹

Republican Sinn Féin oli kuitenkin samaisessa lausunnossaan valmis ojentamaan kätensä harhateille eksyneille entisille puoluetovereilleen. RSF esitti vilpittömältä vaikuttavan pyynnön, että Sinn Féinin jäsenet palaisivat takaisin aatteellisille juurilleen. Tässä sävyllään poikkeuksellisessa vetoamuksessa Republican Sinn Féin muistutti myös entisiä

¹¹¹ Easter statement to the Irish people, *Saoirse*, may 1987.

puoluetovereitaan siitä, kuinka monet Pääsiäiskapinaan osallistuneista olivat kohdanneet kohtalonsa juurikin Irlannin vapaavaltion käsissä ”vain sen takia, että he omana aikanaan, kamppailun eri vaiheissa, kieltäytyivät hyväksymästä, tai astumasta, kahtiajakoa ylläpitävään etelän [Irlannin vapaavaltion/tasavallan] parlamenttiin Leinster Housessa”.¹¹² Tällaiset kädenojennukset tulivat kuitenkin jäämään harvinaislaatuiseksi poikkeuksiksi *Saoirsén* Sinn Féiniä käsittelevissä artikkeleissa.

Myös vuotuinen pyhiinvaellus Irlannin tasavaltalaisen nationalismin isähahmona pidetyn Theobald Wolfe Tonen (1763–1798) haudalle Kildaren kreivikunnassa sijaitsevassa Bodenstownissa on näytellyt tärkeää roolia Irlannin tasavaltalaisten kalenterissa. Esimerkiksi Sinn Féin järjestää Bodenstownissa oman kokoontumisensa vuosittain kesäkuussa, ja historian saatossa IRA:n harjoittamasta politiikasta vastannut Army Council on käyttänyt juhlallisuuksia, ja etenkin niissä pidettävää pääpuhetta, tilaisuutena tuoda julki IRA:n sen hetkisiä poliittisia linjauksia.¹¹³ Myös Republican Sinn Féin aloitti omat kokoontumisensa Bodentownissa vuonna 1987 ja hyödynsi juhlallisuuksia pitkälti samoihin tarkoitukseen kuin aatteellinen kilpailijansa. Ensimmäisen Bodenstownin pääpuheen pitäjäksi valikoitui Republican Sinn Féiniä perustamassa ollut Pat Ward, joka oli istunut tasavaltalaisaktiiviteettiansa takia vankilassa, ja ottanut osaa 1970-luvulla parempien vankilaolosuhteiden saavuttamiseksi tähdättyyn nälkälakkoon, joka oli vaatia hänen henkensä.¹¹⁴ Puheessaan Ward, jonka ansioita tasavaltalaisena ei siis käynyt kiistäminen, muistutti kuulijoitaan abstentionismin hylkäämisen seurauksista. Wardin mukaan Wolfe Tonen opit hylänneet tasavaltalaiset, jotka olivat valmiita tavoittelemaan parlamentaarista roolia itselleen, tulivat samalla hyväksyneeksi englantilaisen parlamentti-instituution. Tätä kautta he hyväksyivät implisiittisesti myös Irlannin kahtiajaon. Wardin mielestä oli myös ymmärrettävää, että monet tasavaltalaiset tunsivat katkeruutta ja petetyksi tulemisen tunnetta vuoden 1986 marraskuun tapahtumien johdosta. Wardin puheen Sinn Féiniin kohdistuvasta kritiikistä löytyi myös jonkinlaiseen puoluejohdon punomaan salaliittoon viittaavia elementtejä:

– – many believe, with some justification, that the Republican Movement was hijacked by political opportunists during the H-Block Hunger Strike, people who saw in our tragedy and grief a convenient platform, an ideal bandwagon, which could convey them

¹¹² Ibid.

¹¹³ Moloney 2007, 83.

¹¹⁴ White 2006, 232, 313.

and their fellow travellers to the parliamentary woolsack.¹¹⁵

Lainauksen ”H-Block Hunger Strike” viittaa vuoden 1981 nälkälakkoon. Tasavaltalaisliike sai vuoden 1981 nälkälakon myötä uusia sankarimarttyyreita juhlittavakseen, mutta traagisten tapahtumien merkitys ei rajoittunut vain tähän. Paljon merkittävämmäksi pitkässä juoksussa muodostui nälkälakon merkitys Sinn Féinin politisoitumiskehitykselle. Vankilaprotestien aikana Sinn Féin pyrki mobilisoimaan kansanjoukkoja vankien vaatimusten taakse, ja puolue otti osaa parlamentaariseen politiikkaan asettamalla vaaleissa ehdolle mm. nälkälakossa olleen Bobby Sandsin. Sands tuli valituksi Yhdistyneen kuningaskunnan parlamenttiin, mutta tämä ei riittänyt pelastamaan hänen henkeään, sillä brittihallitus ei taipunut vankien vaatimusten edessä. Mutta osallistuminen politiikkaan auttoi Sinn Féiniä kuitenkin avaamaan uuden, poliittisen rintaman IRA:n aseellisen kampanjan rinnalle puolueen saavuttaman vaalimenestyksen myötä.¹¹⁶ Vankilaprotestit eivät kuitenkaan toimineet lähtölaukauksena Sinn Féinin politisoitumiskehitykselle, vaan pikemminkin kiihdyttivät prosessia, jolla oli jo tasavaltalaisliikkeen Adamsin ympärille keskittyneen johdon tuki.¹¹⁷ Pat Wardin esittämät syytökset tasavaltalaisliikkeen ”kaappaamisesta” parlamentarismille tielle asettuvat siis ymmärrettäväksi tätä historiallista kontekstia vasten. Vaikka Adamsin ympärille keskittyneellä Sinn Féinin puoluejohtoa ei mainittukaan nimeltä, niin on täysin selvää, että juuri he olivat Wardin syytösten tosiasiallinen kohde. Kun otetaan vielä huomioon nälkälakossa menehtyneiden tasavaltalaisten ikoninen asema tasavaltalaismarttyyrien joukossa, väitteet heidän kohtalonsa hyödyntämisestä poliittisiin tarkoituksiin olivat äärimmäisen painavia.

Kunnanvaltuutettu [councillor] Frank McCarry oli saanut kunnian toimia Republican Sinn Féinin puhujana Bodenstownissa vuonna 1988. Hän otti puheessaan kantaa vuonna 1986 tapahtuneeseen tasavaltalaisliikkeen kahtiajakautumiseen. McCarryn mukaan Sinn Féin oli perustellut Irlannin parlamentin toimintaan osallistumista välttämättömyytenä, mikäli tasavaltalaisliike ei halunnut vain polkea paikallaan. McCarryn mukaan Irlannin parlamentti ei kuitenkaan 66-vuotisen olemassaolonsa aikana ollut saanut aikaiseksi mitään muuta, kuin Fine Gaelin ja Fianna Fáilin välisiä väittelyjä siitä, kumpi oli onnistunut teloittamaan enemmän tasavaltalaisia. Lisäksi Offences Against the State Act

¹¹⁵ Bodenstown 1987, *Saoirse*, july 1987.

¹¹⁶ Walker 2006, 94–95, 181–182.

¹¹⁷ English 2003, 206–207.

ja muu tasavaltalaisia vastaan suunnattu lainsäädäntö mahdollisti tasavaltalaisiin kohdistetut sortotoimet valtion taholta, ja työskentelyn koko tasavaltalaisliikkeen hävittämiseksi. McCarry totesikin syyttävästi:

It is among this group of renegade Irishmen that Gerry Adams, Martin McGuinness and company urged Irish republicans to sit. We say Leinster House [Irlannin tasavallan parlamentti] is going nowhere, those who sit in it are going nowhere and Irish Republicans working outside it will eventually replace it with a 32-county, national parliament representative of the whole people of Ireland.¹¹⁸

McCarry hyödynsi historian tarjoamia esimerkkejä Irlannin vapaavaltion/tasavallan hallituksen tasavaltalaisiin kohdistamista sortotoimista, iskostaen näin kuulijoidensa mieliin kuinka peruuttamattomalla tavalla turmeltuneesta ja läpimädästä instituutiosta oli kyse. McCarryn puheessa tuli vahvasti esiin puhdasoppiselle tasavaltalaisuudelle ominainen käsitys Irlannin tasavallan parlamentin uudistamisen mahdottomuudesta, Sinn Féinin edustaman ”reformismistisen” projektin täydellisestä turhuudesta. Parlamentti voitiin ainoastaan hävittää, ja korvata uudella, puhtaammalla parlamentilla, joka edustaisi aidosti koko Irlannin kansaa.

Vuoden 1981 nälkälakossa menehtyneen Francis Hughesin muistotilaisuus 14.5.1989 Bellaghyssä, Derryn kreivikunnassa, toimi otollisena tilaisuutena suunnata kritiikkiä Sinn Féinin suuntaan. Tässäkin tilaisuudessa puhujana toiminut Frank McCarry toi esille, kuinka kauas marttyyrinä kuolleen Francis Hughesin edustamista arvoista Sinn Féin oli ajautunut:

No white flag and no surrender – not for Francis Hughes the signing of oaths disowning IRA, Cumann na mBan and kindred organisations. Not from Francis Hughes the asking of permission of the RUC to honour patriot dead, not from Francis Hughes standing for votes of sympathy for the Brit and RUC dead in the council chambers.¹¹⁹

McCarry halusi myös muistuttaa kuulijoitaan siitä, kuinka Irlannin historialle oli tunnuksenomaista kapuaminen valtaan vapaustaistelijoiden yli astumalla. Näin oli tehnyt aikoinaan de Valera, ja näin olivat tehneet myös hänen seuraajansa Fianna Fáilissa aina

¹¹⁸ 'No more British solutions', *Saoirse*, july 1988.

¹¹⁹ 'No white flag, no surrender', *Saoirse*, june 1989.

nykyiseen Taoiseachiin, ”irlantilaiseen petturiin”, Charles Haugheyhin¹²⁰ saakka. Haugheyä kohtaan esitettyä halveksuntaa selitti hänen valmiutensa luovuttaa Irlannissa vangittuja tasavaltalaisia brittivallan edustajien käsiin. Nyt Adams ja hänen ”juntansa” olivat yllyttäneet tasavaltalaisia lyöttäytymään yhteen Haugheyen kaltaisten luopioiden kanssa ”pannationalistisen rintaman” toivossa, joka tulisi lopulta vapauttamaan Irlannin brittivallan ikeestä. McCarryn mukaan tekopyhyys Sinn Féinin toiminnan takana oli ennennäkemätöntä Irlannin historiassa. Mutta Republican Sinn Féinistä tällainen periaatteiden myyminen oli edelleen kaukana:

We in Sinn Féin Poblachtach will not take part in any such Two-State Ireland set up nor will we sign oaths condemning the Irish Republican Movement, IRA or any Irish revolutionary organisation in order to gain seats in either local government councils or in a New Stormont or the British government at Westminster. These sentiments would have been endorsed by Francis Hughes had he been alive today.¹²¹

Muisto- ja juhlatilaisuuksia koskevien tekstien tavoin Irlannin historian siipien havina tuli vahvasti esiin myös Kathleen Knowlesin kirjoittamasta kirjeestä. Kirje, joka oli alun perin tarkoitettu vastineeksi *Sunday Tribunes*ssa julkaistuaan hyökkäykseen Republican Sinn Féiniä vastaan, julkaistiin kokonaisuudessaan *Saoirsessa*. Republican Sinn Féinin perustajajäseniin¹²² lukeutunut Knowles kirjoitti kirjeessään siitä, kuinka tasavaltalaisliikkeen kahtiajakautuminen vuonna 1986 asettui osaksi vastaavien kahtiajakautumisten historiallista jatkumoa. Knowlesin mukaan vuoden 1986 tapahtumat eivät eronneet peruspiirteiltään oikeastaan lainkaan tasavaltalaisliikkeen historian varhaisemmista kriiseistä. Perimmäinen syy rivien rakoiluun löytyi vallankumouksellisen liikkeen harhaanjohtamisesta reformismin ja perustuslaillisuuden tielle. Viimeisimmässä kahtiajakautumisessa oli ollut Knowlesin mukaan kyse Irlannin tasavallan, ”26-kreivikuntaa kattaneen uskolonialistisen valtion”, legitimitetin hyväksymisestä, kuten niin monesti aiemminkin. Knowles toi kirjeessään esille myös kaikki ne muut synnit,

¹²⁰ Charles Haughey (1925–2006), toimi pitkän poliittisen uransa aikana mm. oikeusministerinä (1961–1964) ja Irlannin pääministerinä (1979–1981, 1982 ja 1987–1992). Oikeusministerinä toimiessaan hän perusti erityiset sota-oikeudet tuomitsemaan tasavaltalaisaktivisteja. Sotaoikeuksien jakamat tuomiot olivat selvästi aikaisempaa kovempia ja tämä hankaloitti IRA:n toimintaa merkittävästi. Ks. Moloney 2007, 264–265; White 2006, 106. Haugheyen ”synteihin” tasavaltalaisia kohtaan lukeutui myös hänen pääministerikaudellaan hyväksytty vuoden 1987 Extradition (Amendment) Act, jonka myötä Irlannin tasavallan puolella kiinni jääneiden IRA:n jäsenten oli nyt hyvin hankala välttää joutumasta luovutetuiksi takaisin Pohjois-Irlantiin tai Britanniaan rikostensa ”poliittiseen” luonteeseen vetoamalla. Ks. O’Brien 1999, 143; Cunningham 2001, 62.

¹²¹ 'No white flag, no surrender', *Sairse*, june 1989.

¹²² White 2006, 313.

joihin hän katsoi Sinn Féinin syyllistyneen vuoden 1986 *Ard Fheisin* jälkeen:

– – [Sinn Féin] have sought the protection of the Free State to sell Easter Lilies and asked permission of the British Crown Forces to honour the Dead which those forces have themselves killed. And now they are discussing accepting the Westminster Parliament and with it Britain's right to rule in Ireland.¹²³

Syyskuussa 1990 järjestetty Irlannin vapaavaltion vuonna 1940 teloittaman IRA:n vapaaehtoisen Thomas Harten muistotilaisuus Lurganissa, Armagh'n kreivikunnassa, huomioitiin *Saoirsessa* lyhyen artikkelin muodossa. Vaikka teksti olikin lyhyt ja riisuttu, onnistui se silti antamaan varsin uhmakkaan kuvan juhllallisuuksista. Artikkelissa todettiin, että tapahtuman järjestäjät eivät olleet hakeneet viranomaisilta lupaa marssia, kuten heidän olisi julkista järjestystä koskevan vuonna 1987 annetun määräyksen¹²⁴ mukaan tehdä: - - *no true Republican could seek permission from an alien power to honour Republican martyrs in their own country*. Tämä vaikutti selkeältä Sinn Féiniin kohdistetulta naljailulta, sillä puoluetta oli syytetty ennenkin tällaisten lupien hakemisesta *Saoirsen* sivuilla. Sinn Féinin valmius kompromisseihin näyttäytyi puhtaasti negatiivisena asiana, täydellisenä vastakohtana RSF:in ehdottomuudelle tasavaltalaisten periaatteiden vaalijana. Tämä kontrasti puolueiden välillä tuli esiin samassa artikkelissa myös viittauksena Pohjois-Irlannin paikallisvaalien ehdokkailta vaadittuun valaan: - - *nor will we swallow oaths and call them a tactic*.¹²⁵ Tasavaltalaisia jakava periaatteiden ja taktiikan, purismin ja pragmatismien välinen kädenvääntö ei olisi voinut tulla selkeämmin esiin.

Tätä taustaa vasten muisto- ja juhlatilaisuuksien korostunut asema, historiallisiin esimerkkeihin vetoaminen, tärkeiksi koettujen vuosilukujen taukoamaton ryöpytys sekä historian ja menneiden sukupolvien korostunut asema Republican Sinn Féinin ideologiassa ei näyttäydy siis mitenkään erityisen ainutlaatuiselta piirteeltä. Mutta vaikka historia ja muistaminen ovatkin keskeisessä roolissa Irlannin tasavaltalaisten keskuudessa, niin Republican Sinn Féin tuntuu silti menneen näiden suhteen äärimmäisyyksiin. Tämäkin tuli esiin jo Republican Sinn Féinin ensimmäisessä julkisuuteen annetussa lausunnossa, jossa se toi julki kunnioituksena ”kuolleita patriottejaan” kohtaan, jotka

¹²³ RSF stands firm (kirjoittaja Kathleen Knowles), *Saoirse*, august 1988.

¹²⁴ Määräyksen mukaan marsseista tuli antaa ilmoitus poliisille seitsemän päivää etukäteen. Ks. Cunningham 2001, 113.

¹²⁵ Lurgan rally for Tom Harte, *Saoirse*, october 1990.

toimivat puolueelle ikuisena inspiraation lähteenä.¹²⁶ Kuolleiden tasavaltalaisten muistotilaisuuksissa esitetty kritiikki Sinn Féiniä kohtaan omaisi erityistä painoarvoa, sillä Sinn Féinin kompromissit ja periaatteettomuus vaikuttivat erityisen räikeiltä rikkomuksilta kuolleiden tasavaltalaismarttyyrien oletettua ideologista puhtautta vasten tarkasteltuna. Whitingin mukaan Republican Sinn Féinille pieninkin poikkeama tasavaltalaisesta ideologiasta näyttäytyi Irlannin tasavallan puolesta taistelleiden ja kaatuneiden menneiden sukupolvien edustajien pettämisenä ja historiaa hyödynnettiin puolueen edustaman tasavaltalaisuuden legitimoimisessa.¹²⁷ Tähän näkemykseen on helppo yhtyä. Muistotilaisuudet antoivat Republican Sinn Féinille myös mahdollisuuden asettua osaksi tasavaltalaisuuden ylisukupolvista jatkumoa, korostaa puolueen roolia menneiden tasavaltalaissukupolvien työn jatkajana ja heiltä saadun historiallisen mandaatin tosiasiallisena haltijana. Sen sijaan Sinn Féin oli jäänyt tätä mandaattia vaille heti kyseenalaistettuaan tasavaltalaisuudelle keskeisen.

Republican Sinn Féinille tämä nk. toisen Dáilin enemmistön päätös tuli näyttäytymään petoksena. Sopimuksen hyväksyneet kansanedustajat olivat rikkoneet lupauksensa ”suojella tasavaltaa kaikilta sisäisiltä ja ulkoisilta vihollisilta”.¹²⁸ Traditionalistisille tasavaltalaisille Irlannin ja Pohjois-Irlannin parlamenttien legitimitietin kieltäminen symboloikin heidän uskollisuuttaan *de jure* tasavallalle, joka oli tullut heidän mukaansa syrjäytetyksi laittomasti vuonna 1922.¹²⁹ Irlannin vapaavaltion tilalle vuonna 1948 perustettu Irlannin tasavaltakaan ei ollut aito tasavalta vaan pelkkä teeskentelijä, joka oli syntynyt vuoden 1921 brittien saneleman anglo-irlantilaisen sopimuksen myötä.¹³⁰ Viime kädessä Republican Sinn Féinin abstentionismia kohtaan omaksumassa ehdottomuudessa oli siis kyse legitimitietistä. Vuoden 1918 vaalit tulivat näyttäytymään Republican Sinn Féinin edustamalle traditionalistiselle tasavaltalaisuudelle viimeisenä aitona, koko Irlannin kattaneena demokraattisena tahdonilmauksena ja ensimmäinen Dáil sen realisaationa. Kaikki tämän jälkeen syntyneet poliittiset instituutiot näyttäytyivät Republican Sinn Féinin näkökulmasta illegitiimeinä. Sinn Féinin Irlannin tasavallan parlamentin legitimitietin tunnustaminen näyttäytyikin Martyn Framptonin mukaan RSF:ille kriittisenä hairahduksena, josta kaikki tulevat

¹²⁶ Historic Sinn Féin Declaration, *Republican Bulletin*, november 1986.

¹²⁷ Whiting 2014, 45.

¹²⁸ Frampton 2011, 55.

¹²⁹ Treacy 2011, 45.

¹³⁰ Feeney 2002, 362.

Provisional-liikkeen erheet lopulta kumpusivat.¹³¹

3.2 Aseellinen vastarinta uhattuna?

Sinn Féinin pelättiin Pohjois-Irlannin orastavan rauhanprosessin myötä kyseenalaistaneen jo toisenkin tasavaltalaisuuden keskeisen periaatteen: aseellisen vastarinnan. Republican Sinn Féinin ideologisista lähtökohdista katsottuna Irlannin kansalla oli historiallinen oikeus tarttua aseisiin päättääkseen brittivallan Irlannissa. Rauhanprosessin ottaessa varovaisia ensiaskeliaan *Saoirse* valjastettiin vuosina 1988–1990 iskostamaan lukijoiden mieliin Republican Sinn Féinin uskollisuutta aseellisen vastarinnan periaatetta kohtaan. Sinn Féinin osaksi jäi lehden sivuilla lähinnä selkärangattoman poliittisen pyrkyrin rooli, joka oli valmis kyseenalaistamaan jopa tämän periaatteen.

*Saoirs*en huolet Sinn Féinin aseellisen vastarinnan periaatetta kohtaan osoittamasta kompromissivalmiudesta kumpusivat 1980-luvun loppuun ajoittuvista tunnustelevista neuvotteluista Sinn Féinin ja SDLP:n välillä. Loppuvuodesta 1987 nationalistisen politiikan valtavirtaa edustaneen SDLP:n puheenjohtaja John Hume (1937–2020) oli suostunut tapaamaan salaa Gerry Adamsin, katolista kirkkoa edustaneen isä Alec Reidin (1931–2013) järjestäessä militantin tasavaltalaisuuden ja maltillisen nationalismin keulakuvat saman pöydän ääreen. Keskusteltuaan Adamsin kanssa useampaan otteeseen Hume suostui vuonna 1988 virallisiin tapaamisiin puolueiden välillä. Ensimmäinen tapaaminen järjestettiin maaliskuussa, ja keskustelut puolueiden välillä jatkuivat lopulta syksyyn saakka. Keskustelujen aikana Sinn Féin ei suostunut Humeen vasta-argumenteista huolimatta tinkimään näkemyksestään, jonka mukaan britit olivat pääasiallinen syyppää Irlannin ongelmiin, eivätkä suinkaan konfliktin ”neutraali” osapuoli. Sinn Féin puolusti myös yhä IRA:n aseellista kampanjaa, mutta väkivaltaa ei nähty kuitenkaan itseisarvona. Aseellinen kampanja oli ”poliittinen vaihtoehto”, johon IRA oli pakotettu turvautumaan olosuhteiden pakosta. Puolue ei myöskään jakanut Humeen käsitystä siitä, että Irlannin yhdistäminen oli saavutettavissa vain Pohjois-Irlannin protestanttien enemmistön antaman suostumuksen kautta. Adams piti tätä ”lojalistien veto-oikeuden” hyväksymisenä.¹³² Adamsin mukaan unionistit eivät voineet vähemmistöasemastaan

¹³¹ Frampton 2011, 81.

¹³² Feeney 2002, 347–350.

käsin estää Irlannin mahdollista yhdistymistä, mikäli koko Irlannin saaren enemmistö päättäisi toisin. Sinn Féinille Irlannin saari näyttäytyi siis yhtenäisenä, jakamattomana kokonaisuutena, ja näin ollen sama päti myös sen väestöön. Keskustelujen aikana Sinn Féin ei siis ollut edelleenkään Hume taivutteluyrityksistä huolimatta valmis tunnustamaan Pohjois-Irlannin unionistisen väestönsä legitimitettä, tai sen itsemääräämisoikeutta, saati sitten unionistien oikeutta päättää itse siitä mikä heille oli pitkässä juoksussa parhaaksi.¹³³

Vaikka keskustelut Sinn Féinin ja SDLP:n välillä eivät päätyneetkään yhteisymmärrykseen, on niiden tärkeyttä kuitenkin vaikea aliarvioida. Pelkästään se, että nationalistien valtavirtaa edustanut SDLP suostui ylipäätään tapaamaan Sinn Féinin oli läpimurto puolueelle. SDLP otti myös Sinn Féinin, ja sen poliittiset pyrkimykset vakavasti keskusteluprosessin aikana. Vaikka IRA:n aset eivät vaienneetkaan puolueiden välisten keskustelujen aikana, SDLP oli valmis pitämään keskusteluyhteyden auki väkivaltaisuuksista huolimatta. Hume oli ilmeisesti saanut tarpeeksi vahvoja signaaleja siitä, että Sinn Féin halusi vakavissaan katkaista väkivallan kierteen, ja oli valmis pitämään julkisen keskusteluprosessin käynnissä.¹³⁴ Hume ja Adams tapasivat toisensa vielä muutamaan otteeseen vuonna 1989, vahvistaen näin edellisvuonna syntynyttä keskinäistä luottamustaan.¹³⁵

Sinn Féinistä poiketen RSF ei suostunut edes harkitsemaan aseellisen vastarinnan roolin kyseenalaistamista. Abstentionismia koskeneen linjauksensa tavoin Republican Sinn Féin oli tehnyt oman suhtautumisensa fyysiseen voimankäyttöön täysin selväksi jo ensimmäisessä julkisuuteen antamassaan lausunnossa vuonna 1986: *We uphold the historic right of the Irish people to use whatever degree of controlled and disciplined force is necessary in resisting English aggression and bringing about an English withdrawal from our country for ever.*¹³⁶ Republican Sinn Féin piti johdonmukaisesti kiinni tässä lausunnossa esiin tuodusta näkemyksistä vuosina 1988–1990, aseellista vastarintaa koskevien keskustelujen noustessa *Saoirsessa* keskeiseksi temaksi

¹³³ Murray & Tonge 2005, 168–169. Sinn Féin ei ollut tehnyt merkittävää pesäeroa Adamsin jo vuonna 1986 esittämiin näkemyksiin, joissa korostui brittien näkeminen pääasiallisena esteenä rauhan saavuttamisen kannalta, ja heidän vetäytymisensä Irlannista ennakkoehtona sille, että rauhaa oli mahdollista lähteä edes rakentamaan. Adams käytti jo tuolloin myös nimitystä ”tactic of armed struggle” IRA:n harjoittamasta väkivallasta. Ks. Adams 1987, 64, 165.

¹³⁴ Feeney 2002, 350–351, 354.

¹³⁵ English 2003, 264.

¹³⁶ Historic Sinn Féin Declaration, *Republican Bulletin*, november 1986.

abstentionismin rinnalle. Ja tässäkin tapauksessa puolue piti periaatteestaan kiinni fundamentalistisesti, nähden pienimmänkin kompromissin anteeksiantamattomana poikkeamana ja tasavaltalaisuudesta luopumisena. Republican Sinn Féinin antama tuki brittivastaiselle väkivallalle ei rajoittunut pelkkään retoriikkaan, sillä monet puolueen perustajajäsenistä olivat perustamassa jo vuonna 1986 uutta puolisotilaallista organisaatiota. Tämä uusi organisaatio vietti kuitenkin maanalaista hiljaiseloa useita vuosia ennen astumistaan julkisuuteen. Pääasiallinen syy pitkään hiljaiseloon oli huoli siitä, että Provisional IRA olisi pyrkinyt tuhoamaan potentiaalisen uhkaajan hegemoniselle asemalleen tasavaltalaisuuden sisällä. Lisäksi tuleva puolisotilaallinen organisaatio oli vuoden 1986 kahtiajaon jäljiltä lähes täysin vailla resursseja, joten aseiden ja rahoituksen järjestäminen vei myös oman aikansa. Provisional-liikkeen keskittyessä yhä enemmän Pohjois-Irlannin rauhanprosessiin Republican Sinn Féinin aseellinen siipi, Continuity IRA, näki lopulta tilanteen olevan suotuisa aktivoitumiselle ja ilmoitti olemassaolostaan julkisuuteen vuonna 1996.¹³⁷

Humen ja Adamsin väliset neuvottelut huomioitiin myös *Saoirs*en sivuilla. Helmikuussa 1988 *Saoirse* julkaisi yleisönosastollaan Maighréad Murphyn kirjoittaman pitkähkön kirjeen, jota voidaan pitää varhaisena osoituksena Pohjois-Irlannin orastavan rauhanprosessin herättämästä kritiikistä. Murphyn mukaan Humen ja Adamsin käymät keskustelut mahdollisesta IRA:n aselevosta olivat herättäneet huolta Sinn Féinin puolueväen keskuudessa. Vaikka Sinn Féinin puoluejohto olikin Murphyn mukaan antanut näitä huolia lieventääkseen lausunnon, jonka mukaan aselepoa peräänkuuluttavien tuli keskustella asiasta IRA:n kanssa, niin tulevaisuudessa mahdollisesti hämmöittävä aselepo piirtyi Murphyn kirjeessä asiana, joka sai Sinn Féinin rivit rakoilemaan. Murphy kiinnitti myös huomiota ristiriitaan Adamsin vanhojen sanomisten ja nykyisten tekojen välillä. Vuonna 1985 Adams oli Murphyn mukaan kritisoinut Workers' Partyä ”ideologisesta täyskäännöksestä”.¹³⁸ Murphy viittasi tasavaltalaisliikkeen vuosina 1969/1970 tapahtuneeseen kahtiajakautumiseen Official- ja Provisional-liikkeisiin ja Official Sinn Féinin kehittymiseen militantitn tasavaltalaisuuden edustajasta perustuslailliseksi Workers’ Partyksi osoittaakseen Adamsin syyllistyneen täysin samankaltaiseen ”ideologiseen täyskäännökseen”. Sinn

¹³⁷ Frampton 2011, 74; Morrison 2013, 143. Vaikka Continuity IRA ilmoitti virallisesti olemassaolostaan vuonna 1996, niin epävirallisesti se oli tullut julkisuuteen jo vuonna 1994 organisaation edustajien ampussa kunnialaukaukset tasavaltalaisveteraani Tom Maguiren hautajaisissa. Ks. Sanders 2012, 147.

¹³⁸ Adams/Hume talks (kirjoittaja Maighréad Murphy), *Saoirse*, february 1988.

Féin oli jo aloittanut kosiskelunsa parlamentarismien kanssa ja pyrki kyseenalaistamaan jo toista tasavaltalaisuuden kivijalkaa, IRA:n aseellista kampanjaa brittivaltaa vastaan. Puolue näytti siis seuraavan Official Sinn Féinin viitoittamaa tietä kohti perustuslaillista poliittista toimintaa. Murphyn analyysin mukaan Hume-Adams-neuvotteluista oli valmistelevista tapaamisista, joiden tarkoituksena oli valmistaa maaperää perustuslaillisten nationalistien osallistumiselle tulevaisuudessa perustettavaan Pohjois-Irlannin parlamenttiin. Murphyn mielipide Hume-Adams-neuvotteluista oli murskaava: – – *additional act of treachery against any progress that has been already made towards the establishment of the republic.*¹³⁹

Kesäkuussa 1988 *Saoirse* palasi jälleen Hume ja Adamsin välisten neuvotteluiden pariin. Lehti näytti omaksuneen kannan, jonka mukaan neuvotteluiden tarkoitus oli saada aikaiseksi uusi sopimus, joka tulisi korvaamaan Hillsborough'n sopimuksen [vuoden 1985 anglo-irlantilaiseen sopimukseen]¹⁴⁰ Tämän uuden sopimuksen avulla Britannian pääministeri Margaret Thatcher (1925–2013) ja Irlannin pääministeri Charles Haughey (1925–2006) kietoisivat unionistit ja Sinn Féinin yhä tiiviimmin verkkoonsa. *Saoirs*en kanta oli, että tämä ei tulisi johtamaan vuoden 1919 koko Irlannin hallituksena toimineen Dáilin palauttamiseen valtaan. Historiaa käytettiin jälleen kerran iskostamaan lukijoiden mieliin, mitä vastaavassa tilanteessa oli aikaisemmin tapahtunut. Vuoden 1921 anglo-irlantilainen sopimus, joka sementoi Irlannin kahtiajaon, oli myyty herkkäuskoisille ensimmäisenä vaiheena etenevää prosessia. Toinen vaihe, rajakomissio, olisi kutistanut Pohjois-Irlannin vain kahteen ja puoleen kreivikuntaan. Kolmannessa vaiheessa nk. Council of Ireland olisi toiminut siltana, jonka myötä olisi voitu palata takaisin koko Irlantia edustaneeseen parlamenttiin. Vaihetta kaksi ja kolme ei kuitenkaan koskaan tapahtunut, sillä tilanteen dynamiikka, eli kansan käymä kamppailu, tukahtui verisen ja taantumuksellisen vastavallankumoksen jalkoihin. Saman kaltaiseen ”dynamiikan” tukahduttamiseen pyrki *Saoirs*en mukaan myös Thatcher ja Haughey: – – *total repression*

¹³⁹ Adams/Hume talks (kirjoittaja Maighréad Murphy), *Saoirse*, february 1988.

¹⁴⁰ Vuonna 1985 Irlannin ja Englannin välillä solmittu Anglo-Irish Agreement vahvisti, että Pohjois-Irlannin perustuslaillista asemaa osana Yhdistynyttä kuningaskuntaa ei voinut muuttaa ilman Pohjois-Irlannin väestön enemmistön suostumusta. Sopimuksen myötä luotiin myös hallitusten välinen konferenssi, jonka puitteissa Lontoo ja Dublin käsittelivät lukuisia Pohjois-Irlantia koskevia asioita. Sopimus velvoitti myös brittihallituksen ja Irlannin hallituksen tekemään yhteistyötä turvallisuutta, ihmisoikeuksia, yhteisöllisiä identiteettejä ja sovinnon tekoa koskevissa asioissa. Sopimus heijasteli myös laatijoidensa käsityksiä vahvemmassa itsehallinnosta osana Pohjois-Irlannin ongelmien ratkaisua. Sopimuksen myötä Irlannin tasavallalla tuli olemaan jatkuva neuvoa-antava rooli Pohjois-Irlannin asioissa ja se kykeni nyt aidosti väittämään edustavansa Pohjois-Irlannin katolisen vähemmistön intressejä. Ks. English 2004, 240–241.

*of those who will not accept the new Treaty of Surrender.*¹⁴¹

Helmikuussa 1989 *Saoirse* julkaisi artikkelin, joka käsitteli Sinn Féinin 27–29.1.1989 järjestettyä *Ard Fheis*ä. Puolue oli päättänyt hyväksyä *Ard Fheis*issään brittihallituksen Pohjois-Irlannin paikallisvaalien ehdokkailta vaatiman valan. *Saoirse* koki ongelmallisena, että valassa vaalien ehdokkaita vaadittiin irtisanoutumaan julkisesti brittihallituksen kieltämien organisaatioiden, kuten esimerkiksi Irlannin tasavaltalaisarmeijan, toiminnasta. *Saoirsessa* valan koettiin vaativan ehdokkaita kieltämään tasavaltalaiselle ideologialle keskeinen ajatus Irlannin kansan oikeudesta käyttää väkivaltaa brittien ”miehitysjoukkoja” vastaan. Republican Sinn Féinin olikin mahdotonta hyväksyä tällaisen valan vannomista. Valan hyväksyntä Sinn Féiniä syytettiin jo ”kaiken tasavaltalaisuuden teeskentelemisenkin hylkäämisestä”. *Saoirs*en mukaan *Ard Fheis*issä ei kuultu yhtäkään kriittistä soraääntä, joka olisi paljastunut tasavaltalaisista periaatteista luopumisen, ja kukaan ei ollut lopulta äänestänyt päätöstä vastaan: *So much for those who said in 1986 that they would "fight" the slide down the constitutional and reformist road "from the inside"! Where are they now?* Artikkelissa listattiin vuodesta Sinn Féinin vuonna 1986 alkanut asteittainen lipuminen askel askeleelta yhä kauemmas yhtenäisen, koko Irlannin käsittäneen tasavallan tavoitteesta. *Saoirs*en mukaan Sinn Féinin päätös hyväksyä Irlannin tasavallan laillisuus vuonna 1986 oli sysännyt liikkeelle ketjureaktion, joka oli johtanut Sinn Féinin viimeisimpään päätökseen niellä brittien taholta annetut valat ja julistukset. Tämä viimeisin päätös nähtiin ”poliittisen moraalin irvikuvana” ja sen katsottiin häpäisevän kaikkien niiden muiston, jotka olivat mieluummin kuolleet kuin hyväksyneet vieraalle vallalle vannottavat valat. *Saoirs*en mukaan vain viikkoa aiemmin samaisen Sinn Féinin edustajat olivat olleet Dublinissa juhlistamassa ensimmäistä Dáilia, jonka valitut edustajat olivat juhlallisesti ilmoittaneet hyväksyvänsä Irlannin itsenäisyysjulistuksen ja vannoneet tekevänsä siitä todellisuutta ”millä tahansa käytettävissä olevalla keinolla”. Myös tämä nähtiin osoituksena Sinn Féinin poliittisesta tekopyhyydestä, ammottavasta kuilusta puolueen sanojen ja tekojen välillä. *Saoirs*en analyysi Sinn Féinin nykytilasta oli sangen lohduton. Puolue oli artikkelin mukaan selvästi kulkemassa samaa tietä kuin Workers' Party aikaisemmin, eli täydelliseen luovuttamiseen kansalliskysymyksen suhteen.¹⁴² Sinn Féin jatkoi siis väistämätöntä luisuaan kohti reformismia. Parlamentarismien tielle lähtenyt

¹⁴¹ Ruthless dealers at work!, *Saoirse*, june 1988.

¹⁴² Swallowing a British oath, *Saoirse*, february 1989.

puolue oli ajautunut yhä kauemmas puhtaan tasavaltalaisuuden ihanteista ja vallankumouksellisista juuristaan. Vuoden 1916 myyttisen tasavallan todeksi tekeminen tuntui merkitsevän sille yhä vähemmän ja vähemmän.

Huhtikuussa 1989 Saoirse julkaisi Maighréad Murphyn kirjoittaman kirjeen yleis onosastollaan. Murphy oli huolissaan Gerry Adamsin maaliskuussa Tyroneassa järjestetyssä yleisötilaisuudessa esittämistä kommenteista. Adams oli esittänyt ajatuksen aseistamattoman poliittisen massaliikkeen rakentamisesta, jonka tavoitteena olisi ollut Irlannin kansallinen itsem r a misoikeus. Tämä olisi Adamsin mukaan ollut tehokkain tapa ratkaista konfliktiin johtaneet olosuhteet ja saavuttaa pysyvä rauha. Murphy toi kirjeess n esille kysymyksen siitä, oliko Adams kenties irtisanoutumassa oman puolueensa aseellisesta siivestä, vai julistautuiko hän julkisesti John Humen Pohjois-Irlannin ”sotilaallisen ja väkivaltaisen toiminnan” p ttymist  tavoitelleen toimintamallin kannattajaksi? Murphyn mukaan Adamsin toiveet rauhanomaisesta massaliikkeest  olivat turhia, sillä historia oli osoittanut, että miehitt jist  oli p asty eroon ainoastaan silloin kun sorretut olivat tarttuneet aseisiin. Sorretut eivät my sk n tarvinneet mit n heitä yhdistyvä poliittista massaliikett , sillä heitä yhdisti jo yksi asia: koettu sorto. Murphyn mukaan tasavaltalaisuuden tavoitteena oli 32-kreivikuntaa käsittävä Irlannin tasavalta, jossa oli vallassa nykyisistä Irlannin kahtiajakoa ylläpitävistä instituutioista täysin irrallaan oleva uusi parlamentti. Tämä oli kaukana Adamsin hypoteettisen perustuslaillisen konferenssin kautta uudelle Irlannin valtiolle luotavista perustuslaillisista, taloudellisista, yhteiskunnallisista ja poliittisista järjestelyistä. Kun tähän kaikkeen lisättiin vielä brittien viimeaikainen miehitysjoukoilleen antama käsky ”juuria pois” tasavaltalaiset, tasavaltalaisliikkeen vapaaehtoisten [Volunteers] oli Murphyn mielestä jo korkea aika kyseenalaistaa Adamsin motiivit aseistamattoman liikkeen perustamisen takana. Murphy p ttikin kirjeensä siteeraten James Connollya (1868–1916)¹⁴³: *Ruling by fooling is a great British art – with great Irish fools to practise on.*¹⁴⁴

Saoirse hy dysi jopa Nelson Mandelan vapautumista 27 vankeudessa vietetyn vuoden jälkeen heitt kseen epäilyksen varjoja Sinn Féinin ylle IRA:n aseellisen kampanjan jatkumisen suhteen. Saoirsen artikkelin mukaan Mandelalle tarjottiin vuonna 1975

¹⁴³ James Connolly oli P asi iskapinaan johtajiin lukeutunut sosialisti ja ammattiyhdistysaktiivi, joka teloitettiin P asi iskapinaan osallistumisensa seurauksena.

¹⁴⁴ Ruling by fooling (kirjoittaja Maighréad Murphy), *Saoirse*, april 1989.

mahdollisuus vapautua vankilasta, jos hän olisi suostunut kieltämään ja tuomitsemaan julkisesti voimankäytön apartheid-hallintoa vastaan. Mandela ei kuitenkaan suostunut irtisanoutumaan tällaisista kielletyistä organisaatioista ja tuomitsemaan aseellista kamppailua. Mandelalle tällainen kaksoisstandardien käyttäminen ei koskaan näyttäytynyt ”pelkkänä taktiikkana”, eikä Mandela ollut myöskään valmis kompromisseihin edustamiensa aatteiden suhteen. Mandelaan käsittelevästä artikkelista oli helposti luettavissa Sinn Féiniin kohdistettua kritiikkiä. Mandelan tiukka periaatteista kiinni pitäminen näyttäytyi selvästi vastakohtana Sinn Féinin periaatteettomuudelle, mutta sen sijaan RSF:in oma tinkimättömyys tasavaltalaisen aatemaailman opinkappaleiden noudattamisen suhteen asettui sitäkin suotuisampaan valoon. Artikkelissa mainittiin käytännön esimerkkinä tästä Sinn Féinin periaatteettomuudesta vuoden 1989 tammikuun päätös hyväksyä brittihallinnon vaatimien valojen vannominen ja toukokuussa 1989 Pohjois-Irlannin paikallisvaalien yhteydessä annettu julkinen ilmoitus siitä, että puolue ei tulisi ”sanoin tai teoin” tukemaan mitään kiellettyjä organisaatioita, kuten esimerkiksi Irlannin tasavaltalaisarmeijaa, Cumann na mBania [Irlantilaisnaisten neuvosto]¹⁴⁵ tai Fianna Éireannia [Irlannin soturit]¹⁴⁶. Republican Sinn Féinin mukaan taas kaikki aseellinen kamppailu brittivaltaa vastaan oli ollut oikeutettua jo aina vuoden 1169 anglonormannien invaasiosta saakka.¹⁴⁷

Republican Sinn Féinille aseellinen vastarinta brittivallan päättämiseksi näyttäytyi Irlannin kansan historiallisena oikeutena. Sinn Féinin kosiskelu parlamentarismien kanssa SDLP:n kanssa käytyjen neuvottelujen ja Pohjois-Irlannin vaaleissa vaaditun valan hyväksymisen muodossa nähtiin selkeänä viestinä siitä, että puolue oli valmis kyseenalaistamaan abstentionismien lisäksi jo aseellisen vastarinnan fundamentaalisen periaatteen. Republican Sinn Féinin suhtautuminen aseelliseen vastarintaan heijasteli tasavaltalaisuuden historiasta tuttuja teemoja. Pääsiäiskapinan pyhittämä näkemys pienen, aseistetun eliittijoukon oikeudesta toimia Irlannin kansan puolesta demokraattisista mandaateista piittaamatta oli selkeästi osa puolueen itseymmärrystä. Myös tasavaltalaisuuden historiasta kumpuava näkemys briteistä Irlannin kaikkien ongelmien perimmäisenä syynä näyttäytyi aseellista vastarintaa koskeneiden kirjoitusten taustaoletuksena, kuten myös käsitys Irlannin kahtiajaon kansallista integriteettiä rikkovasta vaikutuksesta. Sinn Féinin kyseenalaistaessa aseellisen vastarinnan tärkeyden,

¹⁴⁵ Cumann na mBan on vuonna 1914 perustettu IRA:n naisosasto.

¹⁴⁶ Fianna Éireann on vuonna 1909 perustettu tasavaltalainen nuorisjärjestö.

¹⁴⁷ Mandela shames Irish compromisers, *Saoirse*, march 1990.

se häpäisi toiminnallaan myös Irlannin vapauden puolesta taistelleiden ja kaatuneiden tasavaltalaisten muiston ja käänsi selkänsä historian pyhittämälle käsitykselle aseellisesta vastarinnasta ainoana toimivana keinona päättää brittivalta Irlannissa.

4. Kohti IRA:n aselepoa: vuodet 1991–1994

4.1 Sinn Féinin luisuminen osaksi vallitsevaa järjestelmää

1990-luvulle tultaessa yritykset Pohjois-Irlannin konfliktin ratkaisemiseksi ottivat merkittäviä askeleita eteenpäin. Margaret Thatcherin väistyminen pääministerin paikalta vuonna 1990 poisti monia esteitä ja mahdollisti kokonaan uudenlaisia poliittisia avauksia.¹⁴⁸ Erityisen merkittävänä voidaan pitää vuonna 1989 Pohjois-Irlannin asioista vastanneeksi ministeriksi nimitetyn Peter Brooken marraskuussa 1990 pitämää puhetta, joka oli tähdätty tasavaltalaisten britti-imperialismia korostavia argumentteja vastaan. Brooke mainitsi puheessaan, että Britannialla ei ollut ”itsekkäitä strategisia tai taloudellisia intressejä Pohjois-Irlannissa”. Vuonna 1991 Brooke käynnisti myös kokonaan uuden aloitteen, jonka tarkoitus oli auttaa nationalisteja ja unionisteja löytämään keskinäinen sopu puolueiden välisten neuvotteluiden kautta. Neuvotteluihin otti lopulta osaa neljä puoluetta: Social Democratic and Labour Party, keskustapuolue Alliance party, ja unionismia edustaneet Democratic Unionist Party ja Ulster Unionist Party.¹⁴⁹ Neuvottelujen laajemman viitekehyksen muodosti kolme keskeistä teemaa: Pohjois-Irlannin sisäiset suhteet, suhteet Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä sekä suhteet brittihallituksen ja Irlannin hallituksen välillä (nk. *three strands*). Kaikki kolme linkittyivät toisiinsa ja niistä ei voitu tehdä erillisiä ratkaisuja. Kaikista kolmesta tuli päästä sopimukseen.¹⁵⁰ Käytyjä neuvotteluja leimasi epäluottamus nationalistisen SDLP:n ja kahden unionistipuolueen välillä ja neuvottelut eivät edenneet juuri lainkaan. Unionistipuolueiden yhteinen ehdotus oli, että Pohjois-Irlannin mahdollinen tuleva parlamentti ei olisi vastuussa toimenpanovallan alle kuuluvista asioista ja se toimisi proportionaalisten komiteoiden kautta, joita unionistit olettivat voivansa kontrolloida enemmistöasemansa turvin. Ehdotus oli täysin riittämätön SDLP:lle, joka halusi täydellä toimeenpanovallalla varustetun parlamentin. Puolueen vaatimukseen lukeutui myös vaatimus siitä, että Pohjois-Irlannin tulevaisuutta ei voitu käsitellä puhtaasti sisäisenä

¹⁴⁸ Feeney 2002, 374.

¹⁴⁹ McEvoy 2008, 82.

¹⁵⁰ Murray & Tonge 2005, 175.

asiana, vaan Irlannin hallituksen tuli olla prosessia.¹⁵¹

Neuvottelut puolueiden välillä jatkuivat edelleen vuonna 1992, tosin nyt niitä isännöi uusi Pohjois-Irlannin asioista vastannut ministeri Sir Patrick Mayhew. Vaikka unionistit olivatkin valmiita harkitsemaan Pohjois-Irlannin uusien poliittisten instituutioiden proportionaalisuutta, pysyi näkemys toimeenpanovallasta yhä ennallaan. SDLP ehdotti vuorostaan Britannian ja Irlannin yhteisvastuuta Pohjois-Irlannista jonkinlaisella EU-ulottuvuudella varustettuna. Unionistien ja SDLP:n näkemykset Pohjois-Irlannin hallinnointiin liittyvistä sisäisistä järjestelyistä olivat kuitenkin niin kaukana toisistaan, että neuvottelut jäivät junnaamaan paikallaan ilman poliittista läpimurtoa.¹⁵²

Sinn Féinin osaksi jäi näiden vuosien 1991–1992 nk. Brooke-Mayhew-neuvotteluiden aikana sivustaseuraajan rooli. IRA:n aseellisen kampanjan jatkuminen sulki puolueen neuvotteluprosessin ulkopuolelle, sillä brittihallitus oli asettanut IRA:n julistaman aselevon ennakkoehdoksi Sinn Féinin osallistumiselle neuvotteluihin.¹⁵³ Tämä ei kuitenkaan tarkoittanut sitä, että Sinn Féin olisi jäänyt täysin toimeettomaksi. Kulissien takana Sinn Féin piti yhteyttä niin brittihallinnon kuin Irlannin tasavallan hallinnon edustajiin.¹⁵⁴ Puolue valmisteli myös kaikessa hiljaisuudessa omaa rauhanehdotustaan, joka julkaistiin lopulta vuonna 1992. Tämä *Towards a Lasting Peace in Ireland* -niminen dokumentti edusti todellista vallankumousta Sinn Féinin ajattelussa. Suhtautuminen Britanniaan vaikutti muuttuneen, sillä nyt sen potentiaalisena roolina nähtiin unionistien taivuttelu yhtenäisen Irlannin kannalle. Myös Sinn Féinin käsitys unionismista oli käynyt läpi muutoksia. Puolue myönsi nyt, että rauha Irlannissa oli mahdollista saavuttaa vain löytämällä ratkaisu unionismin ja nationalismin väliseen konfliktiin. Vaatimukset brittien välittömästä vetäytymisestä oli korvattu myös realistisemmalla ja maltillisemmalla retoriikalla. Brittien vetäytymisen ennakkoehtona nähtiin nyt neuvotteluteitse saavutettu ja pitkään kestänyt rauha. Yhtenäisen Irlannin saavuttaminen näyttäytyi nyt kehittyvän siirtymäprosessin tuloksena vallankumouksellisen ja äkillisen muutoksen sijaan.¹⁵⁵

John Hume ja Gerry Adams aktivoivat keskusteluyhteytensä uudelleen vuonna 1993. Näiden neuvotteluiden tuloksena he julkaisivat huhtikuussa 1993 lausunnon, jonka

¹⁵¹ McEvoy 2008, 81–82.

¹⁵² McEvoy 2008, 83.

¹⁵³ Feeney 2002, 375.

¹⁵⁴ English 2003, 267; Feeney 2002, 374.

¹⁵⁵ Bean 2007, 189.

mukaan konfliktia ei ollut mahdollista käsitellä puhtaasti Pohjois-Irlannin sisäisenä asiana; Irlannin tasavallan tuli olla osa ratkaisua. Lausunto sisälsi myös tärkeän kannanoton Irlannin kansallisen itsemääräämisoikeuden kannalta. Hume ja Adams ilmoittivat hyväksyvänsä, että Irlannin kansalla kokonaisuudessaan oli oikeus kansalliseen itsemääräämiseen.¹⁵⁶ Adams oli siis valmis tunnustamaan sekä unionistien että nationalistien antaman suostumuksen tarpeellisuuden yhtenäistä Irlantia tavoiteltaessa, mutta ei kuitenkaan edelleenkään muodossa, joka olisi vahvistanut ns. unionistien veto-oikeuden, eli unionistien mahdollisuuden vähemmistöasemastaan huolimatta estää koko Irlannin väestön enemmistön tahdon toteutuminen.¹⁵⁷

Brooke-Mayhew-neuvotteluiden epäonnistuminen johti brittihallituksen luomaan edellytyksiä puolisoitilaallisten organisaatioiden aselevolle yhteistyössä Irlannin hallituksen kanssa. Neuvottelut Britannian pääministeri John Majorin (s. 1943) ja Irlannin pääministeri Albert Reynoldsin (1932–2014) välillä johtivat nk. *Downing Streetin julistukseen*, joka julkaistiin joulukuussa 1993. Julistuksessa sekä Irlannin että Britannian hallitus antoivat tukensa Pohjois-Irlannin väestön enemmistön oikeudelle päättää itse siitä, halusivatko he olla osa Yhdistynyttä kuningaskuntaa vai suvereenia, yhtenäistä Irlantia. Mutta Sinn Féinille tarjottiin kuitenkin mahdollisuutta ottaa osaa molempien hallitusten ja Pohjois-Irlannin puolueiden välisiin neuvotteluihin, mikäli se oli valmis sitoutumaan puhtaasti rauhanomaisiin keinoihin tavoitteidensa saavuttamiseksi.¹⁵⁸

Julistuksen sisältö oli vaikea pala nieltäväksi Provisional-liikkeelle. Se käytännössä vahvisti 'unionistien veto-oikeuden', eikä sisältänyt edes mainintaa brittien toimimisesta unionistien taivuttelijana yhtenäisen Irlannin kannalle. Sinn Féin pyysikin selvennyksiä julistukseen liittyen. Tosiasiassa selvennyspyyntöjen tarkoituksena oli lähinnä viivyttely, jotta Provisional-liike sai miettiä rauhassa seuraavaa siirtoaan ja selvittää oman tasavaltalaisen kenttäväkensä tunteja, jotta he eivät päätyisi tekemään liian äkkinäisiä liikkeitä. Adams oli täysin tietoinen, että julistus ei pitänyt sisällään juuri mitään sellaista minkä olisi voinut katsoa velvoittavan Britanniaa muuttamaan harjoittamaansa politiikkaa jollain olennaisella tavalla. Julistuksesta ei siis ollut käytännössä perusteeksi IRA:n julistamalle aselevolle. Mutta toisaalta Adamsin strategia pohjautui siihen, että Sinn Féin olisi osana brittihallituksen kanssa käytäviä neuvotteluja. Britannian,

¹⁵⁶ Hennessey 1997, 285–286.

¹⁵⁷ O'Brien 1999, 273.

¹⁵⁸ McEvoy 2007,

Yhdysvaltojen ja SDLP:n painostuksen alla Provisional-liikkeen oli aika tehdä päätöksiä: oli tullut aika julistaa aselepo tai polttaa vaivalla rakennetut poliittiset sillat.¹⁵⁹

Miten Sinn Féinin läpikäymät muutokset poliittisessa ajattelussaan näkyivät *Saoirsessa*? Lähdeaineiston puutteellisuuden takia on luonnollisesti vaikea tehdä mitään varmoja yleistyksiä siitä, kuinka *Saoirse* käsitteli Sinn Féiniä vuonna 1991. Sinn Féiniä käsittelevien kirjoitusten määrä alkoi osoittaa hienoisia merkkejä hiipumisesta jo vuonna 1990 ja vuoden 1991 kohdalla käytettävissä olevissa *Saoirs*en numeroissa tämä kehitys tuli esiin vieläkin korostuneemmin.¹⁶⁰ Puolue saattoi tulla satunnaisesti esiin lähinnä rivien välistä luettavina viittauksina ja muutaman lauseen mittaisina mainintoina, mutta tämän enempää huomiota Sinn Féiniin ei kohdistettu. Puolueelle omistetut kokonaiset artikkelit puuttuivat tyystin. Mikä saattoi selittää Sinn Féiniin kohdistetun huomion tuntuva laskua? Tästä on mahdollista esittää vain arvailuja. Sinn Féinin huono vaalimenestys saattoi osaltaan vaikuttaa asiaan. Puolue ei yksinkertaisesti ollut kovin relevantti toimija Irlannin poliittisella kentällä. *Saoirs*en politiikkaa käsittelevät artikkelit painottivat vuosina 1990–1991 Irlannin ja Britannian hallitusten, SDLP:n ja unionistien roolia aktiivisina toimijoina Sinn Féinin kustannuksella. Koska Sinn Féin ei ollut osallisena Brooke-Mayhew-neuvotteluissa, oli politiikan painopiste siis jossain aivan muualla kuin Provisional-liikkeessä. Tämä saattoi heijastua myös *Saoirs*en sisältöön. Vaalit olivat osoittaneet, että puolueen viestille ei ollut tilausta äänestävien massojen keskuudessa Toisaalta Sinn Féin oli kaikkea muuta kuin passiivinen sivustatarkkailija, mutta – kuten jo todettua – yhteydenpito esimerkiksi Britannian ja Irlannin hallitukseen tapahtui salassa uteliailta katseilta. Tämä saattoi olla osaltaan vaikuttamassa puolueen vähentyneeseen käsittelyyn *Saoirs*essa. Toisaalta lehti oli myös rummuttanut Sinn Féiniin kohdistettua kritiikkiään melkein tauotta useamman vuoden. Ehkä lehden toimitus oli myös väsynyt toistamaan samaa Sinn Féinin vastaista viestiään. Kuten jo todettua, vuoden 1991 kohdalla on tyydyttävä spekulointiin. *Saoirs*en puuttuvat numerot saattavat sisältää materiaalia, joka voi ainakin osittain kyseenalaistaa edellä esiin tuodun näkemyksen Sinn Féiniä käsittelevien artikkeleiden määrän tuntuva laskusta vuosina 1990–1991. Vaikka viiden kuukauden mittainen aukko lähdeaineistossa pitäisikin

¹⁵⁹ Cochrane 2013, 132–134.

¹⁶⁰ *Saoirs*en Sinn Féiniä käsittelevät tai sivuavat artikkelit jakautuivat vuosina 1988–1990 seuraavasti:

1988 9

1989 4

1990 2

1991 0 (Puuttuvat *Saoirs*en numerot voivat muuttaa lukumäärää huomattavasti.)

1992 12

sisällään Sinn Féiniä käsittelevää materiaalia, niin ei se silti riittäisi selittämään 1,5 vuoden periodia, jolloin puoluetta kohtaan tunnettu kiinnostus *Saoirsessa* laski merkittävästi.

Jos Sinn Féin oli ollut poissa *Saoirs*en otsikoista pidemmän aikaa, niin vuodesta 1992 eteenpäin tilanne muuttui. Puolueesta tuli taas säännöllinen osa *Saoirs*en käsittelemiä aiheita. Uutisoinnissa toistuivat tutut teemat, kuten abstentionismi, aseellisen vastarinnan merkitys ja erilaisissa muistotilaisuuksissa esitetty kritiikki Sinn Féiniä kohtaan. Yksi keskeinen tema Sinn Féiniä käsittelevissä teksteissä vuodesta 1992 eteenpäin oli puolueen vääjäämätön luisuminen osaksi vakiintunutta poliittista järjestelmää, jota *Republican Bulletin* ja *Saoirse* olivat ennustaneet alusta saakka historiallisen determinismin sanelemana itsestänselvyytenä. Mutta olisi kuitenkin liioiteltua väittää, että tämä Sinn Féinin ”degeneraation” tema olisi ollut jotenkin poikkeuksellisen dominoivassa asemassa vuoden *Saoirs*en vuosien 1992–1993 numeroissa. Pikemminkin se esiintyi rinta rinnan edellisiltä vuosilta tutujen teemojen rinnalla. Tämä Sinn Féinin ajautuminen osaksi ”systeemiä” jatkuvien kompromissien muodossa tuli esille *Saoirs*en käsitellessä huhtikuussa 1992 järjestettyjä Britannian parlamenttivaaleja. Puolueen eskaloituvia syntejä luettiin miltei mantranomaisesti:

A further party has accepted the 26-County part of the Government of Ireland Act which partitioned our country. Since 1987 they have deteriorated further by swallowing a political test oath for local council candidates which solemnly and publicly repudiates the Republican Movement and denies the right of Irish people to engage in armed struggle for national independence.¹⁶¹

Abstentionismista luopuminen, pragmaattisuuden suosiminen ideologisen puhtauden kustannuksella, oli käynnistänyt Sinn Féinin kohdalla yhä uusiin kompromisseihin johtavan prosessin

Irlannin vapaavaltion vuonna 1941 teloittaman IRA:n vapaaehtoisen Richard Gossin ja vankilasta kuolemansairaana vuonna 1947 vapautetun vapaaehtoisen Liam Gaughranin muistotilaisuus molempien tasavaltalaisten yhteisellä haudalla elokuussa 1992 oli saanut *Saoirs*en mukaan puhujakseen Republican Sinn Féinin varapuheenjohtaja Eamon

¹⁶¹ Strange bedfellows in Westminster elections, *Saoirse*, april 1992.

Larkinin. Puheensa lopussa Larkin siirtyi nykypäivän tapahtumien käsittelyyn ja vuoden 1986 traumat nostivat jälleen päätään. Larkinin mukaan vuoden 1986 *Ard Fheis*issä annetut lupaukset olivat jääneet lunastamatta ja tilalle oli tullut kompromisseja kompromissien perään. Sinn Féinin omaksuma käytäntö ilmoittaa tasavaltalaisille tärkeiden vuosipäivien juhlistamisesta etukäteen Pohjois-Irlannin viranomaisille sai Larkinin puheessa osakseen halveksivan maininnan, kuten myös kryptiset Bodenstownissa kuullut lausunnot, jotka eivät jättäneet epäilyksen sijaa ”maineensa menettäneen” puolueen tulevasta suunnasta.¹⁶² Valitettavasti *Saoirse* ei tarkentanut mihin nämä Bodenstownissa kuullut lausunnot viittasivat, mutta todennäköisesti kyse oli Sinn Féinin vuoden 1992 Bodenstownin puheesta. Puheen piti Adamsin lähipiiriin kuuluva Jim Gibney. Puheessaan hän oli antanut ymmärtää, että Sinn Féinin oli tullut aika tarkastella ja kyseenalaistaa missä vaiheessa Irlannin itsenäisyyskamppailua se tarkalleen ottaen oli. Lisäksi Sinn Féinin oli syytä pohtia ja kyseenalaistaa, mitä puolue lopulta edusti. Gibney oli kehottanut kuulijoitaan miettimään, olivatko tasavaltalaiset tulleet ”omien aseidensa laukausten” kuurouttamiksi, oliko heistä tullut oman lähimenneisyytensä panttivankeja, ja olivatko menneisyyden näkemykset muuttuneet taipumattomiksi periaatteiksi. Puheessa korostui yhtäältä runollisin sanakääntein esiin tuotu tarve rauhaan pyrkimisestä, mutta toisaalta myös pragmaattinen valmius kompromisseihin ja poliittiseen realismiin näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.¹⁶³ Sinn Féinin uutta etsivän ja vanhoista ajatusmalleista irtautumaan pyrkivän puheen vastapainoksi Larkin halusi kiittää paikalla olleita Gossin ja Gaughranin omaisia siitä, että nämä olivat pysyneet ”järkkymättömän uskollisina tasavallalle” ja muisteli näiden kahden menehtyneen tasavaltalaisen eläviä ja kuolleita tovereita. Larkin kertoi odottavansa päivää, jolloin Irlannin miehet ja naiset lopulta saavuttaisivat voiton, jota nämä edeltävät tasavaltalaiset olivat tavoitelleet.¹⁶⁴ *Saoirs*en artikkelin perusteella Larkin ei kuitenkaan kertonut kuulijoilleen, kuinka tämä voitto oli käytännössä saavutettavissa. Realismi ja yksityiskohtaiset suunnitelmat saivat väistyä ylevän utopistisesti ja epämääräisesti määritellyn, tulevaisuudessa häämöttävän tasavallan tieltä.

Republican Sinn Féin otti osaa vuonna 1972 ennenaikaisessa räjähdyksessä menehtyneiden IRA:n vapaaehtoisten James Carlinin ja Martin Curranin

¹⁶² Dundalk honours 1940s Volunteers, *Saoirse*, september 1992.

¹⁶³ Bodenstown speech by Sinn Féin's Jim Gibney 1992.

<https://www.sinnfein.ie/contents/15179> [luettu 2.8.2020.]

¹⁶⁴ Dundalk honours 1940s Volunteers, *Saoirse*, september 1992.

muistotilaisuuteen elokuussa 1992. Carlinin haudalla järjestetyssä tilaisuudessa puhunut Republican Sinn Feinin Michael Donegan maalasi Carlinista ja Curranista kuvan rohkeuden ja päättäväisyyden ruumiillistumina, jotka olivat kaltaistensa vapaaehtoisten kanssa saaneet brittihallinnon polvilleen miehitetyssä Irlannissa ja pakottaneet britit neuvottelupöytään tasavaltalaisliikkeen johtajien kanssa 1970-luvun alussa. Donegan kiitti Larkinin puheen mieleen tuovalla tavalla Carlinin omaisia siitä, että nämä olivat ”pysyneet uskollisina muiden horjuessa”. Donegan kertoi kuulijoilleen, että Irlannin tasavallan parlamentarismien umpikujaan eksyneet olivat jo alkaneet silmäillä paikkaa lähitulevaisuudessa uudelleen perustettavasta Stormontista. Tämä oli jotain mitä ei saanut missään nimessä tapahtua ja tasavaltalaisten tuli taistella kaikin voimin tällaista kehityskulkua vastaan. Donegan päätti puheensa uhmakkaisiin sanoihin: *Britain the hell out of Ireland once and for all.*¹⁶⁵

Doneganin puheen viittaukset 1970-luvun alun tapahtumiin oli tarkoitettu esimerkiksi siitä, mitä aatteelle uskollisina pysyvien tasavaltalaisten oli mahdollista saavuttaa. Vuonna 1972 Pohjois-Irlannin konflikti oli pahimmillaan. Kuolonuhreissa mitattuna se oli ylivoimaisesti konfliktin verisin vuosi. Konfliktin seurauksena menehtyneiden uhrien määrä oli peräti 480.¹⁶⁶ Oli totta, että britit ja Provisional-liike olivat päätyneet samaan neuvottelupöytään. IRA oli julistanut vuonna 1972 lyhyen aselevon Pohjois-Irlannin asianhoitajana toimineen William Whitelaw’n (1918–1999) todettua brittiarmeijan toimivan vastavuoroisella tavalla tällaisen aloitteen kohdalla. Aselevon aikana brittihallinnon ja IRA:n edustajat tapasivat toisensa, mutta neuvottelut päättyivät nopeasti tuloksettomina. IRA:n esittämät vaatimukset Irlannin kansan oikeudesta päättää tulevaisuudestaan koko saaren kattavana yksikkönä, brittien antamasta julistuksesta vetäytyä Irlannista 1.1.1975 mennessä sekä tasavaltalaisten internoinnin päättämisestä ja poliittisten vankien armahtamisesta olivat brittihallinnon edustajien mukaan täysin epärealistisia. Neuvottelujen kariuduttua päättyi pian myös IRA:n julistama aselepo, ja Pohjois-Irlannin väkivaltaisuuDET leimahtivat jälleen liekkeihin.¹⁶⁷

Joulukuussa 1992 *Saoirse* julkaisi kokonaisuudessaan Republican Sinn Féinin 27.11.1992 antaman lausunnon Irlannissa 25.11.1992 järjestettyjen parlamenttivaaleihin liittyen. Kuten jo monta kertaa aiemminkin, RSF pääsi jälleen soimaamaan Sinn Féinin

¹⁶⁵ Vols Carlin, Curran remembered, *Saoirse*, september 1992.

¹⁶⁶ Sutton Index of Deaths

¹⁶⁷ English 2003, 157–158.

surkeaa vaalimenestystä. Vaatimattoman äänisaaliin syövyttävä vaikutus kiteytettiin säälimättömällä tavalla: - - *further damage on the historic Sinn Féin name which they hijacked in 1986 when they broke the Sinn Féin constitution*. Lauseesta oli myös luettavissa Republican Sinn Féinin vaalima näkemys siitä, että he olivat tosiasiallinen Sinn Féin, ja nimen ”kaapannut” puolue pelkkä teeskentelijä. Puolueen huonon vaalimenestyksen selitykset jatkoivat edeltäneiltä vuosilta tuttua teemaa. Tälläkin kertaa selitykseksi Sinn Féinin huonolle vaalimenestykselle tarjottiin vuoden 1986 kohtalokasta päätöstä abstentionismin suhteen: *The complete absence of political wisdom shown in 1986 has continued and has resulted in the present debacle.*¹⁶⁸

Sinn Féinin *Ard Fheis* helmikuussa 1993 noteerattiin *Saoirsén* maaliskuun numerossa. Gerry Adamsin puolueensa *Ard Fheis*issä antamat lausunnot saivat Ruairí Ó Brádaigh'n esittämään kipakkaa kritiikkiä Traleessa 21.2.1993 pidetyssä Republican Sinn Féinin yleiskokouksessa:

”Since his acceptance of the 26-County state in 1986, Gerry Adams has led his party steadily downhill to the position (as stated at his Ard-Fheis in February) that they now act as a ginger group committed to pushing and prodding the Dublin administration into confrontation with the British government on the national question.”¹⁶⁹

Sinn Féinin siirtyminen vallankumouksellisesta organisaatiosta painostusryhmäksi, joka pyrki taivuttelemaan Irlannin tasavallan hallitusta käyttämään vaikutusvaltaansa brittihallinnon saamiseksi Irlannin kansalliskysymyksen taakse, ei selvästikään vakuuttanut Ó Brádaigh'ta. Puristiseen tasavaltalaisuuteen sitoutunut Ó Brádaigh ei voinut hyväksyä Sinn Féinin strategiaa, sillä Irlannin hallitus ”tunnustuksellisen ja kollaboratiivisen uskollisuuden” valtionsa kera oli osa ongelmaa eikä suinkaan ratkaisu. Vahvana elävä käsitys Irlannin hallituksen uudistamiskelvottomuudesta tuli esiin, kun Ó Brádaigh peräänkuulutti aloittamista kokonaan puhtaalta pöydältä: - - *building of a completely New Ireland, neutral and non-aligned and with separation of church and state, maximum decentralisation of power and decisionmaking and a totally new direction in social and economic policy is what is required.*¹⁷⁰

¹⁶⁸ Provisionals' poor showing damages Sinn Féin name, *Saoirse*, december 1992.

¹⁶⁹ 'An exercise in futility', *Saoirse*, march 1993.

¹⁷⁰ 'An exercise in futility', *Saoirse*, march 1993.

Pohjois-Irlannin paikallisvaalit käytiin 19.5.1993 ja vaalien tulokset käsiteltiin kesäkuussa ilmestyneessä *Saoirsessa*. Sinn Féin onnistui tällä kertaa kasvattamaan äänisaalistaan jonkin verran. *Saoirsen* artikkelissa pääasiallisesti syyksi kasvaneeseen äänestysprosenttiin nähtiin Pohjois-Irlannin katolisen väestönosan ja vaaleissa tavoiteltavien paikkojen määrän kasvu. Gerry Adamsin ei kuitenkaan artikkelin mukaan turha erehtyä kuvittelemaan, että pieni kasvu äänimäärässä Sinn Féinin ”valan sitomille ehdokkaille” toimi mandaattina pettää tasavaltalaisten vaatimukset brittien vetäytymiselle Irlannista, sillä vain tämä takasi oikeuden, rauhan ja vakauden toteutumisen. *Saoirsen* artikkeli otti myös kantaa Adamsin *Irish Timesille* antamaan lausuntoon, jossa Adams oli puhunut IRA:n jonkinasteisesta demilitarisoinnista, mikäli Sinn Féin olisi osallisena neuvotteluprosessissa.¹⁷¹ Republican Sinn Féinille tärkeänä näyttäytyvä ja oikeutettuna pitämä aseellinen vastarinta tulisi olemaan väistämättä yksi myönnytys lisää Sinn Féinin luopuessa periaatteistaan yksi toisensa jälkeen.

4.2 Rauhansuunnitelmasta Hume-Adams-dokumentin julkistamisvaatimuksiin

Vuodesta 1993 eteenpäin Republican Sinn Féinin oma rauhansuunnitelma alkoi esiintyä säännöllisesti *Saoirsessa*. Suunnitelma rakentui kolmen kohdan varaan, jotka oli alun perin esitetty jo vuonna 1991 ilmestyneessä *Towards a Peaceful Ireland* -dokumentissa. Irlannin kansalliskysymyksen nähtiin Republican Sinn Féinin analyysin mukaan liittyvän pitkälti demokratian puutteeseen ja demokratian palauttaminen nähtiin potentiaalisena ulospääsytienä konfliktista. Republican Sinn Féin ehdotti rauhansuunnitelmassaan demokratiavajeen ratkaisuksi perustuslakia säättävää kansalliskokousta [Constituent Assembly], joka edustaisi koko Irlannin kansaa. Parlamentti laatisi uuden koko Irlannille tarkoitetun perustuslain, joka syrjäyttäisi Irlannin tasavallan viallisen perustuslain. Ennen parlamentin perustamista brittihallituksen tuli kuitenkin ilmoittaa vetäytyvänsä Irlannista 12 kuukauden sisällä uuden perustuslain voimaantumisesta. Rauhansuunnitelman mukaan myös kaikki poliittiset vangit tuli armahtaa kuukautta ennen vaaleja, joilla uuteen perustuslakia säättävän kansalliskokouksen jäsenet valittaisiin.¹⁷² *Saoirsessa* *Towards a Peaceful Irelandin* sisältö tiivistettiin usein iskevämpään ja raflaavampaan ”kolmen vaatimuksen” muotoon:

¹⁷¹ No mandate for compromise on British withdrawal, *Saoirse*, June 1993.

¹⁷² *Towards a Peaceful Ireland* 1991

1. Britannian julkisesti esittämä julistus aikomuksestaan vetäytyä Irlannista.
2. Irlannin kansan itse neuvottelema uusi Irlanti.
3. Yleinen armahdus kaikille poliittisille vangeille.

Republican Sinn Fein oli myös esittänyt vuonna 1990 *Éire Nua* -dokumentissa oman ehdotuksensa siitä, kuinka uuden, yhtenäisen Irlannin väestön sisäiset suhteet tuli järjestää. Unionismin muodostama ongelma haaveille yhtenäisestä Irlannista oli *Éire Nuan* mukaan ratkaistavissa jakamalla Irlanti sen neljään historialliseen provinssiin: Ulsteriin, Munsteriin, Leinsteriin ja Connachtiin. Protestanttienemmistöinen Ulsterin kreivikunta olisi edustettuna irlantilaisten neuvotteleman uuden Irlannin parlamentissa, joten heidän intressiensä katsottiin olevan tätä kautta turvattu. Tämän katsottiin ilmeisesti takaavan unionistien tyytyväisyyden näiden uusien poliittisten järjestelyjen puitteissa.¹⁷³ *Éire Nua* tuntui pelkistävän unionistit pelkiksi brittien uuskolonialistisiksi käytyreiksi, jotka oli huijattu näkemään itsensä britteinä. Tosiasiassa unionistit olivat kuitenkin *Éire Nuasta* välittyvän käsityksen perusteella harhaanjohdettuja irlantilaisia, jotka kärsivät valheellisesta kansallisesta tietoisuudesta. Unionisteille, jotka olivat aina korostaneet poliittisen identiteettinsä brittiläisyyttä, tällaiset argumentit tuskin näyttäytyivät erityisen puhuttelevina. Myös näkemys siitä, että brittien vetäytyttyä unionistit katkaisisivat ongelmitta ja rauhanomaisesti yhteytensä Britanniaan ja löytäisivät ”irlantilaisuutensa” vaikutti toivottaman epärealistiselta.¹⁷⁴ Republican Sinn Féin ohjeisti vuonna 1991 myös *Ard Chomhairlea* [puolueen kansallinen johtoryhmä] laatimaan puolueelle yhteiskunnallisen ja taloudellisen ohjelman. Tämä ohjelma, jonka puolue ratifioi *Ard Fheisissään* vuonna 1992, sai nimekseen *Saol Nua*.¹⁷⁵ Siinä korostuivat tasavaltalaisuuteen, demokraattiseen sosialismiin, ekologisuuteen ja omavaraisuuteen liitetyt arvot sekä maksimaalisen paikallisen demokratian tavoittelu federalistisen Irlannin puitteissa. *Saol Nuan* tavoitteisiin lukeutui myös uuden talousjärjestelmän luominen, joka asettaisi ihmiset ja inhimillisen kehityksen rahan vallan ja voittojen maksimoinnin edelle.¹⁷⁶ *Saol Nua* piti sisällään myös viittauksia *Comhar na*

¹⁷³ *Éire Nua* 1990,

¹⁷⁴ McGarry & O’Leary 1999, 48–49; Tonge 2006, 17.

¹⁷⁵ *Saol Nua* 2004.

¹⁷⁶ White 2006, 320–321. White käyttää lähteenään vuoden 1992 *Saol Nuua*, joten olen päätenyt käyttämään hänen tiivistelmänsä sen sisällöstä työni aikarajaukseen parhaiten sopivana vaihtoehtona. Republican Sinn Féinin kotisivuilta on kuitenkin löydettävissä päivitetty versio *Saol Nuasta*, joka ei tosin sisällä tarkempia tietoja julkaisuajankohdasta. Sisällön antamien vihjeiden perusteella kyseessä on todennäköisesti kuitenkin vuonna 2004 julkaistu versio, jota esimerkiksi Frampton on käyttänyt lähteenään *Legion of the Rearguard* -teoksessaan. Ks. Frampton 2011, 87.

gComharsaniksi kutsuttuun filosofiaan, jota muun muassa Ó Brádaigh oli ollut kehittelemässä jo vuosikymmeniä aikaisemmin. *Comhar na gComharsanissa* oli kyse jonkinlaisesta ”naapurihengen” varaan pohjautuvasta, Irlannin olosuhteisiin soveltuvasta agraariutopistisesta sosialismin versiosta.¹⁷⁷

Éire Nua, *Saol Nua* ja *Towards a Peaceful Ireland* vaikuttavat kuitenkin olevan enemmänkin utopistisia, leveällä pensselillä maalattuja visioita maailmasta sellaisena kuin sen tulisi olla, eikä niinkään konkretiaan ja realismiin pohjautuvia tiekarttoja kohti todellisuudessa saavutettavissa olevia tavoitteita. *Éire Nuasta* olikin luettavissa Republican Sinn Féinille tunnusomaista reformismiin kohdistuvaa inhoa. Vallitsevia olosuhteita ei nähty mahdolliseksi parantaa pikkuhiljaa perinteisen parlamentaarisen osallistumisen kautta; koko vakiintunut, turmeltunut poliittinen järjestelmä tuli pyyhkiä kokonaan pois ja aloittaa uudestaan puhtaalta pöydältä. Framptonin mukaan sekä *Éire Nuasta* että *Saol Nuasta* kuvastuukin kunnioitus Irlannin myyttistä menneisyyttä kohtaan, jolloin ”kaikki oli ollut paremmin”. Niistä paistaa läpi näkemys vieraista ja turmelevista kulttuurivaikutteista puhdistetusta gaelilaistetusta, ”aidosta” Irlannista vastauksena nykypäivän ongelmiin.¹⁷⁸

Éire Nuan juuret ulottuivat 1970-luvun alkuun ja sen pääarkkitehteina toimivat Ruirí Ó Brádaigh ja Dáithí Ó Conaill. Se toimi sekä IRA:n että Sinn Féinin poliittisena ohjelmana läpi 1970-luvun. Gerry Adams ja hänen liittolaisensa suhtautuivat kuitenkin vihamielisesti *Éire Nuaan* ja he käyttivät sitä aseenaan kamppaillessaan Ó Brádaigh’n ja Ó Conaillin ympärille keskittyneiden traditionalististen kanssa tasavaltalaisuuden herruudesta. IRA taivuteltiin *Éire Nuaa* vastaan vetoamalla sen edustajien ahdasmielisimpiin vietteihin: ohjelmassa ehdotettu federalistinen provinssijärjestelmä jättäisi pohjoisen katolilaiset edelleen alisteiseen vähemmistöasemaan. Monet Pohjois-Irlannin IRA-aktivistit alkoivatkin epäillä koko aseellisen kampanjan mielekkyyttä tavoitteen vuoksi, joka näyttäytyi kädenojennuksena lojalistien suuntaan. IRA päätyikin hylkäämään *Éire Nuan* vuonna 1979. Ó Brádaigh ja Ó Conaill onnistuivat käymään viivytystaistelua Sinn Féinin sisällä, mutta puolueen vuoden 1982 *Ard Fheisissä* Adams seuraajineen onnistui lopulta saamaan riittävän enemmistön muuttaakseen puolueen perustuslakiin kirjatun tavoitteen ”federalistisesta” valtiosta ”demokraattiseksi,

¹⁷⁷ Frampton 2011, 63; White 2005, 158.

¹⁷⁸ Frampton 2011, 61, 63.

socialistiseksi tasavallaksi”. Ó Conaill erosi päätöksen vuoksi Sinn Féinin varapuheenjohtajan tehtävästään ja jo seuraavana vuonna Gerry Adams syrjäytti Ó Brádaigh’n puolueen puheenjohtajana.¹⁷⁹ Republican Sinn Féinin perustamisen jälkeen, puolue päätti sijoittaa *Éire Nuan* poliittisen agendansa ytimeen.¹⁸⁰ Koska Republican Sinn Féinin ulosmarssia johtaneet Ó Brádaigh ja Ó Conaill olivat pitkälti vastanneet tämän poliittisen ohjelman laatimisesta 1970-luvun alussa, niin päätöstä ei voi pitää erityisen yllättävänä. 1990-luvulle tultaessa Republican Sinn Féin piti edelleen uskollisesti kiinni *Éire Nuan* federalismista, eikä muutenkaan näyttänyt juurikaan kajonneen sen sisältöön. *Towards a Peaceful Ireland* ei omannut yhtä pitkää historiaa. Republican Sinn Féinin varapuheenjohtajana toiminut Dáithí Ó Conaill oli luonnostellut rauhansuunnitelman, joka valmistui lopulta 29.12.1990. Vain muutama päivä tämän jälkeen Ó Conaill menehtyi.¹⁸¹

Saoirse julkaisi huhtikuussa 1993 artikkelin, jonka tarkoitus oli selventää Republican Sinn Féinin sijoittumista Irlannin poliittisella kartalla. Republican Sinn Féin tuotiin esiin ainoana puolueena, jolla oli tarjota selkeä vaihtoehto Pohjois-Irlannin ja Irlannin tasavallan ”epäonnistuneille poliittisille entiteeteille”, muiden tyytyessä vain vaihtamaan näiden epäonnistuneiden instituutioiden toiminnasta vastaavia ihmisiä vaalien kautta. Puolue halusi myös palauttaa tasavaltalaisuuden hengessä poliittisen ja taloudellisen vallan kansan käsiin. Artikkelin mukaan Republican Sinn Féin oli myös ainoa puolue, joka halusi perustaa uudelleen vuonna 1916 julistetun tasavallan, jolle kansan enemmistö oli antanut tukensa vuonna 1918. Republican Sinn Féin esitettiin artikkelissa myös ainoana puolueena, joka oli pysynyt uskollisena ensimmäisen Dáilin antamalle Irlannin itsenäisyysjulistukselle vuodelta 1919. Artikkelissa referoitiin myös *Towards a Peaceful Ireland* -dokumentissa esitetyt ehdotukset tienä kohti tätä uutta, rauhanomaista Irlantia, jonka käytännön poliittiset, yhteiskunnalliset ja taloudelliset järjestelyt löytyivät artikkelissa referoiduista *Éire Nuasta* ja *Saol Nuasta*. Sinn Féinin katsottiin irtaantuneen täysin *Towards a Peaceful Ireland*issa esitetyistä ”kolmesta vaatimuksesta” kuluneiden vuosien aikana. Sen pääasiallisena tavoitteena nähtiin nyt vain paikan saaminen neuvotteluissa, joilla pyrittiin uudelleenjärjestelemään Pohjois-Irlannin epäonnistunutta poliittista järjestelmää, ja joiden tuloksena saattoi olla uusi, päivitetty versio Pohjois-Irlannin parlamentista. Sinn Féinin katsottiin menettäneen toimintansa seurauksena

¹⁷⁹ Moloney 2007, 181–183, 190–191.

¹⁸⁰ Frampton 2011, 60.

¹⁸¹ *Towards a Peaceful Ireland* 1991

asemansa kansallisena vapautusliikkeenä; puolueesta oli tullut vain yksi ”vapaavaltion poliittinen puolue” muiden joukossa. Artikkelit ei muutenkaan käsitellyt Sinn Féiniä silkkihansikkain. Se esitettiin puolueena ”joka oli naamioitunut Sinn Féinin historiallisen nimen taakse” vuodesta 1986 saakka. Tämä oli tietenkin ymmärrettävissä vain yhdellä tavalla: RSF oli todellinen Sinn Féin ja Adams joukkioineen pelkkiä teeskentelijöitä. Sinn Féinin taipuminen kompromisseihin tuotiin jälleen kerran esiin ja puolue rinnastettiin parlamentarismien tielle historian eri vaiheissa eksyneisiin Fine Gaeliin, Fianna Fáiliin ja Workers’ Partyyn ja vuonna 1992 Workers’ Partyta irtaantuneeseen Democratic Leftiin. Sinn Féinin vuodesta 1986 alkaneet kompromissit lueteltiin seitsemän kohtaa käsittäneen listan muodossa, jossa esiintyivät tutut teemat, kuten esimerkiksi Irlannin tasavallan laillisuuden tunnustaminen ja puolueen valmius vanhoja ”vieraan vallan” vaatimia valoja Pohjois-Irlannin paikallisvaaleissa. Vaikka lista oli epäilemättä tarkoitettu vakavasti otettavaksi kuvaukseksi Sinn Féinin vuosia jatkuneesta alennustilasta, piti se kuitenkin välillä sisällään tahatonta komiikkaa. Esimerkiksi listan kolmas kohta kuului seuraavasti: *3. Applying to the 26-county police for permission to sell Easter Lilies¹⁸² in 1988 (which met with refusal)*. Artikkelin lopussa Republican Sinn Féin sitoutui jatkamaan kamppailuaan demokratian, oikeudenmukaisuuden, vapauden ja rauhan palauttamiseksi Irlannin kansakunnalle. Erityisen merkittävänä voidaan pitää myös puolueen seuraavaa kannanottoa: *It is now clearer than ever that the political and economic systems in the two states at Ireland have failed and we feel it is our duty to present an alternative, as already outlined, the only organised body of political thought to do so.*¹⁸³

Tämä *Saoirs*en artikkeli näyttäytyi selkeänä irtiottona RSF:in ja Sinn Féinin välisessä ideologisessa vuoropuhelussa. Aiemmalle Sinn Féinin käsittelylle oli melko tyypillistä puolueen kritisoiminen ilman varsinaista rakentavaa elementtiä. Puoluetta riepoteltiin tasavaltalaisen ideologian ikuisten ja muuttumattomien periaatteiden valossa, joista sen katsottiin jokaisen tekemänsä kompromissin myötä ajautuneen yhä kauemmas ja kauemmas. Kaikki tämä näyttäytyi myös väistämättömänä, sillä historia oli opettanut yhä uudestaan ja uudestaan tasavaltalaisesta ideologiastaan tinkineen puolueen reformististen pyrkimysten johtaneen aina ajautumiseen osaksi vallitsevaa järjestelmää. Mutta pelkkä kritiikin esittäminen oli sinänsä helppoa. Mitä Republican Sinn Féin olisi itse tehnyt toisin?

¹⁸² Pääsiäisliljoja myydään vaatteisiin kiinnitettävien merkkien muodossa, joilla kunnioitetaan vuoden 1916 Pääsiäiskapinan muistoa. Official IRA:sta/Sinn Féinistä käytetty lempinimi ”Sticks” juontaa juurensa heidän tapaansa myydä näitä merkkejä liimapinnalla varustettuna perinteisen neulan sijaan. Ks. Moloney 2007, 99.

¹⁸³ Where Republican Sinn Féin stands, *Saoirse*, april 1993.

Mitä sillä oli tarjota aatteellisen kilpailijansa pragmaattisempien ehdotusten tilalle? Vastaus kysymyksiin oli nyt löydettävissä *Éire Nuasta*, *Saol Nuasta* ja *Towards a Peaceful Irelandista*. Näiden ehdotusten myötä Republican Sinn Féin vaikutti aktiivisemmalta ja rakentavammalta aikaisempaan verrattuna. Puolue ei tyytynyt ainoastaan reagoimaan Sinn Féinin tekemisiin vaan pyrki nyt ottamaan aktiivisemmin osaa politiikan tekemiseen, ainakin retorisella tasolla. Artikkelin sisältöä ajatellen sen julkaisemista juuri huhtikuussa ei voida pitää puhtaana sattumana. Pohjois-Irlannin paikallisvaalit ajoittuivat toukokuuhun 1993, joten artikkeli oli selvästi laadittu näitä vaaleja silmällä pitäen. Koska Republican Sinn Féinin abstentionismi mahdollisti paikallisvaaleihin osallistumisen, oli puolueen tarkoitus ottaa osaa toukokuussa järjestettäviin vaaleihin ja artikkeli näyttäytyi siis osana puolueen vaalikampanjaa. Puolueen epäonneksi sen ehdokkailta evättiin kuitenkin mahdollisuus ottaa osaa vaaleihin, sillä Republican Sinn Féinin ehdokkaat eivät suostuneet allekirjoittamaan ehdokkailta vaadittua valaa, jossa nämä sitoutuivat sanoutumaan julkisesti irti PIRA:n kaltaisten kiellettyjen organisaatioiden toiminnasta ja kieltämään Irlannin kansan oikeuden vastustaa väkivaltaisesti brittivaltaa Irlannissa.¹⁸⁴

Republican Sinn Féinin Bodenstownin pääpuhujana toimi vuonna 1993 Seán Lynch, kunnanvaltuutettu Longfordin kreivikunnasta. *Saoirsén* mukaan vuoden 1993 juhlallisuudet olivat historian ensimmäiset, jotka oli viety läpi pelkkää iiriä käyttäen. Artikkelisi sisälsi kuitenkin englanniksi käännetyn tiivistelmän Lynchin puheesta. Puheessa siteerattiin Wolfe Tonea ja Patrick Pearsea, joiden brittivastaiset näkemykset Englannista Irlannin kaikkien ongelmien perimmäisenä syynä nostettiin esiin *Saoirsessa*. Lynchin puheessa korostui vahvana myös historian rooli nykyisyyden peilinä. Lynchin mukaan Irlannin kansallista agendaa pitkään edustanut Home Rule tuli syrjäytetyksi vuoden 1916 Pääsiäiskapinan myötä ja vuosien 1916–1922 tunnusomaisina tavoitteina näyttäytyivät yhtenäinen Irlanti ja brittien vetäytyminen saarelta. Vuosien 1922–1923 ”vastavallankumouksen” jälkeen britit poistivat vetäytymisen asialistaltaan, jolta se oli Lynchin mukaan tämän jälkeen pysynyt poissa aina nykypäivään asti. Jokainen vuoden 1921 rauhansopimuksen hyväksynyt puolue oli vaiheittain päätenyt poistamaan brittien vetäytymisen omalta asialistaltaan ja tyytynyt Pohjois-Irlannissa vallitseviin Home Rule -olosuhteisiin brittien alaisuudessa. Lynch käytti historiallisia esimerkkejään pohjustaakseen Sinn Féiniin kohdistamaansa syytöstä, että puolue oli Adamsin johdolla Irlannin tasavallan legitimitetin tunnustettuaan liittynyt tähän samaan joukkoon. Se ei

¹⁸⁴ Election candidates banned, *Saoirse*, April 1993.

enää vaatinut brittien vetäytymistä ja oli valmis tyytymään päivitettyyn versioon Home Rulesta uuden Pohjois-Irlantiin parlamentin muodossa. Ainoana aitona tasavaltalaisliikkeenä Republican Sinn Féinin liitännäisorganisaatioineen tuli nyt palauttaa brittien vetäytyminen ja yhtenäinen Irlanti takaisin ”kansalliselle asialistalle”. Tämä oli Lynchin mukaan mahdollista saavuttaa antamalla kaikki mahdollinen tuki *Towards a Peaceful Ireland* -dokumentista löytyville ”kolmelle vaatimukselle”. Lynch esitteli puheessaan myös *Éire Nuan* ja *Saol Nuan* tarjoaman vaihtoehdon vallitseville olosuhteille. *Saoirse* nosti esiin myös Lynchin kuvauksen *Saol Nuasta* vaihtoehtona ”pidäkkeettömälle kapitalismille, konsumerismille ja korruptiolle, jotka tuhoavat yhteiskuntaamme ja planeettaamme”. *Saol Nuassa* visoitua yhteiskuntaa ei olisi Lynchin mukaan ollut enempää taikka vähempää kuin tasavaltalaisten sankarin ”Wolfe Tonen unelmien täyttymys”.¹⁸⁵

Loppuvuodesta 1993 Republican Sinn Féinin kolme vaatimusta esiintyi edelleen säännöllisesti *Saoirsessa*. Syyskuussa ne mainittiin lyhyessä artikkelissa, jossa keskityttiin käsittelemään huhuja siitä, että Provisional-liike oli hyväksynyt brittien laatiman rauhansuunnitelman. Rauhansuunnitelma tarkoitti *Saoirs*en mukaan käytännössä sitä, että britit jäisivät Irlantiin. Tämä näyttäytyi ”loogisena jatkumona” Provisional-liikkeen jo kuukausia jatkuneelle brittien vetäytymisen asteittaiselle poistamiselle asialistaltaan. *Saoirs*en artikkeli mainitsi käytännön esimerkkeinä Sinn Féinin heinäkuussa pitämän Bodenstownin puheen, jossa vetäytymistä ei mainittu sanallakaan, sekä Opsahl-raportin¹⁸⁶, jossa puolueen edustaja oli viitannut brittien vetäytymiseen asiana, joka oli mahdollista siirtää 30 vuoden päähän tulevaisuuteen.¹⁸⁷ Lokakuussa *Saoirse* jatkoi pitkälti samalla linjalla: asiat tuntuivat etenevän vääjäämättä kohti aidoille tasavaltalaisille epämiellyttävää kompromissia. Artikkelissa Sinn Féin esitettiin puolueena, jonka vuodesta 1986 alkanut asteittainen rapistuminen oli johtanut yhä suurempiin kompromisseihin. Nyt Sinn Féin oli valmis hyväksymään brittivallan jatkumisen Irlannissa mahdollisten ”väliaikaisten” ratkaisujen muodossa, joista *Saoirse* mainitsi esimerkkinä Britannian ja Irlannin tasavallan yhdessä hallinnoiman Pohjois-Irlannin. *Saoirs*en mukaan Sinn Féin oli lähinnä lobbausryhmä, joka koitti taivutella Irlannin hallitusta näiden epäonnistumaan tuomittujen ratkaisujen taakse. Ainoa toimiva

¹⁸⁵ Putting British withdrawal on the National agenda, *Saoirse*, July 1993.

¹⁸⁶ Vuonna 1993 ilmestyneen raportin oli laatinut nk. Opsahl-komissio. Raportin tarkoitus oli kartoittaa Pohjois-Irlannin ”tavallisen kansan” poliittisia asenteita ja löytää vaihtoehtoisia ulospääsyeitä konfliktista. Ks. Cochrane 2013, 104.

¹⁸⁷ Compromise 'peace' plan, *Saoirse*, September 1993.

ratkaisu aidon rauhan, oikeudenmukaisuuden ja vapauden saavuttamiseksi kiteytyi jälleen Republican Sinn Féinin kolmeen vaatimukseen.¹⁸⁸

Marraskuussa Provisional-liike toi julkisuuteen brittihallituksen kanssa käydyn salaisen yhteydenpitonsa. Kontaktit osapuolien välillä olivat alkaneet jo vuonna 1990, mutta yhteydenpito oli poikkeuksellisen aktiivista lokakuusta 1992 marraskuuhun 1993. Tämä oli ristiriidassa brittien julkisuuteen antaman kuvan kanssa, jossa painotettiin IRA:n aselepoa Sinn Féinin kanssa neuvottelemisen ennakkoehtona. Pohjois-Irlannin unionistit olivat paljastuksista raivoissaan, mutta myös Irlannin hallituksella oli syytä turhautumiseen. Julkisuuteen vuodettujen tietojen mukaan brittihallitus oli valmis tarjoamaan Provisional-liikkeelle avoimia ja kasvotusten käytäviä neuvotteluja vastineeksi kahden viikon mittaisesta aselevosta. Tämä oli ristiriidassa Britannian ja Irlannin keskinäisissä neuvotteluissaan omaksuman kannan kanssa, jonka mukaan vain IRA:n harjoittaman väkivallan pysyvä lopettaminen saattoi tuoda Sinn Féinin neuvottelupöytään. Martin McGuinness, joka oli hoitanut Provisional-liikkeen salaista yhteydenpitoa brittihallitukseen, väitti yhtenäisen Irlannin ja vetäytymisen olleen brittien asialistalla, mutta brittien omat dokumentit välittivät huomattavasti neutraalimman kuvan: brittihallitus ei ollut valmis sitoutumaan mihinkään ennalta määrättyyn lopputulokseen.¹⁸⁹

Saoirse käsitteli tietovuotoa etusivullaan. Irlannin pääministerin Albert Reynoldsin julkiset ulostulot tietovuodon jälkeen olivat tehneet *Saoirs*en tilanneanalyysin mukaan selväksi, että unionistien veto-oikeus tulisi olemaan osa Reynoldsin brittihallitukselle esittämää rauhansuunnitelmaa. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että unionistit, jotka muodostivat vain 18 % koko Irlannin väestöstä, pystyivät halutessaan estämään väestön enemmistöä muodostamasta yhtenäistä Irlantia. Mitä tuli taas Provisional-liikkeen julkisuuteen tuomiin dokumentteihin yhteydenpidostaan brittihallituksen kanssa, *Saoirse* nosti esiin, että dokumenteista ei löytynyt minkäänlaista mainintaa brittien vetäytymisestä tai brittihallituksen aikomuksesta antaa vetäytymistä koskeva julistus. *Saoirs*en näkemys Provisional-liikkeen tilasta oli pessimistinen: *Having given up their objectives the Provisionals stand accused of a political surrender*. Sinn Féin näytti tyytyvän paikkaan brittien agenda ajavassa neuvottelupöydässä. *Saoirs*en mukaan John Humen

¹⁸⁸ Hume-Adams talks suspended. New sell-out?, *Saoirse*, october 1993.

¹⁸⁹ O'Brien 1999, 293–294.

julkisuuteen antamat lausunnot antoivat ymmärtää, että Hume ja Adamsin väliset neuvottelut olivat keskittyneet lähinnä neuvotteluprosessin yksityiskohtiin; itse ratkaisu Irlannin ongelmiin loisti poissaolollaan. Luvassa oli siis tuloksettomien Brooke-Mayhew-neuvotteluiden tapaan ”neuvotteluja neuvotteluista”, tosin sillä erolla, että John Hume ja Albert Reynolds odottivat neuvotteluilta menestyksekkäämpää lopputulosta, jos aselevon julistanut Provisional-liike olisi niissä osallisena. *Saoirsen* mukaan toive oli kuitenkin turha. Todellinen rauha oli mahdollista saavuttaa vain brittihallituksen antaessa ilmoituksen vetäytymisestäään Irlannista.¹⁹⁰

Saoirse käsitteli säännöllisesti RSF:in vaihtoehtoista rauhansuunnitelmaa Sinn Féiniä käsittelevissä tai sivuavissa artikkeleissaan myös vuonna 1994. *Saoirse* raportoi esimerkiksi helmikuussa etusivullaan, kuinka Republican Sinn Féinin *Ard Chomhairle* oli antanut kokoontumisensa jälkeen 15.1.1994 julkisen lausunnon, jossa vaadittiin Hume-Adams-dokumentin välitöntä julkaisemista, sillä joissain piireissä sitä oli pidetty vaihtoehtona 15.12.1993 annetulle Lontoon julistukselle [Downing Streetin julistus]. Artikkelissa tuotiin esille, että Gerry Adamsin julkisuuteen antamat tiedot Hume-Adams-dokumentin sisällöstä olivat poliittisesti tarkoitushakuisia ja antoivat dokumentista tasavaltalaisemman kuvan kuin mitä se todellisuudessa oli, sillä SDLP:n Seamus Mallonin mukaan dokumenttien välillä ei ollut suurtakaan eroa. Irlannin kansalla oli *Saoirsen* mukaan kuitenkin oikeus tietää mitä raportti piti sisällään, jotta heillä olisi selvä käsitys siitä, mikä oli Provisional-liikkeen sotilaalliselle ja poliittiselle organisaatiolle hyväksyttävää ja mikä taas ei. Republican Sinn Féinin mukaan kumpikaan dokumentti ei kuitenkaan pureutunut Irlannin ongelmien perimmäiseen syyhyn: *Neither document appears to seek a British Declaration of Intent to leave Ireland and therefore stands rejected by Republican Sinn Féin. Nothing less than that will bring a permanent peace to Ireland.*¹⁹¹ Hume-Adams-dokumentti ja vaatimukset sen julkistamisesta nousivatkin varsin tärkeään rooliin *Saoirsessa* IRA:n elokuussa julistamaa aselepoa edeltäneinä kuukausina.

Vaatimukset Hume-Adams-dokumentin julkistamisesta toistuivat esimerkiksi maaliskuussa, jolloin *Saoirse* julkaisi otteita Republican Sinn Féinin eri sanomalehdille lähettämistä vastineista näiden julkaisemiin artikkeleihin, joiden katsottiin antaneen

¹⁹⁰ British pull-out: the key to peace, *Saoirse*, december 1993.

¹⁹¹ Publish Hume-Adams, *Saoirse*, february 1994.

puolueesta valheellista informaatiota. Yksi vastineista sisälsi myös maininnan ensimmäisen Dáilin 75-vuotisjuhlallisuuksista, joita Irlannin tasavallan hallitus- ja oppositiopuolueet eivät näyttäneet noteeraavan millään tavalla vaikka väittivätkin polveutuvansa tästä historiallisesta Dáilista. Väite oli kuitenkin Republican Sinn Féinin mukaan virheellinen, sillä ensimmäinen Dáil toimi koko Irlannin parlamenttina, toisin kuin nykyinen Irlannin tasavallan parlamentti. Samaisen vastineen mukaan myöskään Provisional-liike ei juhlistanut tätä merkkipäivää sen näyttävämmin. Syy oli Republican Sinn Féinin mukaan se, että vuoden 1918 viimeiseksi jääneet koko Irlannin kattaneet vaalit ja ensimmäinen Dáil edustivat käsitystä itsemääräämisoikeudesta, joka oli vastoin Downing Streetin julistuksen tukemaa unionistien veto-oikeutta.¹⁹² *Saoirse* nosti Hume-Adams-dokumentin ja vaatimuksen sen julkaisemisesta esiin myös huhtikuussa, kuten myös brittien vetäytymisen korostamisen ainoana keinona saavuttaa kestävä rauha Irlannissa.¹⁹³

Vielä elokuussa 1994 *Saoirse* jaksoi iskostaa lukijoidensa tajuntaan Hume-Adams-dokumentin julkaisun tärkeyttä. Raportoidessaan heinäkuussa julkaistusta kyselystä, jonka mukaan Irlannin tasavallan kansalaisten enemmistö suhtautui kielteisesti unionistien veto-oikeuteen Pohjois-Irlannin asemaan kohdistuvien muutosten suhteen, *Saoirse* päätyi spekuloidaan jälleen yhä julkaisua odottavan Hume-Adams-dokumentin sisällöllä. Dokumentin väitettiin pitävän sisällään lauseen, jonka mukaan Irlannin saaren väestön demokraattinen itsemääräämisoikeus tuli saavuttaa, ja sitä tuli harjoittaa, Pohjois-Irlannin väestön suostumuksella. Gallup-kyselyn tuloksen väitettiin näin kyseenalaistavan Hume-Adams-dokumentin nauttimaa kannatusta.¹⁹⁴

Miksi Hume-Adams-dokumentin sisältö näyttäytyi niin tärkeänä Republican Sinn Féinille, että *Saoirse* valjastettiin toistamaan mantranomaisesti vaatimuksia dokumentin julkaisemisesta kuukaudesta toiseen. Dokumentin piti oletettavasti sisällään kaksi myönnytystä, joita Republican Sinn Féinin oli täysin mahdoton hyväksyä. Ensinnäkään brittien vetäytyminen ei oletettavasti näytellyt dokumentissa minkäänlaista roolia. Republican Sinn Féinille tämä näyttäytyi ylitsepääsemättömänä ongelmana, sillä puolueen poliittinen analyysi Irlannin ongelmista painotti brittien roolia näiden ongelmien perimmäisenä syynä. Ainoa keino pysyvän rauhan saavuttamiseksi olikin

¹⁹² Media misrepresentation continues, *Saoirse*, march 1994.

¹⁹³ Publish Hume-Adams, *Saoirse*, april 1994.

¹⁹⁴ 26-County opinion poll result: unionist veto rejected, *Saoirse*, august 1994.

brittien pysyvä vetäytyminen Irlannista, kuten *Saoirse* jaksoi väsymiseen asti muistuttaa. Toinen dokumentin oletetun sisällön ongelmakohta oli sen unionistien veto-oikeudelle antama hyväksyntä. Molemmat ongelmat kumpusivat Republican Sinn Féinin kolonialismin roolia painottavasta tavasta tulkita Irlannin konfliktin perimmäisiä syitä.

Jonathan Tonge on esittänyt, että tällaisten kolonialististen tulkintojen mukaan Irlanti näyttäytyi Britannian vastentahtoisena siirtokuntana. Kolonisaatioon liittyi oleellisena osana tiettyjä Irlannin väestöön – jolta evättiin oikeus muodostaa kansakunta – kohdistuneita rikoksia, kuten katolilaisia syrjivä lainsäädäntö 1800-luvulla, Irlannin suuren nälänhädän esille nostama kansan kaltoinkohtelu ja kansan suoranainen alistaminen esimerkiksi vuoden 1916 Pääsiäiskapinaa seuranneiden teloitusten muodossa. Irlannin alkuperäisasukkaiden painostuksesta brittihallinto joutui lopulta vetäytymään nykyisen Irlannin tasavallan muodostavista kreivikunnista. Pohjois-Irlannissa käyty ”sota” brittivaltaa vastaan 1970-luvulta 1990-luvun puoliväliin pyrittiin oikeuttamaan ”kesken jääneiden asioiden” loppuunsaattamisena, kansallisena vapautustaisteluna ulkoista miehittäjää vastaan. Tämän taistelun tuloksena britit tulisivat lopulta vetäytymään Irlannista, aivan kuten he olivat jo vetäytyneet imperiuminsa muistakin osista. Tonge on myös korostanut unionistien veto-oikeuden keskeistä merkitystä traditionalistisille kolonialistisille tulkintoille. Irlannin perustuslaillisen statuksen muuttamisen sitominen keinotekoisena entiteettinä nähdyn Pohjois-Irlannin väestön suostumukseen nähtiin koko Irlannin väestön tahdon vastaisena. Vuoden 1918 parlamenttivaaleissa, viimeiseksi jääneissä koko Irlannin kattaneissa vaaleissa, väestön enemmistö oli antanut tukensa yhtenäisen Irlannin puolesta kampanjoineelle Sinn Féinille. Yhtenäisen Irlannin sijaan äänestäjät saivat kuitenkin jaetun Irlannin, jonka puolesta kukaan heistä ei ollut äänestänyt.¹⁹⁵

Republican Sinn Féinin näkemykset asettuivat selvästi osaksi näitä traditionalistisia kolonialistisia tulkintoja. Brittien yhä jatkuvan läsnäolon Irlannissa nähtiin estävän legitiimin yhtenäisen Irlannin tavoitteen toteutumisen ja toisaalta unionistien veto-oikeuden hyväksyminen nähtiin luonteeltaan epädemokraattisena unionistien muodostaman vähemmistön pitäessä väestön ylivoimaista enemmistöä ”panttivankeinaan”. Sinn Féiniä kritisoitiin, sillä sen epäiltiin tehneen kompromisseja jo näidenkin kahden tasavaltalaisille tärkeän asian – brittien vetäytymisen

¹⁹⁵ Tonge 2006, 13–14.

ja unionistien veto-oikeuden – suhteen. Jälleen kerran puolueen pragmaattinen valmius kompromisseihin asettui negatiiviseen valoon suhteessa Republican Sinn Féinin tinkimättömään ja puhdasoppiseen tasavaltalaisuuteen verrattuna.

4.3 25 years for what?

IRA:n pohtiessa ratkaisuaan mahdollisen aselepon suhteen vaakakupissa painoi kaksi asiaa. Ensinnäkin organisaatio oli hyväksynyt realiteettina, että pelkkä väkivalta ei riittänyt yhtenäisen Irlannin saavuttamiseen. IRA:n aseellinen kampanja toimi pikemminkin esteenä laajemmalle poliittiselle kehitykselle ja Britannia kykeni selvästi elämään sekä poliittisesti että sotilaallisesti IRA:n kanssa. Long war -strategia ei siis kyennyt itsessään pakottamaan brittejä neuvottelupöytään. Toiseksi IRA uskoi, että poliittinen muutos oli mahdollista saavuttaa neuvotteluteitse. Sinn Fein, SDLP ja Irlannin hallitus kykenisivät yhdessä suostuttelemaan Yhdysvaltojen presidentti Clintonin ja hänen hallituksensa painostamaan brittihallituksen vakuuttamaan unionistit poliittisten uudistusten välttämättömyydestä.¹⁹⁶ Nämä tekijät johtivat siihen, että 31.8.1994 IRA antoi historiallisen julistuksen, jossa se ilmoitti keskeyttävänsä sotilaalliset operaationsa:

Recognising the potential of the current situation and in order to enhance the democratic process and underlying our definitive commitment to its success, the leadership of the IRA have decided that as of midnight, August 31, there will be a complete cessation of military operations.¹⁹⁷

Julistuksen myötä Provisional-liikkeen vuodesta 1981 asti jatkunut ambivalentti suhtautuminen parlamentarismiin – aseellisen kampanjan ja vaaleihin osallistumisen jännitteinen yhdistelmä – tuli päätökseensä ja Sinn Féinin oli mahdollista siirtyä kokonaan uuteen vaiheeseen poliittisissa pyrkimyksissään.¹⁹⁸

*Saoirs*en reaktiossa IRA:n elokuussa julistamaan aselepoon kuvastui jälleen historiallinen determinismi. *Saoirse* onnistui esittämään tapahtuneen väistämättömänä ja täysin ennalta-arvattavana vuosikausia jatkuneen kehityskulun kulminaatiopisteenä., mutta silti

¹⁹⁶ Cochrane 2013, 134–135.

¹⁹⁷ Irish Republican Army (IRA) Ceasefire Statement, 31 August 1994.

¹⁹⁸ Whiting 2018, 40–41.

aselepo vaikutti selvästi järjestyttäneen Republican Sinn Féinin rivejä. Lehti toi aselepoa käsitelleessä artikkelissaan esiin, kuinka IRA:n aselepo merkitsi sitä, että Provisional-liike oli käytännössä hyväksynyt unionistien veto-oikeuden ja Pohjois-Irlannin olemassaolon Downing Streetin julistuksessa annettujen ehtojen mukaisesti. Lisäksi *Saoirse* korosti omaa rooliaan Sinn Féinin asteittaisen degeneraation dokumentoijana aina vuonna 1986 tehdystä abstentionismia koskeneesta päätöksestä saakka. Artikkelissa todettiinkin ”aitojen tasavaltalaisten” ennustaneen jo tuolloin, että Irlannin tasavallan laillisuuden hyväksyneet tulisivat ennen pitkää hyväksymään myös Pohjois-Irlannin laillisuuden ”yhtä varmasti kuin yö seuraa päivää”. Artikkelissa pääsi ääneen myös Ruari Ó Brádaigh, jonka mukaan historia oli opettanut, että vain brittien vetäytyminen Irlannista saattoi taata pysyvän rauhan. Ó Brádaigh oikoi myös ihmisten mahdollisesti elättelemiä käsityksiä siitä, että meneillään olisi prosessi, joka johtaisi ennen pitkää brittien vetäytymiseen. Julkaisemattomasta Hume-Adams-dokumentista julkisuuteen vuotaneiden tietojen perusteella mistään tällaisesta ei kuitenkaan ollut kyse, sillä asiakirjassa unionistien veto-oikeus oli tunnustettu. Pohjois-Irlannin protestanttien muodostama ”keinotekoinen ja väkinäinen” enemmistö sai nyt sanella Irlannin tulevaisuuden saarta asuttavan koko väestön kollektiivisen tahdonilmauksen sijaan. Ó Brádaigh korosti kuitenkin, että Provisional-liike puhui vain omasta puolestaan: *The right of the Irish people to engage in active struggle in a controlled and disciplined manner for the freedom of their country remains intact and the Provisionals have no monopoly on resistance to British rule.*¹⁹⁹

Samassa artikkelissa mainittiin myös Gerry Adamsin elokuun lopussa brittihallitukselle esittämät uudistusvaatimukset. *Saoirs*en mukaan Adamsin esittämien vaatimusten joukossa ei ollut siitä, että Irlannin tasavallan hallitus keskeyttäisi Irlannin kansalaisten luovuttamisen brittien ”epäoikeusjärjestelmän” käsiin. Adams ei myöskään maininnut Irlannin yleisradion tasavaltalaisiin ja nationalisteihin kohdistamaa sensuuria tai Irlannin tasavallan poikkeuslainsäädäntöä, erikoistuomioistuimia ja ”poliittista poliisia”, jotka auttoivat pitämään yllä ”kollaboratiivista” tasavaltaa. Myös tasavaltalaisen naisjärjestö Cumann na mBanin IRA:n aselevosta antama lausunto huomioitiin artikkelissa. RSF-yhteyksistään tunnetun järjestön lausunto toi esiin Sinn Féinin pitkään jatkuneen etenemisen kompromissien ja antautumisen tiellä, joka näytti nyt huipentuneen brittivallan tunnustamiseen Irlannissa ehdottoman aselevon muodossa, ”tehden näin

¹⁹⁹ Provos halt campaign but no British withdrawal, *Saoirse*, september 1994.

tyhjäksi kuluneen 25 vuoden uhraukset”. Yhdysvalloissa vaikuttanut tasavaltalaisveteraani George Harrison ilmoitti tukevansa niitä, jotka pyrkivät edelleen päättämään brittivallan Irlannissa, muiden ”Lontoon julistuksen tunnustamisesta tai antautumisesta” huolimatta. Viimeinen Sinn Féinin tuomitseva ääni kuului tunnetulle kansalaisoikeusaktivisti Bernadette McAliskeylle (s. 1947), jonka myöhemmin tunnetuksi tulleet, Leonard Cohenia mukailevat sanat BBC:lle annetusta haastattelusta päättyivät myös *Saoirse*: - - *as far as the Provisionals are concerned, the war is over and the good guys lost*. *Saoirse* siteerasi myös samaisesta haastattelusta osiota, jossa McAliskey varoitti Provisional-liikettä luottamasta siihen, että Irlannin tasavallan Fianna Fáil -puolue ja sosiaalidemokraatit olisivat valmiita auttamaan ihmisiä Pohjois-Irlannissa. Mikäli luvattu apu jäisi saamatta, saattaisivat Provisional-liikkeen johtajat havaita pian olevansa entisiä johtajia.²⁰⁰

Republican Sinn Féinin syvää pettymystä huokuva suhtautuminen tapahtuneeseen ei osoittanut merkkejä laantumisesta *Saoirs*en lokakuun numerossa, pikemminkin päinvastoin. Lehden kantta koristivat kuvat kuolleista tasavaltalaismartyyreistä ja otsikko ”25 years: for what?”, koko asetelman tuodessa mieleen jonkinlaisen Sinn Féiniin kohdistuneen haudantakaisen syytöksen. Artikkelin varsinainen sisältö vain vahvisti tätä mielikuvaa. Jos Sinn Féin oli valmis tyytymään pelkkiin reformeihin ja paikkaan uusitusssa Pohjois-Irlannin parlamentissa, hyläten brittien vetäytymistä ja kokonaan uutta Irlantia koskevat tavoitteensa, niin herätti tämä perustavanlaatuisia kysymyksen:

In that case why did the four Republican Volunteers pictured on this page give their lives? - - Michael Gaughan and Máire Drumm, Bobby Sands and Séamus McElwaine did not lay down their lives so that the Provisional leaders could ally themselves to the Dublin Establishment and in effect become the Six-County wing of Fianna Fáil²⁰¹

Aatteensa puolesta kuolleet tasavaltalaiset olivat uhranneet henkensä tasavaltalaisten tavoitteiden toteuttamisen puolesta käydyssä kamppailussa. Kamppailun päässä häämöttävä yhtenäinen ja briteistä vapaa Irlanti oli ainoa hyväksyttävä lopputulos, muutoin kaikki uhraukset olisivat olleet turhia. Republican Sinn Féinin ehdottomuus

²⁰⁰ Provos halt campaign but no British withdrawal, *Saoirse*, September 1994.

²⁰¹ 25 years: for what?, *Saoirse*, October 1994.

asian suhteen toisti tuttua teemaa: ideologinen puhtaus meni kaiken muun edelle, sillä pienimmätkin kompromissit johtivat väistämättä tasavaltalaisuuden tukipilarien romahtamiseen. Sinn Féinin tyytyminen reformeihin ja osallistumiseen tulevan Pohjois-Irlannin parlamentin toimintaan näyttäytyivät *Saoirsen* näkökulmasta suorastaan irvokkailta, sillä pragmatisminsa vesittämä puolue osoitti toiminnallaan olevansa valmis kääntämään selkensä tasavaltalaismarttyyrien tekemille uhrauksille. Republican Sinn Féin koki nämä uhraukset selvästi velvoittavina ja puolueen rooli kuolleilta tasavaltalaisilta saadun ideologisen perinnön uskollisena vaalijana korosti elävää yhteyttä aatteen puolesta kaatuneisiin. Sinn Féin oli sen sijaan omalla toiminnallaan katkaissut tämän elävien ja kuolleiden välisen yhteyden. Samalla se jäi myös vaille historian ja kuolleiden tasavaltalaisten tarjoamaa mandaattia toiminnalleen.

Saoirse kritisoi samaisessa artikkelissa myös Sinn Féinin poliittista strategiaa. Puolue oli päättänyt liittoutua Irlannin hallituksen kanssa edistääkseen tavoitteitaan, mutta tätä näyttäytyi huonona strategisena siirtona, sillä kyseisellä hallituksella ei ollut aikomustakaan haastaa Britannian roolia Irlannissa. Fianna Fáilia edustaneen pääministeri Albert Reynoldsin antamat lausunnot antoivat tästä osviittaa, sillä hänen mukaansa yhtenäinen Irlanti ei tulisi olemaan ajankohtainen kysymys seuraavien 20–25 vuoden aikana. Myös Lontoosta ja Dublinista käsin annettu hyväksyntä unionistien veto-oikeudelle oli yhä katkera pala nieltäväksi. *Saoirse* kritisoikin Gerry Adamsia tämän valmiudesta neuvotella jopa siitä, kuinka Irlannin kansa harjoittaa itsemääräämisoikeuttaan. Republican Sinn Féin esitti myös omat suunnitelmansa rauhanprosessin suhteen: *Republican Sinn Féin's response to this is to agitate and organise a 32-County petition demanding an all-Ireland referendum on any settlement, with the British publicly committed to leave Ireland.*²⁰²

Cumann na Saoirse, Republican Sinn Féinin Yhdysvaltalainen tukiryhmä, sai myös äänensä kuuluviin perustajansa George Harrisonin kautta. *Saoirsessa* julkaistu Harrisonin lausunto oli varsin sotaisa. Britannian katsottiin viihtyneen Irlannissa jo ”825 vuotta liian pitkään”, mutta britit eivät olleet edelleenkään onnistuneet yrityksistään huolimatta ”murtamaan vastarinnan henkeä”. Neuvottelut ja aselevot eivät Harrisonin mukaan ulisi synnyttämään kestävästä rauhaa, joka oli mahdollista saavuttaa vasta kun britit antaisivat julistuksen aikomuksestaan vetäytyä Irlannista. Kamppailu ”yhtenäisen,

²⁰² 25 years: for what?, *Saoirse*, october 1994.

socialistisen Irlannin puolesta” tulisi jatkumaan, kunnes ”Irlannin kahtiajaon hirvitys” lopulta päättyisi.²⁰³ Harrisonin lausunto edusti Republican Sinn Féinin yksioikoisia näkemyksiä briteistä Irlannin ongelmien perimmäisenä syynä ja Irlannin kahtiajaosta Irlannin suvereniteettia sekä yhtenäisyyttä vastaan jatkuvasti rikkovana anomaliana. Lausunto toisti teemoja, jotka olivat tulleet tutuiksi jo aikaisemmin, etenkin Republican Sinn Féinin oman rauhansuunnitelman yhteydessä.

Jo Harrisonin lausunto antoi ymmärtää, että IRA:n julistama aselepo ja vääjäämättä etenevä rauhanprosessi eivät selvästi aiheuttaneet Republican Sinn Féinin kohdalla mitään tarvetta ideologisiin tai strategisiin irtiottoihin. Republican Sinn Féin palasi omasta rauhansuunnitelmastaan tuttuihin teemoihin *Saoirsen* raportoidessa Republican Sinn Féinin järjestämästä mielenosoituksesta Dublinin pääpostitoimiston kupeessa, vuoden 1916 Pääsiäiskapinan symboliikan ollessa vahvasti läsnä tapahtuman puhujien lukiessa puheitaan Patrick Pearsen tavoin postitoimiston edustalle kokoontuneille uteliaille. Republican Sinn Féiniä tilaisuudessa edustaneen Cathleen Knowlesin mukaan Provisional-liike oli ajautunut vääjäämättä kohti perustuslaillista politiikkaa, pienin askelein tapahtuvaa asteittaista etenemistä ja aseettoman strategian äkillistä omaksumista. Knowles koki myös tarpeelliseksi kyseenalaistaa Provisional-liikkeen aikaisemman toiminnan merkityksen ja Sinn Féinin motiivit: *Well may we ask what have the past 25 years been for? Will the politicians be allowed now to climb to power on the back of those who died for the freedom of Ireland?* Knowlesin mukaan tasavaltalaisliike oli kamppailut monilla rintamilla saadakseen Irlannin takaisin irlantilaisten haltuun ja palauttaakseen Irlannin väestölle takaisin sille kuuluvan yhteiskunnallisen, taloudellisen ja kulttuurisen perinnön. Mutta nämä ylevät tavoitteet oli mahdollista saavuttaa vain brittien poistuttua Irlannista. Knowles päätti puheensa toistamalla Republican Sinn Féinin rauhansuunnitelmasta löytyvät ”kolme vaatimusta”. Des Dalton keskittyi lieventämään puheessaan unionistien pelkoja lobbaamalla *Éire Nuasta* tuttua neljän provinssin federaatiota ratkaisuna heidän huoliinsa.²⁰⁴

Muiden tilaisuudessa puhuneiden Republican Sinn Féinin edustajien mukaan poliitikot niin Irlannin tasavallassa kuin Pohjois-Irlannissakin olivat tulleet rauhanneuvotteluissa brittien huijaamiksi. Käsitys Englannin epäluotettavuudesta neuvottelukumppanina,

²⁰³ Only a declaration of British Withdrawal will bring peace, *Saoirse*, October 1994.

²⁰⁴ Only a declaration of British Withdrawal will bring peace, *Saoirse*, October 1994.

Englannista petollisena Albionina, oli selvästi juurtunut syvälle Republican Sinn Féinin edustajien mieliin. Geraldine Taylorin mukaan rauha oli luonnollisesti tavoittelemisen arvoinen asia, mutta oliko rauhasta oltava valmis maksamaan mitä tahansa. Irlannin tasavallan takaama Irlannin kahtiajako, kaikkien aseiden luovuttaminen ja annetut takaukset siitä, että brittien asevoimia ei tulisi enää vastustamaan voimakeinoin, olivat Taylorin mukaan isoja myönnytyksiä. Vastineeksi britit olivat luvanneet ”30 hopearahaa” turismin elvyttämiseen ja työpaikkojen luomiseen suunnattujen resurssien muodossa. Kyseessä oli kuitenkin pelkkä hujaus, jonka Adams, Reynolds ja Hume – ”the three Irish stooges” – olivat nielleet mitään kyselemättä. Kunnanvaltuutettu Joe O’Neill jakoi Taylorin käsityksen brittien vilpillisyydestä ja irlantilaisien poliitikkojen herkkäuskoisuudesta. Britit olivat vakuuttaneet, että heillä ei ollut minkäänlaisia itsekkäitä strategisia tai taloudellisia intressejä Irlannin suhteen. O’Neillin mukaan jopa heidän omat ministerinsä olivat sanoneet, että tämä ei kuitenkaan tarkoittanut sitä, että briteillä ei olisi minkäänlaisia intressejä Irlannin suhteen. Artikkelin päätyttyä O’Neillin varoituksen sanoihin: *”We know that they do,” he [O’Neill] said, ”and Reynolds, Hume, Adams should draw back now from the latest British trap.”*²⁰⁵

Vaikka Republican Sinn Féinin Provisional-liikkeeseen kohdistama kritiikki pysyi aselepojulistuksen jälkeen horjumattoman uskollisena puolueen ideologisille periaatteille ja osasi hyödyntää yleviä tavoitteita ja utopistisia visioita, niin tietty arkirealismien puute näkyi kuitenkin edelleen selkeän substanssin puutteena. Yksityiskohtaiset suunnitelmat puolueen vision toteuttamiseksi käytännön tasolla jäivät edelleen kysymysmerkeiksi puolueen jättäytyessä ylpäesti kaiken parlamentaarisen toiminnan ulkopuolelle, antamatta arkisen politiikanteon tahria ideologiansa puhtaana hohtavaa kilpeä. Realistisemmän kuvan puolueen tulevaisuudesta antoi lopulta *Saoirse*stä IRA:n aselevon jälkeen löytynyt pieni uutinen Longfordin kunnanvaltuuston kokouksesta, jossa kunnanvaltuutetut olivat onnitelleet Taoiseach Albert Reynoldsia IRA:n aselepojulistuksen jälkeen. Republican Sinn Féinin kunnanvaltuutettu Seán Lynch ei kuitenkaan ottanut osaa onnitelujen esittämiseen. Lynch perusteli toimintaansa *Saoirs*en uutisesta löytyneen siteerauksen perusteella lyhyesti ja ytimekkäästi: *”I’ll withhold my congratulations until such time as the British give a public declaration they are going to leave Ireland, the threat of immediate and terrible war is removed and the people of All-*

²⁰⁵ Rally for the three steps to peace, *Saoirse*, October 1994.

Ireland decide their own future.”²⁰⁶

Tämä lyhyt uutinen antoi osviittaa Republican Sinn Féinin poliittisesta tulevaisuudesta. Lynchin uhmakas ele Longfordin kunnanvaltuustossa omasi epäilemättä symboliarvoa Republican Sinn Féinin oman ideologisen viitekehyksen sisällä, mutta juuri muuta merkitystä sillä ei ollut. Rauhanprosessi jatkoi etenemistään ja uhmakkaat symboliset eleet, olivat ne sitten kuinka ideologisesti perusteltuja ja johdonmukaisia tahansa, eivät lopulta painaneet paljoakaan vaakakupissa Pohjois-Irlannin tulevaisuudesta neuvoteltaessa. Sinn Féin jatkoi rauhanprosessin siivellä voittokulkuaan ja ohitti lopulta SDLP:n Pohjois-Irlannin suurimpana nationalistipuolueena. Republican Sinn Féin joutui tyytymään alati marginaalisempaan asemaan Irlannin puoluekentällä. Martyn Framptonin mukaan Republican Sinn Féinin tasavaltalainen idealismi ei koskaan kanavoitunut käytännölliseen muotoon, vaan ilmeni lähinnä ”abstraktien postulaattien” muodossa. Puolue piti kiinni traditionalistisesta tasavaltalaisuudestaan ja ei juuri koskaan poikennut sen sanelemasta käsikirjoituksesta. Puolue osoitti halveksuntaa vallitsevia olosuhteita kohtaan, ja loi samalla katseensa kohti tulevaisuudessa häämöttävää kuviteltua, epämääräistä pelastusta. Nykyisyyttä tulkittiin aina historian kautta ja se näyttäytyi aina alempiarvoisena menneisyyteen verrattuna. Vallitsevat olosuhteet tuli ainoastaan torjua; rakentava kanssakäyminen niiden kanssa oli poissuljettu vaihtoehto. Näistä lähtökohdista kumpuavan politiikka oli tuomittu jäämään vaille laajempaa vastakaikua, vedoten lähinnä tasavaltalaisten tosiuskovien harvaan joukkoon.²⁰⁷ Vaikka Frampton onkin tutkinut Republican Sinn Féiniä huomattavasti pidemmän ajanjakson kuluessa, ja huomattavasti laajemmasta näkökulmasta kuin mitä tässä rajatummassa tutkimuksessa on tehty, on hänen analyysiinsä kuitenkin helppo yhtyä. Republican Sinn Féin onnistui säilyttämään ideologisen oikeaoppisuutensa, mutta maksoi tästä kalliin hinnan täydellisen poliittisen voimattomuuden muodossa.

5. Lopuksi

Vuonna 1986 *Republican Bulletin* nosti esiin keskeisen teeman, jota *Saoirse* jatkoi vuodesta 1987 eteenpäin. Tämä teema, *abstentionismi*, oli pääroolissa Sinn Féiniä koskevissa artikkeleissa vuosina 1986–1990. Abstentionismi (tasavaltalaisten tapa olla

²⁰⁶ Longford Councillor insist on British pull-out, *Saoirse*, October 1994.

²⁰⁷ Frampton 2011, 63–66.

osallistumatta sekä vieraan vallan edustajana nähdyn Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin että laittomina nähtyjen Irlannin ja Pohjois-Irlannin parlamenttien toimintaan) oli näytellyt keskeistä roolia Sinn Féinin toiminnassa aina puolueen vuoteen 1905 ajoittuneesta perustamisesta saakka. Provisional-liikkeen äänestäessä abstentionismin päättämisen puolesta Irlannin parlamentin kohdalla, näyttäytyi päätös Ruairí Ó Brádaigh'n ja Dáithí Ó Conaillin ympärille keskittyneiden traditionalististen tasavaltalaisten silmissä niin radikaalilta irtiotolta tasavaltalaisuuden periaatteista, että he katsoivat parhaaksi jättää Provisional-liikkeen taakseen ja perustaa kokonaan uuden puolueen. Tämä historiallinen tausta osoittaa jo osaltaan kuinka tärkeästä asiasta abstentionismissa oli kyse. Republican Sinn Féinin fundamentalistista suhtautumista abstentionismiin selitti sängen tyhjentävästi jo puolueen ensimmäinen julkisuuteen antama lausunto. Lausunnossa Republican Sinn Féin ilmoitti olevansa uskollinen vuonna 1916 julistetulle tasavallalle, joka oli tullut ratifioiduksi vuoden 1918 koko Irlannin kattaneissa vaaleissa; viimeisissä vaaleissa, joita voitiin pitää aidosti koko kansan demokraattisena tahdonilmauksena. Republican Sinn Féinin katsantokannassa myös nk. ensimmäinen ja toinen Dáil näyttäytyivät viimeisinä legitiimeinä Irlannin hallituksina. Vuoden 1921 rauhansopimuksen jälkeen syntyneet Irlannin vapaavaltion/tasavallan ja Pohjois-Irlannin hallitukset nähtiin Lontoosta käsin luotuina keinotekoisina entiteetteinä, jotka pitivät yllä Irlannin kahtiajakoa, ollen näin lainvastaisia. Vaikka tämä jo itsessään riitti syyksi olla ottamatta osaa näiden instituutioiden toimintaan, löytyi Republican Sinn Féiniltä muitakin abstentionismia puolustavia argumentteja. Puolue pyrki esittämään parlamentaariset instituutiot täysin korruptoituneina ja uudistamiskelvottomina, joten pyrkimykset institutionaalisiin reformeihin ”sisältä käsin” olivat tuomittuja epäonnistumaan. Reformien sijaan nämä Irlannin yhtenäisyyttä ja suvereniteettia tahraavat parlamentit tuli hävittää ja korvata kokonaan uusilla, aidosti demokraattisilla instituutioilla, jotka edustivat koko Irlantia ja sen väestöä. Lisäksi historian katsottiin opettaneen tasavaltalaisille yhä uudestaan ja uudestaan, että parlamenttien toimintaan osallistuminen johti väistämättä yhä uusiin kompromisseihin, jotka johtivat tasavaltalaisen ideologian vesittymiseen ja kompromisseihin sortuneiden toimijoiden lipumiseen osaksi vallitsevaa järjestelmää. Aidosti vallankumoukselliselle organisaatiolle ei siis jäänyt muuta vaihtoehtoa, kuin jättäytyä pois näiden parlamentti-instituutioiden toiminnasta.

Vuosina 1988–1990 abstentionismin rinnalle ilmestyi toinen keskeinen tema: aseellinen

vastarinta. Sinn Féinin ja SDLP:n vuosina 1987–1989 käymät neuvottelut johtivat RSF:in sisällä epäilyksiin ja huoliin siitä, että PIRA:n aseellinen kampanja saattoi olla uhattuna. Muuttunut poliittinen tilanne näkyi myös *Saoirs*en sisällössä. Sinn Féinin ja SDLP:n väliset neuvottelut toimivat Sophie A. Whitingin terminologiaa lainaten ”paikallisen tason” yhteiskunnallisena tekijänä, joka vaikutti voimakkaasti siihen, millaisia ideologisia painotuksia Republican Sinn Féin alkoi tuoda *Saoirs*en kautta esille. Kyseessä oli kuitenkin lähinnä painopisteen muutos, eikä suinkaan jonkinlainen perustavanlaatuinen ideologinen uudelleenmäärittely. Republican Sinn Féinin oikeutettuna pitämä aseellinen vastarinta ulkoiseksi miehittäjäksi miellettyä brittivaltaa ja sen edustajia vastaan oli Republican Sinn Féinille keskeinen periaate. Tämänkin puolue ilmoitti selväsanaisesti jo ensimmäisessä julkisuuteen antamassaan lausunnossa, ja piti periaatteesta tämän jälkeen johdonmukaisesti kiinni sortumatta minkäänlaisiin poikkeuksiin tai suhteellistamisiin. Republican Sinn Féin sai jälleen tilaisuuden esiintyä tinkimättömänä puhdasoppisen tasavaltalaisuuden soihdunkantajana ja puolue tuntui olevan *Saoirs*en sisällön perusteella selkeästi ylpeä tästä roolistaan. Sinn Féin sai sen sijaan tyytyä jälleen *Saoirs*en sivuilla näytelmän ”pahiksen” rooliin. Puolueesta luotu kuva ei ollut erityisen imarteleva ja toisti jo abstentionismia käsitelleistä teksteistä tutuksi tulleita teemoja. Sinn Féin kuvattiin edelleen periaatteettomana pyrkyrinä, joka oli valmis yhä uusiin kompromisseihin vallan ja mammonan toivossa. Osana tätä alati eskaloituvaa kompromissien sarjaa puolue oli nyt valmis kyseenalaistamaan jopa traditionalistiselle tasavaltalaisuudelle keskeisen ulkoiseen miehittäjään kohdistuvan aseellisen vastarinnan periaatteen. Kontrasti RSF:in ja Sinn Féinin välillä oli siis mitä ilmeisin.

Vuoteen 1991 tultaessa *Saoirs*en osoittama kiinnostus Sinn Féiniä kohtaan vaikutti hiipuvan. Päivänpoliittisten tapahtumien käsittely tuntui keskittyvän Pohjois-Irlannin tulevaisuudesta neuvotelleiden unionistien, SDLP:n ja Britannian sekä Irlannin hallitusten toimien ruotimiseen, sillä ne nähtiin selkeästi orastavaa rauhanprosessia eteenpäin vievinä toimijoina. *Saoirse* ei katsonut selvästikään Sinn Féinin kuuluvan tähän joukkoon mukaan. Sinn Féin oli toki edelleen poliittisesti aktiivinen, mutta tämä toiminta tapahtui kulissien takana, suojassa utelialilta katseilta. Tämä lienee myös yksi merkittävä syy puoluetta kohtaan tunnetun kiinnostuksen laskuun *Saoirs*en sivuilla. Lisäksi Sinn Féinin vuosia jatkunut surkea vaalimenestys tuntui korostavan puolueen marginaalista asemaa. Koska Sinn Féinin kyky vaikuttaa päivänpolitiikkaan oli sangen rajallinen, ei

Saoirse luultavasti kokenut kovinkaan polttavaa tarvetta tuhлата palstatilaa puolueen käsittelyyn. Koska käyttämässäni lähdeaineistossa on kuitenkin useamman kuukauden mittainen aukko vuoden 1991 kohdalla, on kaikkeen yllä esitettyyn luonnollisesti suhtauduttava varauksella. *Saoirs*en puuttuvat numerot voivat potentiaalisesti aiheuttaa merkittäviä muutoksia esittämäni tulkintaan vuoden 1991 osalta.

Vuodesta 1992 aina vuoden 1993 alkukuukausiin *Saoirse* keskittyi toistamaan edeltäneiltä vuosilta tuttuja teemoja. Abstentionismi ja aseellinen vastarinta näyttäytyivät edelleen keskeisinä huolenaiheina, mutta myöskin Sinn Féinin abstentionismista luopumisen myötä alkanut kompromissien ja myönnytysten dokumentointi ja kritisointi näyttelivät keskeistä roolia *Saoirs*en sivuilla. Tämä alati etenevä aatteellinen degeneraatio kytkeytyi Sinn Féinin abstentionismista luopumisen perisyntiin, näyttäytyen sen väistämättömänä seurauksena. Republican Sinn Féinin katsantokannasta pieninkin ideologinen myönnytys johti yhä uusiin kompromisseihin ja lopulta tasavaltalaisideologian täydelliseen vesittymiseen. Tämä kaikki oli toki tuttua jo *Saoirs*en vuosien 1986–1990 abstentionismia käsitelleistä teksteistä, mutta nyt Sinn Féinin lipuminen osaksi vallitsevaa järjestelmää ei ollut enää pelkkä tulevaisuudessa häämöttävä uhkakuva vaan yhä selkeämmin osa vallitsevaa todellisuutta.

*Saoirs*en tapa käsitellä Sinn Féiniä muuttui merkittäväällä tavalla vuoden 1993 aikana. Edeltävien vuosien abstentionismia ja aseellista vastarintaa koskevat kirjoitukset olivat luonteeltaan vahvasti reaktiivisia. Lehdessä tyydyttiin lähinnä reagoimaan Sinn Féinin toimintaan tasavaltalaisideologiasta kumpuavan kritiikin muodossa, mutta ei esitetty juurikaan rakentavia ehdotuksia sen suhteen, mitä RSF:llä itsellään oli tarjota Sinn Féinin harjoittaman politiikan tilalle. RSF näyttäytyi pikemminkin melko passiivisena toimijana, joka korkeintaan syöksyi täyttämään Sinn Féinin jälkeensä jättämää ideologista tyhjiötä. Kun Sinn Féin luopui abstentionismista Irlannin tasavallan parlamentin suhteen, RSF pyrki tuomaan *Saoirs*en kautta mahdollisimman näyttävästi esiin uskollisuuttaan abstentionismia kohtaan. Kun Sinn Féin vastaavasti alkoi osoittaa merkkejä valmiudesta tehdä kompromisseja aseellisen vastarinnan suhteen, RSF kiirehti jälleen tuomaan *Saoirs*en kautta esille omaa vahvaa uskollisuuttaan Irlannin kansan oikeutta kohtaan taistella asein ulkoisena miehittäjänä nähtyä brittivaltaa vastaan. Mutta mitä käytännön suosituksia puolueella oli tarjota Pohjois-Irlannin konfliktin ratkaisemiseksi? Ja mitä puolueella oli ylipäätään tarjota tavalliselle äänestäjälle?

Huhtikuusta 1993 eteenpäin *Saoirs*en Sinn Féiniä koskeva uutisointi alkoi huomioida myös näitä kysymyksiä. RSF ei tyytynyt vain reagoimaan Sinn Féinin toimintaan vaan pyrki nyt esittämään oman visionsa Irlannin tulevaisuudesta. Tämä visio pohjautui kolmen keskeisen dokumentin varaan. Vuonna 1991 julkaistu *Towards a Peaceful Ireland* esitteli Republican Sinn Féinin rauhansuunnitelman, jonka sisältö referoitiin *Saoirs*essa usein ”kolmen vaatimuksen” muodossa. Vaatimuksina olivat brittien ilmoitus aikomuksestaan vetäytyä Irlannista, poliittisia vankeja koskeva yleinen armahdus ja Irlannin kansan oikeus neuvotella itse uusi Irlanti perustuslakia säätävän kansankokouksen muodossa. Ehdotus Irlannin yhteiskunnallisten olojen järjestämisestä löytyi vuorostaan vuonna 1990 ilmestyneestä *Éire Nua* -dokumentista, jossa ehdotettiin federalistista Irlantia, joka oli jaettu neljän historiallisen provinssin mukaisesti Ulsteriin, Leinsteriin, Munsteriin ja Connachtiin. Protestanttienemmistöisen Ulsterin provinssin katsottiin takaavan protestanttien tyytyväisyyden Republican Sinn Féinin visioimassa uudessa, yhtenäisessä Irlannissa. Mutta oli vähintäänkin kyseenalaista, ottiko *Éire Nua* kovinkaan syvällisesti ja rakentavasti huomioon protestanttien omaa britti-identiteettiä ja halua pysyä osana Yhdistynyttä kuningaskuntaa. Vuonna 1992 ilmestynyt *Saol Nua* esitteli vuorostaan Republican Sinn Féinin vision Irlannin yhteiskunnallisten ja taloudellisten olojen järjestämiseksi federalistisen Irlannin puitteissa. *Saol Nua* oli gaelilaiseen menneisyyteen katsova dokumentti, jossa korostuivat mm. tasavaltalaiset periaatteet, demokraattinen sosialismi, ekologisuus, kulutusyhteiskunnan kritiikki ja mahdollisimman vahva paikallisdemokratia.

Näiden kolmen dokumentin sisältö alkoi esiintyä vuoden 1993 aikana säännöllisesti *Saoirs*en sivuilla referoidussa muodossa osana Sinn Féiniä käsittelevää tai sivuavaa uutisointia huhtikuusta eteenpäin. Ajoituksessa ei liene ollut kyse sattumasta, sillä Pohjois-Irlannin paikallisvaalit pidettiin toukokuussa 1993, joten *Saoirs*en artikkelit on nähtävä osana Republican Sinn Féinin vaalikampanjaa. Republican Sinn Féiniltä evättiin kuitenkin mahdollisuus osallistua vaaleihin, sillä puolueen ehdokkaat eivät suostuneet allekirjoittamaan ehdokkailta vaadittua valaa, jossa nämä sitoutuivat irtisanoutumaan julkisesti PIRA:n kaltaisten kiellettyjen organisaatioiden toiminnasta ja kieltämään Irlannin kansan oikeuden aseelliseen vastarintaan brittivaltaa vastaan. Vaikka vaalit tulivat ja menivät, jäivät vaalien alla esiin nostetut teemat etenkin ”kolmen vaatimuksen” muodossa olennaiseksi osaksi *Saoirs*en Sinn Féiniä käsitteleviä tai sivuavia artikkeleita

vielä vuoteen 1994 tultaessa.

Vuonna 1994 *Saoirs*en huomio alkoi kuitenkin suuntautua yhä enemmän nk. Hume-Adams-dokumenttiin ja etenkin tämän dokumentin julkaisuvaatimuksiin. Tämä kryptinen ja julkaisematta jäänyt asiakirja synnytti *Saoirs*en sivuilla vilkasta spekulointia mahdollisen sisältönsä suhteen. Jonkinlaiseksi konsensuskäsitykseksi vakiintui melko nopeasti kuitenkin se, että dokumentti sisälsi tasavaltalaispuristien kannalta kaksi sangen epämiellyttävää myönnytystä, jotka näyttäytyivät jälleen esimerkkeinä Sinn Féinin valmiudesta tehdä kompromisseja ideologisen puhtautensa suhteen. Ensinnäkin puolue vaikutti dokumentista vuotaneiden tietojen perusteella olevan valmis poistamaan brittien vetäytymisen pois asialistaltaan, tai ainakin siirtämään sen kaukaiseen tulevaisuuteen. Toiseksi Sinn Féin oli dokumentin oletetun sisällön perusteella myös valmis hyväksymään nk. unionistien veto-oikeuden, joka antoi unionistien muodostamalle vähemmistölle oikeuden estää halutessaan Irlannin väestön kokonaisuutena esittämän demokraattisen tahdonilmauksen Irlannin yhtenäisyyden puolesta. Molemmat myönnytykset näyttäytyivät ongelmallisilta Republican Sinn Féinin näkökulmasta. Puolueen kolonialistinen tulkinta Irlannin konfliktin perimmäisistä syistä painotti brittien roolia ulkoisena miehittäjänä, joka oli sortanut irlantilaisia vuosisadasta toiseen, ja jota vastaan tasavaltalaiset kävivät oikeutettua kansallista vapaustaistelua. Koska britit näyttäytyivät ulkoisina miehittäjinä ja Irlannin ongelmien perimmäisenä syynä, ei Republican Sinn Féin voinut hyväksyä, että vaatimus brittien vetäytymisestä poistuisi rauhanprosessin myötä asialistalta. Kolonialistinen tulkinta painotti myös unionistien veto-oikeuden syvästi epädemokraattista luonnetta. Miten saattoi olla mahdollista, että koko Irlannin tasolta tarkasteltuna unionistien muodostama selvä vähemmistö saattoi estää enemmistön tahdon toteutumisen yhtenäisen Irlannin suhteen? Tilanteen epäoikeudenmukaisuus soti Republican Sinn Féinin oikeustajua vastaan ja puolue ei ollut valmis minkäänlaisiin kompromisseihin asian suhteen. Koska kyseessä olivat syvältä RSF:in edustamasta tasavaltalaisideologiasta kumpuavat periaatteet, joita Sinn Féinin katsottiin toiminnallaan jälleen kyseenalaistavan, ei ollut siis ihme, että Hume-Adams-dokumentti julkaisuvaatimuksineen päätyi niin keskeiseen rooliin *Saoirs*en sivuilla.

IRA:n elokuussa 1994 julistama aselepo muodostaa tutkimukseni päätepisteen. Miten aselepo otettiin vastaan *Saoirs*essa? Aselepojulistuksen monumentaalisuudesta kertoo omaa kieltään sen saama suuri huomio *Saoirs*essa: Provisional-liikettä käsiteltiin kahden

kuukauden aikana lukuisissa eri artikkeleissa, joissa tapahtunutta ruodittiin perusteellisesti. Aselevon myötä uhkakuvat Provisional-liikkeen luovuttamisesta brittien vetäytymisen, aseellisen vastarinnan ja yhtenäisen Irlannin suhteen katsottiin tulleen todeksi. Tämä näyttäytyi *Saoirsessa* petoksena yhtenäisen, vapaan Irlannin puolesta taistelleita ja kaatuneita tasavaltalaisia kohtaan. Aselepo nähtiin Sinn Féinin abstentionismista luopumisen aloittaman myönnytysten sarjan väistämättömänä huipentumana. Kaikki oli päättynyt juuri kuten Republican Sinn Féinin ”aidot” tasavaltalaiset olivat ennustaneet. Vaikka prosessi abstentionismista luopumisesta IRA:n aselepoon ja Irlannin poliittisen status quon hyväksymiseen nähtiinkin luonteeltaan deterministisenä, herätti aselepo *Saoirs*en artikkelien perusteella tästä huolimatta selvästi järkytystä Republican Sinn Féinin riveissä. Mutta pakottiko muuttunut poliittinen tilanne Republican Sinn Féinin miettimään uusiksi omaa poliittista strategiaansa tai edustamiaan tasavaltalaisia periaatteita? *Saoirs*en artikkeleista välittyvän kuvan perusteella mitään radikaalia ideologista tai strategista irtiottoa ei ollut nähtävissä. Republican Sinn Féin tarjosi edelleen ”kolmea vaatimustaan” ainoana tapana saavuttaa pysyvä rauha Irlannissa ja piti tiukasti kiinni abstentionismia, aseellista vastarintaa, brittien vetäytymistä ja unionistien veto-oikeutta koskevista näkemyksistään. Ideologinen puhtaus ja puristinen tapa tulkita tasavaltalaisideologiaa meni aina pragmaattisuuden ja kompromissien edelle.

LÄHTEET

Tutkimusaineisto

Republican Bulletin: Iris Na Poblachta, 1986–1987

Saoirse: Irish Freedom, 1987–1994

Aikalaisjulkaisut ja muistelmat

Adams, Gerry: *Hope and History. Making Peace in Ireland*. Brandon, Dingle 2004.

Adams, Gerry: *The Politics of Irish Freedom*. Brandon, Wolfeboro 1987.

Eire Nua. Sinn Féin Poblachtach, Dublin 1990.

Towards a Peaceful Ireland. Sinn Féin Poblachtach, Dublin 1991.

Tutkimuskirjallisuus

Adams, Ian: *Political Ideology Today*. Manchester University Press, Manchester & New York 2001.

Bean, Kevin: *The New Politics of Sinn Féin*. Liverpool University Press, Liverpool 2007.

Boyce, George D.: *Nationalism in Ireland*. Routledge, London & New York 1995.

Cochrane, Feargal: *Northern Ireland. The Reluctant Peace*. Yale University Press, New Haven & London 2013.

Cunningham, Michael: *British Government Policy in Northern Ireland 1969–2000*. Manchester University Press, Manchester & New York 2001.

Daly, Eoin & Hickey, Tom: *The Political Theory of the Irish Constitution. Republicanism and the Basic Law*. Manchester University Press, Manchester 2015.

Donnelly, Seán: Republicanism and Civic Virtue in Treatyite Political Thought, 1921–3. *The Historical Journal*, 63,5 (2020), pp. 1257–1280.

English, Richard: *Armed Struggle. The History of the IRA*. Pan Books, London 2003.

English, Richard: *Irish Freedom. The History of Nationalism in Ireland*. Pan Books, London 2007.

Feeney, Brian: *Sinn Féin. A Hundred Turbulent Years*. The O'Brien Press, Dublin 2002.

Fenton, Siobhan: *The Good Friday Agreement*. Biteback Publishing Ltd, London 2018.

Frampton, Martyn: *Legion of the Rearguard. Dissident Irish Republicanism*. Irish Academic Press, Dublin & Portland, OR 2011.

Hennessey, Thomas: *A History of Northern Ireland 1920–1996*. Macmillan, Houndmills & Basingstoke & Hampshire & London 1997.

Hennessey, Thomas: *Hunger Strike. Margaret Thatcher's Battle with the IRA*. Irish Academic Press, Newbridge 2016.

Hoey, Paddy: *Shinners, Dissos and Dissenters. Irish Republican Media Activism Since the Good Friday Agreement*. Manchester University Press, Manchester 2018.

Horgan, John: *Divided We Stand. The Strategy and Psychology of Ireland's Dissident Terrorists*. Oxford University Press, Oxford & New York 2013.

Maillot, Agnès: *New Sinn Féin. Irish Republicanism in the Twenty-First Century*. Routledge, London & New York 2005.

McEvoy, Joanne: *The Politics of Northern Ireland*. Edinburgh University Press, Edinburgh 2008.

McGarry, John & O'Leary, Brendan: *Explaining Northern Ireland*. Blackwell Publishers, Oxford & Malden 1999.

McGlinchey, Marisa: *Unfinished Business. The Politics of 'Dissident' Irish Republicanism*. Manchester University Press, Manchester 2019.

Mirala, Petri: Nationalismi ja unionismi – kansallisuusaate Irlannissa. Teoksessa Pakkasvirta, Jussi & Saukkonen, Pasi (toim.): *Nationalismit* (204–221). Werner Söderström Osakeyhtiö, Helsinki 2005.

Moloney, Ed: *A Secret History of the IRA*. Penguin Books, London 2007.

Morrison, John F.: *The Origins and Rise of Dissident Irish Republicanism. The Role and Impact of Organizational Splits*. Bloomsbury Academic, New York & London 2015.

Murray, Gerard & Tonge, Jonathan: *Sinn Féin and the SDLP. From Alienation to Participation*. Hurst & Company, London 2005.

O'Brien, Brendan: *The Long War. The IRA & Sinn Féin*. The O'Brien Press, Dublin 1999.

Patterson, Henry: Beyond the 'Micro Group': The Dissident Republican Challenge. Teoksessa Currie, P. M. & Taylor, Max (toim.): *Dissident Irish Republicanism*. Continuum, New York & London 2011.

Pettit, Philip: *On the People's Terms. A Republican Theory and Model of Democracy*. Cambridge University Press, Cambridge & New York 2012.

Sanders, Andrew: *Inside the IRA. Dissident Republicans and the War for Legitimacy*. Edinburgh University Press, Edinburgh 2012.

Schwarzmantel, John: *The Age of Ideology. Political Ideologies from the American Revolution to Postmodern Times*. Macmillan Press Ltd, Houndmills & Basingstoke &

Hampshire & London 1998.

Sihvola, Juha: Vapauden ja moniarvoisuuden filosofi. Teoksessa Sihvola, Juha & Soukola, Timo (toim.): *Isaiah Berlin. Vapaus, ihmisyys ja historia*. Gaudeamus, Helsinki 2001.

Taylor, Peter: *Provos. The IRA & Sinn Féin*. Bloomsbury, London 1998.

Tonge, Jonathan: *Northern Ireland*. Polity Press, Cambridge 2006.

Tonge, Jonathan: An Enduring Tradition or the Last Gasp of Physical Force Republicanism? ‘Dissident’ Republican Violence in Northern Ireland. Teoksessa Currie, P. M. & Taylor, Max (toim.): *Dissident Irish Republicanism*. Continuum, New York & London 2011.

Townshend, Charles: *Easter 1916. The Irish Rebellion*. Penguin Books, 2015.

Treacy, Matt: *The IRA, 1956–69. Rethinking the Republic*. Manchester University Press, Manchester & New York 2014.

Walker, R. K.: *The Hunger Strikes*. Lagan Books, Belfast 2006.

White, Robert W: *Ruairí Ó Brádaigh. The Life and Politics of an Irish Revolutionary*. Indiana University Press, Bloomington & Indianapolis 2006.

Whiting, Mathew: *Sinn Féin and the IRA. From Revolution to Moderation*. Edinburgh University Press, Edinburgh 2018.

Whiting, Sophie A.: “The Discourse of Defence”: “Dissident” Irish Republican Newspapers and the “Propaganda War”. *Terrorism and Political Violence*, 24:483–503, 2012.

Whiting, Sophie A.: *Spoiling the Peace. The Threat of Dissident Republicans to the Peace in Northern Ireland*. Manchester University Press, Manchester 2015.

Wilson, Andrew J.: *Irish America and the Ulster Conflict 1968–1995*. The Blackstaff Press, Belfast 1995.

Muut aineistot

Bodenstown Speech by Sinn Féin’s Jim Gibney. <https://www.sinnfein.ie/contents/15179> [haettu 2.8.2020.]

Irish Republican Army (IRA) Ceasefire Statement, 31 August 1994. <https://cain.ulster.ac.uk/events/peace/docs/ira31894.htm> [haettu 28.10.2020.]

Saol Nua. A New Way of Life. Republican Sinn Féin Poblachtach, Dublin 2004.

Sinn Fein Poblachtach saoirse. Re: Contact SAOIRSE – Irish Freedom. Yksityinen sähköpostiviesti 25.2.2021. Viestin saaja: Mika Harju

Sutton Index of Deaths. <https://cain.ulster.ac.uk/sutton/tables/Year.html> [haettu 2.4.2020.]

LIITTEET

Käytetyt lyhenteet ja termit

abstentionismi	Tasavaltalaisten periaate olla ottamatta osaa sekä vieraana valtana nähdyn Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin että laittomina nähtyjen Irlannin tasavallan ja Pohjois-Irlannin parlamenttien toimintaan.
<i>Ard Chomhairle</i>	Puolueen kansallinen johtoryhmä.
<i>Ard Fheis</i>	Puolueen vuosikokous.
CIRA	Continuity IRA
Dáil Éireann	Irlannin parlamentti Dublinissa, josta tasavaltaiset käyttävät myös nimitystä Leinster House.
IRA	Irish Republican Army
lojalisti	Ääriunionisti, joka saattaa myös kannattaa katolilaisiin kohdistuvaa väkivaltaa.
nationalisti	Yhtenäistä Irlantia rauhanomaisin keinoin tavoitteleva henkilö. Termi viittaa myös katolilaisiin.
NICRA	Northern Ireland Civil Rights Association
PIRA	Provisional IRA
Provisional-liike	Provisional IRA:n ja Sinn Féinin muodostama kokonaisuus.
RIRA	Real IRA
RSF	Republican Sinn Féin. Käytän lyhennettä RSF ainoastaan Republican Sinn Féinin ja Sinn Féinin esiintyessä samassa lauseessa erottaakseni puolueet mahdollisimman selvästi toisistaan.
SDLP	Social Democratic and Labour Party
Taoiseach	Irlannin pääministeri
tasavaltalainen	Äärinationalisti, joka saattaa kannattaa väkivaltaa poliittisten tavoitteidensa saavuttamiskeinona. Kaikki tasavaltalaisiksi itsensä mieltävät eivät kuitenkaan näe väkivallan käyttöä hyväksyttävänä.
unionisti	Britannian ja Pohjois-Irlannin perustuslaillisen yhteyden kannattaja. Termi viittaa myös protestantteihin.